Հորիզոն

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

horiZon | HÉBDOMADAIRE ARMÉNIEN – Supplément en français | ARMENIAN WEEKLY – English supplement

VOL. 42 / No.38-39 (2172-2173), 16+4+4+4+16 էջ / $1.75

15-22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ /15-22 FEVRIER /15-22 FEBRUARY 2021

Հայրենատէր կուսակցութիւնը (ՀՅԴ 130-ամեակին առիթով)

«... Քանի մեր հողերը բռնագրաւուած են, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը ունի իր պայքարը եւ Դաշնակցութեան զաւակները, իբրեւ հայ ժողովուրդի հարազատ զաւակներ, պիտի շարունակեն այդ պայքարը»

ԴՐՕ

Դաշնակցութիւնը իբրեւ ժողովրդածին կազմակերպութիւն իր պատմական գործունէութեան ընթացքին ընկալած է ազգային գաղափարախօսութիւնը իր էութեամբ եւ հաւատարիմ մնալով այդ խորհուրդին՝ իր ամբողջական ներուժը ներդրած է ազգհայրենիքի կերտման առաքելութեան:

Հայրենեաց բնօրրանի ազատագրման եւ հայ ազգաբնակչութեան ֆիզիքական պաշտպանութեան առաջնահերթութիւնները հիմնարար լիցք կը հանդիսանան կուսակցութեան գաղափարախօսութեան, որուն միաժամանակ միաձուլուած են ընկերվարական համամարդկային արժէքները:

Իբրեւ ազգային կուսակցութիւն, Դաշնակցութիւնը միշտ վերաիմաստաւորած է իր հայեցակարգը՝ ի խնդիր հայութեան իղձերու իրագործման, հայրենի պետականաշինութեան եւ ազգակերտման: Նոյն հայեցակարգի հարացոյց հանդիսացած է ամբողջական եւ միաւորուած հայրենիքի ձեւաւորման ու վերընձիւղման գաղափարը:

Դաշնակցութիւնը անտարբեր չի կրնար մնալ նաեւ այսօր, պատմականօրէն ճակատագրական ու ակիննադարձային այս ժամանակահատուածին, երբ Արցախեան պատերազմէն ետք առկայ է պետութեան ազգային անվտանգութեան խոցելի իրավիճակը, երբ կաթուածահար է տնտեսութիւնը, երբ կը շարունակուի ժողովրդային խաւերու ընկերային բեւեռացումը:

Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը, իր գաղափարական սկզբունքներուն հաւատարիմ, ընկերային արդարութեան եւ համերաշխ հասարակութեան տեսլականով՝ միշտ կանգնած է հայրենի ժողովուրդի կողքին, որպէսզի վերականգնէ հասարակութեան վստահութիւնն ու հաւատքը՝ հանդէպ արդար պետութեան մը:

Ազգի բարոյահոգեբանական կենսակերպը վերականգնելու եւ վերակազմակերպելու առաջադրանքը դժուարին առաքելութիւն է: Հայաստանի ու հայութեան ազգային անվտանգութիւնը այսօր հիմնականօրէն պայմանաւորուած է պարտութեան բարոյահոգեբանական գործօնը վկանդելու ու յաղթահարելու առաջնահերթութեամբ: Դաշնակցութիւնը միշտ պատրաստ եղած է նման օրհասական պահերու իր ամբողջական կենսուժը ներկարկելու ու յաղթանակ կերտելու ու վերարտադրելու, վկայ՝ Հայոց 1915*-ի արհաւիրքէն երեք տարի ետք, անկախութեան վերայառնման պատմական գործընթացին մէջ իր դերակատարութիւնը:*

Պատմութեան ճակատագրորոշ ներկայ իրադրութեան մէջ, Դաշնակցութեան համար Արցախի հիմնահարցը կը դասուի որպէս հայրենի պետականութեան ամրապնդման, ազգային ինքնագիտակցութեան խորացման եւ ազգային անվտանգութեան ապահովման խորքային խնդիր. Դաշնակցութիւնը հետեւողականօրէն ապացուցած է, որ ճգնաժամային պահերուն կանգնած է Արցախի կողքին եւ պատրաստ է իրականացնել Արցախի հզօրացման նպատակաուղղուած ազգային ծրագրեր եւ այդ նպատակի իրագործման համար ջատագովը եղած է հայրենիքի եւ Սփիւռքի ներուժը համախմբելու ուղղութեամբ:

Յետ եղեռնեան հայութեան պատմութեան տոմարներուն մէջ անժխտելի է ՀՅԴ Հայ Դատի յանձնախումբերու աշխարհացրիւ ցանցի քաղաքական աշխատանքը՝ հայ ժողովուրդի իրաւապահանջութեան միջազգային ճանաչման եւ արդար հատուցման բազմաբեւեռ գործունէութեամբ: Հայոց պետկանութեան դիւանագիտական երկրորդ ճակատը հանդիսացող այս կառոյցը, իր կազմակերպուածութեամբ կը հանդիսանայ սփիւռքահայ ամէնէն ազդեցիկ լոպիինկի եւ քարոզչական մեքենան, որ տասնամեակներու ընթացքին իր ներդրումը ունեցած է Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման եւ Արցախի անկախութեան եւ ինքնորոշման միջազգային գործընթացին մէջ:

Ի պահանջեալ հարկին՝ կեանքի գնով հայրենիքին ծառայելու կազմակերպական ուխտով մարտական կուսակցութիւնը, իր հիմնադրման օրէն մինչեւ Արցախեան ազատամարտ եւ մերօրեայ պատերազմներու ընթացքին, չէ վարանած նուիրաբերելու իր երդուեալ ուխտապահներու սերուցքը հայրենի հողի պաշտպանութեան ի խնդիր:

Արցախի ազատագրական պայքարի բովին մէջ, բանիւ եւ գործով պատմակշիռ եւ վճռական իր դերակատարութիւնը ունեցած Դաշնակցութիւնը միշտ հաւատացած է, որ հայոց պետականութեան գոյատեւելիութիւնը ապահովող եւ ռազմավարական պատուար հանդիսացող Արցախի ինքնիշխանութեան եւ տարածքային ամբողջականութիւնը ռազմավարական երաշխիք ու պատուար է Հայաստանի Հանրապետութեան:

Այսօր, որպէս ընդդիմադիր ուժերու դրօշակիր, Դաշնակցութիւնը լծուած է երկիրը ապակայունացման վիհէն դուրս բերելու առաքելութեան, համախմբելով ընդդիմադիր քաղաքական դաշտը, անձնատուողական վարքագծով գործող իշխանութիւնները հեռացնելու եւ վերականգնելու պետութեան արժանապատուութիւնը եւ այդ խնդրի իրագործման համար՝ հաստատ սեւեռումով ընդդիմութեան առաջնորդն է:

Այսօր, երբ նժարի վրայ դրուած է մեր պետական ու ազգային անվտանգութիւնը, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը պատրաստ է վահան ու պատուար հանդիսանալու հայութեան գոյատեւելիութեան սպառնացող բոլոր դաւերուն ու մարտահրաւէրներուն:

Գործի կուսակցութիւնը թեւակոխած է 130*րդ տարին եւ ինչպէս անցեալին, այսօր նոյնպէս, ՀՅԴ գործադաշտի կիզակէտրոնը՝ հայրենատիրութիւնն է:*

«Հորիզոն»ի խմբագրական

Al★Nejmah
MIDDLE EASTERN SUPERMARKET
NOW OPEN
Ընտանեկան բացառիկ գործառնութիւն
ուր կը գտնէք ձեր բոլոր կարիքները
ուտելիքներու վերաբերեալ
Սեփականատէր
Յարութ Սիփան
IN HOUSE
COFFEE ROASTING & GRINDING
ROASTING FRESH NUTS
SESAME GRINDING TO MAKE FRESH TAHINA
TANOOR BREAD & IRAQI SAMOON
Սուրճ աղալ եւ խարկել
Հնտեղէն աղալ օրական դրութեամբ
Շուշմայ աղալ եւ թահինի պատրաստել
Թոնիրի հաց եւ իրաքեան սոմուն
Supermarket | Restaurantl I Bakery I Halal Butcher
Վաճառատուն, ճաշարան, փուռ, մսավաճառ
PHONE: 289.232.1200
3085 Hurontario St, Unit 1-6, Mississauga

Üä²î²Î

Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը կը նպատակադրէ.—

Ա.— *Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ Հայաստանի կերտում: Միացեալ Հայաստանի սահմաններուն մէջ պիտի մտնեն Սեւրի դաշնագրով նախատեսուած հայկական հողերը, ինչպէս նաեւ՝ Արցախի, Ջաւախքի եւ Նախիջեւանի երկրամասերը:*

Բ.— *Թուրքիոյ կողմէ հայութեան դէմ գործադրուած եւ ցարդ անպատիժ մնացած Ցեղասպանութեան ոճիրի միջազգային դատապարտում, բռնագրաւեալ հողերու վերադարձ եւ վնասուց արդար հատուցում հայ ազգին:*

Գ.— *Տարագիր ու աշխարհասփիւռ հայութեան համախմբում ամբողջական Հայաստանի հողին վրայ:*

Դ.— *Հայաստանի պետականութեան հզօրացում, ժողովրդավարութեան եւ իրաւական պետութեան նուիրագործում, ժողովուրդի բարօրութեան ապահովում եւ ընկերային արդարութեան հաստատում:*

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը իր էութեամբ, աշխարհայեացքով եւ աւանդներով ազգային, ընկերվարական, ժողովրդավարական եւ յեղափոխական կուսակցութիւն է:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը իր բոլոր ուժերով կը պայքարի հայ ազգի քաղաքական-տնտեսական, ընկերային-մշակութային բովանդակ շահերու պաշտպանութեան համար:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը հայ ժողովուրդի ազգային-ազատագրական պայքարը կը հիմնաւորէ իր գաղափարաբանութեամբ: Ան կ'առաջադրէ անհատի ազատութեան, ազգային ինքնորոշման, անկախ պետականութեան, ընկերութեան համերաշխութեան եւ բարօրութեան ճամբով ապահովել հայ մարդու ու հայ ազգի անկաշկանդ, բազմակողմանի եւ ներդաշնակ զարգացումը:

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը կը ձգտի Հայ Դատի լուծման — ամբողջական հայութեամբ՝ ամբողջական հայրենիքի կերտումին:

Հայկական նոր ապետութիւնը

Փաստօրէն, ինչ որ ՀՅ Դաշնակցութիւնը ըրաւ դուրսը՝ պատմակերտութիւն էր: Պատմակերտութիւնը, ի հարկէ, մեծագործութիւն մըն է ինքնին, իսկ հայակերտութիւնը մեծագործութեանց ամենէն սխրալին է, անկասկած: Եւ այս զոյգ մեծագործութեանց դարբին կազմակերպութիւնը կուսակցութիւն չէ, չի կրնար ըլլալ այլեւս, այլ ամբողջութիւնն է, ազգը ինքին:

Ճշմարտութիւնն ալ այդ է արդէն,- ՀՅ Դաշնակցութիւնը, սովորական իմաստով, կուսակցութիւն չէ, այլ ազգին Կամքը, անոր պատմութեան Խորհուրդը մարմնաւորող ու կենսաւորող ոգեշարժ է: «Արի այրերից» կազմուած «մեծ մի բանակ», որ կոչուած է հայութեան համայնական ճակատագիրը իր բուն իմաստին բերելու եւ ոճադրելու առաքելութեան:

Նոյնիսկ միջազգային կեանքի մէջ եւ միջազգային չափանիշով դժուար է գտնել քաղաքական ու գաղափարական ուրիշ կազմակերպութիւն մը, որ այս աստիճան բազմակողմանի, համապարփակ ու տիրական դեր մը խաղացած ըլլայ իր ժողովուրդի կեանքին ու ճակատագրին մէջ: Չկայ ուրիշ կազմակերպութիւն մը, որ ոգեկան այս հզօրանքով ու գաղափարական այս հմայքով տիրապետէ հոգիներուն ու սրտերուն:

Չկա՛յ, որովհետեւ ՀՅ Դաշնակցութիւնը հարազատ ծնունդն է հայ ժողովուրդի, ոսկրը՝ ոսկրէն եւ արիւնը՝ արիւնէն, հարազատ բխումն է հայոց պատմութեան ու հայրենի հողին եւ հարազատ արտայայտիչը հայութեան ոգեկան ուժականութեան: Ահա թէ ինչու նաեւ առանց մէկուն՝ անըմբռնելի է միւսը՝ անըմբռնելի եւ անմեկնելի պիտի մնար մանաւանդ հայութեան վերջին ութսունամեակի պատմութիւնը, անոր հոգեմտաւոր, յեղափոխական ու քաղաքական սխրագործութիւնը:

Սարգիս Զէյթլեան

Voyages HAIG Travel
Ձեր բոլոր ճամբորդական
Կարիքներուն համար հեռաձայնել՝
(514) 284-7676
ՅԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ...
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ
*Նոր Հասցէ՝
Voyages Haig Travel
4150 Rue Sherbrooke Ouest suite 404A, Westmount, QC H3Z 1C2
PERMIS DE QUÉBEC
Tel: + 1 514-284-7676
Email info@haigtravel.ca

Թափանցումը Որպէս Տիրապետութեան Ուղիղ Ճանապարհ

Նախաբան

1920ին, բրիտանական գաղտնի սպասարկութեան «աստղ»երէն Սիտնի Ռալի (բուն անունով Սիտնի Պլումընթալ), դէպի նորաստեղծ Խորհրդային Ռուսիա իր առաքելութենէն կը վերադառնայ տուն, Լոնտոն։ Կ՛ապշի, երբ կը տեսնէ թէ բնակարանը տակնուվրայ վիճակի մէջ է։ Խորհրդային նորաստեղծ Չեկայի գործակալները հասեր-մտեր էին Լոնտոնի իր բնակարանը եւ ամէն անկիւն խառնշտկած էին, յուսալով փաստաթուղթեր գտնել։ Հազիւ 2 տարուան կեանք ունեցող Չեկան արդէն իսկ յայտնաբերած էր զինք, գտած էր Լոնտոնի իր տունը, ապա գաղտնաբար մտած եւ խուզարկած էր։

Սիտնի Ռալի նոր խորհրդայնացած Ռուսիա ուղարկուած էր, որպէսզի հակաբոլշեւիկ ըմբոստութիւններ յառաջացնէ՝ ի հարկին նոր վարչակարգը տապալելու նպատակով։ Իր այս գործունէութեան ծիրէն ներս, ան Փարիզի մէջ, համադրումի նպատակով, հանդիպում մը կ՛ունենայ ռուս «էմիկրէ»ներու հիմնած «Թրասթ» կազմակերպութեան հետ, որուն հիմնական գործն էր գումարներ հանգանակել եւ ուղարկել Ռուսիոյ հակաբոլշեւիկ տարրերուն, ֆինանսաւորելու համար անոնց գործունէութիւնը։ Սակայն Սիտնի Ռալի, հետախոյզի իր բնազդով եւ սրատեսութեամբ, շուտով կը յայտնաբերէ, թէ «Թրասթ»ը թափանցուած է Չեկային կողմէ ու անոր հանգանակած գումարները ի վերջոյ կը հասնէին... Մոսկուա՝ Ֆելիքս Ձերժինսկիին, որ այս ձեւով մասամբ կը լուծէր իր ղեկավարութեան յանձնուած Չեկային ֆինանսաւորումը։

Մեծերը Ու Անոնց Գործը «Խանգարող» Փոքրերը

Այդ թուականներուն, աւելի ճշգրիտ՝ 1923ին, Լօզանի դաշնագրով, Եւրոպա-Փոքր Ասիա-Մ. Արեւելք տարածաշրջանները թեւակոխեցին «կայունութեան» եւ «խաղաղութեան» փուլ մը, երբ ի վերջոյ ստեղծուեցաւ ուժերու նոր հաւասարակշռութիւն մը։ Մեծերն ու իրենց տեղական դաշնակիցները իրարու միջեւ բաժնեցին այս աշխարհը։ Թուրքիան ստացաւ իր ուզածը, խորհրդային իշխանութիւնները Մոսկուայի եւ Կարսի դաշնագրերով արդէն իսկ կայունութիւն ստեղծած էին Թուրքիոյ հետ 1921ին. իսկ Մ. Արեւելքը բաժնուած էր Ֆրանսայի ու Մեծն Բրիտանիոյ միջեւ։

Այս փուլը սակայն հայութեան ու Հայաստանի համար նպաստաւոր չէր, որովհետեւ կը նուիրականացնէր մեր հողերու կորուստը առաջին հերթին ի շահ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի։

Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը, որ Փետրուարեան ապստամբութեան պարտութենէն վերջ դարձաւ վտարանդի, լծուեցաւ նորակազմ Սփիւռքի կազմակերպումին, մի՛շտ փայփայելով մեր իրաւունքներուն վերատիրացման նպատակը։ Այս կէտը սոսկ ծրագրային չէր, այլ՝ ունեցաւ իր ռազմավարական-գործնական արտայայտութիւն, երբ 1927ին, Լիբանանի մէջ կնքուեցաւ համաձայնագիր քրտական անկախական «Հոյբուն» կազմակերպութեան եւ Հ.Յ.Դաշնակցութեան միջեւ (Այս մասին տեսնել Արամ Սախեանի «Արարատի 1926-30 ապստամբութիւնը Հ.Յ.Դաշնակցութիւն-Հոյբուն համագործակցութեան եւ տարածաշրջանային զարգացումների համատեքստում», լոյս տեսած «Վէմ»ի 2014 Նոյեմբերի համարին, ինչպէս նաեւ «Հորիզոն»ի 2015ի յատուկ յաւելուածին մէջ)։

Այս համաձայնագիրը կը ձգտէր Սեւրի դաշնագրի տրամադրութեան համաձայն ստեղծելու անկախ Քիւրտիստան մը, ձգտելով միաժամանակ խափանելու փանթրքական ծրագիրները եւ տկարացնելու Թուրքիան՝ հայկական հողերը վերստին ազատագրելու հեռանկարով։

Գետնի վրայ, հայ-քրտական այս զինակցութիւնը գործնապէս եւ քաղաքականօրէն կը զօրակցէր քրտական Արարատեան ապստամբութեան, որ այդ օրերուն սկսած էր Խ. Հայաստանի արեւմտեան եւ հարաւ-արեւմտեան սահմաններէն անդին։

Հայ քաղաքական միտքի փայլուն ներկայացուցիչներ այդ օրերուն լծուած էին քրտական ապստամբութեան օժանդակութեան գործին՝ ինչպէս Ռուբէն (Տէր Մինասեան), Կոմս (Վահան Փափազեան) եւ Կարօ Սասունի։ Պարսկաստանի վրայով կ՛ուղարկուէր մարդուժ, զէնք-զինամթերք, գումար՝ միաժամանակ Պարսկաստանի իշխանութիւններուն հետ վարելով նուրբ բանակցութիւններ։ Գործնական քայլեր առնուեցան Հ.Յ.Դաշնակցութեան Հայաստանի կազմակերպութեան միջոցով մարդուժ տրամադրելու այս ապստամբութեան, ապահովելու համար ապստամբութեան հիւսային ճակատը։

Խորհրդային իշխանութիւնները բնականաբար հաշտ աչքով չէին դիտեր Հ.Յ.Դաշնակցութեան այս ճիգերը եւ քայլերը, որոնք տեղի կ՛ունենային խորհրդային-թրքական սահմաններուն վրայ։

Խորհրդային իշխանութիւնները Դաշնակցութեան գործունէութեամբ «մտահոգուելու» այլ պատճառ մը եւս ունէին, այդ ալ Սփիւռքի կազմակերպումի գործն էր, ինչ որ գործնապէս (եւ ըստ ահմանումի իսկ) կը խափանէր սփիւռքահայութեան մէջ խորհրդային ազդեցութիւնը տարածելու, ընդարձակելու իրենց ճիգերը։

Սփիւռքի մէջ, Դաշնակցութիւնը սկսած էր զարկ տալու հայկական հաւաքական, կազմակերպ կեանքին, միութիւններու, դպրոցական ցանցի, իր իսկ կազմակերպական ցանցի ուժեղացումին ճամբով։

Հետեւաբար, «պատահականութեան» արդիւնք չէր, որ «յանկարծ» Ֆրանսայի մէջ (ուր կը գտնուէր Հ.Յ.Դ. Բիւրոն) եւ Դաշնակցութեան շրջանակէն ներս, սկսաւ «դժգոհութեան» եւ «ըմբոստացումի» շարժում մը, ընդդէմ կուսակցութեան բարձրագոյն ղեկավար մարմինին՝ Բիւրոյին. այս մէկը ծանօթ է Մարտկոցական շարժում անունով, «Մարտկոց» թերթին հետեւութեամբ։ Ինչպէս նման շարժումներ, այս մէկը եւս ունէր իր առաջին, երկրորդ եւ երրորդ օղակները։ Առաւել, այս շարժումը եւս շղարշուած էր գաղափարական-վարքագծային ծածկոյթով, սակայն հիմնական թիրախը կուսակցութեան ղեկավար մարմինն ու անոր մաս կազմող անձերն էին։ Այսինքն, այն ղեկավար մարմինը, որ առաջնորդուելով կուսակցութեան Ընդհանուր ժողովի որոշումներէն, կը փորձէր «խախտել» հայկական տարածաշրջանէն ներս հայ ժողովուրդին շահերուն ի վնաս ստեղծուած ուժերու հաւասարակշռութիւնը՝ քրտական շարժումին զօրակցելու ճամբով, ինչպէս նաեւ «խանգարել» Սփիւռքէն ներս ՀՕԿի (Հայաստանի օգնութեան կոմիտէ) ճամբով ազդեցութեան գօտի ստեղծելու եւ ընդարձակելու խորհրդային իշխանութիւններուն ճիգերը։

Հետեւաբար, պէտք էր խանգարել... «խանգարողներուն» գործը։

Նման պարագաներու, պետութիւնները ունին եւ գործի կը դնեն իրենց ունեցած բոլոր լծակները, ինչպէս՝ գումարներ, յատուկ սպասարկութիւններ, համակիրներու ցանցեր ու թափանցումի այլ միջոցներ, շատ յաճախ այս բոլորին միաժամանակ գործածութեամբ ու համադրուած գործելաեղանակով։

Խորհրդային իշխանութիւնները իրենք եւս հետեւեցան այս դասական գործելաձեւին, Ֆրանսայի մէջ, ուր «օգտագործուողները» շատ յաճախ չէին անդրադառնար, որ հակահայ ինչպիսի սատանայական ուժեր առնչուած են «գործին»։ Կ՛օգտագործուէին, կը շահագործուէին անձերու շատ յաճախ անկեղծ ու բարի մտադրութիւնները, կը շահագործուէր քաղաքական մեծ պատկերը չտեսնողներու մեծ թիւ մը, որ երբեմն տարուած անհատական դժգոհանքներէ եւ անցեալէն եկած կաղապարումներէ, երբեմն ալ տարուած զուտ ներքին համակրանք-հակակրանքներէ, կը դառնար թէ՛ զոհը եւ թէ՛ ակամայ մասնակիցը իր արդիւնքով հայավնաս այս շարժումին։ Ու հոս է, որ պէտք է վերյիշել մեր յօդուածին սկիզբը նշուած Սիտնի Ռալիի տան՝ Չեկային կողմէ թափանցումի դրուագը, որպէսզի պատկերը դառնայ աւելի յստակ։ Կրնայ առարկուիլ՝ սկզբնական շրջանին Մարտկոցական շարժումին յարած տաղանդաւոր գրող Վազգէն Շուշանեանը խորհրդային սպասարկութիւններու գործակա՞լ։ Բացարձակապէս ո՛չ։ Ինք պարզապէս տարուած ու խաբուած էր այդ շարժումին գաղափարական-վարքագծային շղարշէն (ինչպէս բազմաթիւ ուրիշներ) ու փաստօրէն, ինք հոգիով ու սրտով մնաց դաշնակցական, մինչեւ իր կանխահաս մահը։

Եզրակացնելով այս բաժինը.- Հ.Յ.Դ.-քրտական շարժում գործակցութեան յաջորդած Մարտկոցական շարժումը, Ֆրանսայի մէջ, ժամանակային պատահականութեան, կամ զուգադիպութեան հետեւանք չէր։ Այլ, փորձ մըն էր հարուածելու եւ տկարացնելու Դաշնակցութիւնը, որ «յանդգնած» էր պաշտպանելու-հետապնդելու մեր ժողովուրդին կենսական շահերը, իր նախաձեռնողական մտակառոյցով «յանդգնած» էր հետապնդելու հայոց հողային դատը՝ քրտական ապստամբութեան եւ անկախական շարժումին ամէն ձեւով օժանդակելու ճամբով , «յանդգնած» էր Եղեռնէն ճողոպրած եւ սփիւռք դարձած հարիւր հազարաւորներուն տալ ազգային դիմագիծ ու քաղաքական գիտակցութիւն ու զանոնք օժտել ազգային ինքնութեամբ։ Բայց մանաւանդ թոյլ չտալու, որ անոնք կոյր գործիքները դառնային խորհդային քարոզչութեան եւ ազդեցութեան գօտիին ընդարձակման՝ ի վնաս մեր ազգային իղձերուն։

ՀԱՍԱՆՔ ՄԵՐ ՕՐԵՐԸ

Դաշնակցութեան մէջ ներքին տարակարծութիւններ շահագործելով հայավնաս նպատակներ հետապնդելու գրեթէ նոյն մարտավարութիւնը օգտագործուեցաւ նորանկախ Հայաստանի առաջին նախագահ Լ. Տէր Պետրոսեանի վարչախումբին կողմէ՝ 1992էն սկսեալ (միտումնաւոր գործածեցինք «տարակարծութիւն» բառը։ Այդ օրերուն ալ մէջտեղ ելան իրենք զիրենք «մտահոգ դաշնակցականներ» կոչող անհատներ, ոմանք՝ մինչեւ իսկ նախկին Կեդր. Կոմիտէներու եւ Բիւրոյի անդամներ (յիշեցնենք, որ մարտկոցականներն ալ նուազ «մտահոգ» չէին)։

Ծանօթ է բոլորիս, որ 1992ի Յունիսին, առաջին անգամը ըլլալով 1919էն ի վեր, Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը Հայաստանի մէջն իսկ կը պատրաստուէր իր Ընդհանուր ժողովը գումարելու։ Ծանօթ է նաեւ, թէ Լ. Տէր Պետրոսեան ինչպէս խափանեց այդ ժողովին Հայաստանի մէջ գումարումը՝ անհեթեթութիւններ դուրս տալով իր յայտնի ելոյթին ընթացքին։ Նաեւ լա՛ւ կը յիշենք կարճ ատեն մը ետք Հ.Յ.Դաշնակցութեան դէմ սկսած հալածանքը՝ ձերբակալութիւններ, թերթերու եւ գրասենեակներու փակում, մէկ խօսքով՝ Հայաստանի մէջ Հ.Յ.Դ.ի գործունէութեան կասեցում։

Հիմնական ու խորքային պատճառը այն էր, որ Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը ամբողջ Արցախեան ազատագրական շարժումին հաղորդած էր գաղափարական ու քաղաքական-ռազմավարական անհրաժեշտ խորք ու ենթահող։ Այսինքն, Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը Արցախի ազատագրումը կը համարէր իբրեւ Հայկական Հարցի լուծման կենսական բաղադրամաս մը, հողահաւաքի իմաստով։ 1920էն ի վեր առաջին անգամը ըլլալով, հայութիւնը սկսած էր վերստին ազատագրելու իրմէ բռնագրաւուած հայրենի հողեր, Արցախ աշխարհը։ Արցախի ազատագրումով, հայկական նորաստեղծ պետականութիւնը կ՛ամրապնդէր իր արեւելեան դարպասները եւ հայ ժողովուրդի կենսագործունէութիւնը կ՛օժտէր անհրաժեշտ տարածքով։ Լ. Տէր Պետրոսեանի ապազգային վարչախումբին ու անոր ետին կանգնած օտար ուժերուն համար, անընդունելի էին Հայկական Հարցի ռազմավարական-քաղաքական ու գաղափարական այս մօտեցումները, որոնք առաջ կը մղուէին Հ.Յ.Դաշնակցութեան համար։ Նոյն այդ ուժերուն համար, Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը, համահայկական ռազմավարութեան մասը նկատելով Արցախի ազատագրումը, կը խափանէր իրենց (այս «իրենց»ին մէջ Թուրքիան պէտք է յստակ տեսնել) տարածաշրջանային հաշուարկները։

Այդ օրերուն ալ, Հայաստանի վարչախումբը չզլացաւ անհրաժեշտ «գուրգուրանքը» ցուցաբերելու «մտահոգ»ներուն, կարծէք Լ. Տէր Պետրոսեան ինք եւս այդքան... «մտահոգ» էր Հ.Յ.Դաշնակցութեան հզօրացումով... Իսկ այդ «մտահոգ»ներուն թեզերէն մէկը եղած էր՝ «Դաշնակցութիւնը այսքան տարի է որ հետապնդած է Հայաստանի անկախացումը։ Հիմա որ մեր երկիրը անկախացած է, Եռագոյնը մեր դրօշն է, 1918ի պետական զինանշանը վերահաստատուած է, ալ ի՞նչ կռիւ ԼՏՊին դէմ»։ Մէկ ուրիշ թեզն էր՝ «Ասիկա աքլորամարտ է Հրայր Մարուխեանի եւ Լ. Տ. Պետրոսեանի միջեւ, դադրեցուցէք այս պայքարը նորանկախ պետութեան դէմ»։ Այս մակերեսային միտքերը առաջ մղողները կը մոռնային, որ Դաշնակցութիւնը ոչ միայն Հայաստանի անկախութեան համար պայքարած էր ու կը պայքարի, այլ նաեւ ու մանաւանդ՝ ան կը պայքարի, որպէսզի ստեղծէ ՄԻԱՑԵԱԼ Հայաստան, օժտուած ընկերային-տնտեսական արդար կարգերով՝ հիմնուելով իր ընկերվարական գաղափարախօսութեան վրայ։

Այս թեզերը առաջ մղողները կը ձգտէին հարցը ճղճիմցնել ու զայն վերածել իբրեւ թէ «անհատական անհանդուրժողութեան», այդ ձեւով ալ՝ Բիւրոյի ներկայացուցիչին անձը վարկաբեկել փորձելով՝ կը փորձէին վարկաբեկել թէ՛ նոյնինքն Բիւրոն եւ թէ՛ ալ այդ ճամբով՝ Դաշնակցութիւնը, զայն տկարացնելու հանրայայտ ճիգով։ «Մտահոգները» թերեւս չէին գիտեր (կամ առնուազն

անոնց մեծ մասը), բայց իրենց ետին կանգնած ուժերը շատ լաւ գիտէին, թէ Հ.Յ.Դաշնակցութիւնը, հետապնդելով իր համահայկական ռազմավարութիւնը, տեղ մը անպայմա՛ն կը խանգարէ իրենց մեծապետական հաշիւները, տուեալ տարածաշրջանէն ներս: Այդ նոյն ուժերուն եւ առաջին հերթին Թուրքիոյ համար, բնականաբար անընդունելի է ոչ միայն միացեալ Հայաստանի ստեղծումը, այլ՝ նոյնինքն Արցախի ազատագրումը, որ Դաշնակցութեան համար հանգրուան մըն էր միայն այդ ՄԻԱՑԵԱԼ-ին հասնելու ճամբուն վրայ:

Այս բաժինը եւս եզրակացնելով հաստատենք, որ 90ականներուն Հայաստանի ու Սփիւռքի մէջ Հ.Յ.Դաշնակցութեան դէմ մղուած պայքարը, «մտահոգ»ներու թէ իշխանութիւններուն կողմէ, սերտօրէն եւ ուղղակիօրէն առնչուած էր Արցախի հարցով մեր կուսակցութեան կողմէ իր ազգային ռազմավարութիւնը յամառօրէն հետապնդելու փաստին հետ:

Բայց մենք չվերջացուցինք: Յաջորդ եւ վերջին բաժինով՝ ԼՏՊէն մինչեւ փաշինեան, 1992 Յունիսէն մինչեւ Յունուար 2021, Երեւանէն Լոս Անճելըս:

Խօսակից եւ Թիրախ՝ միաժամանակ

Այս բաժինի սկիզբէն իսկ պէտք է հաստատել, թէ իր հիմնադրութեան սկզբնական տարիներէն իսկ, ՀՅ Դաշնակցութիւնը խօսած, բանակցած է ոչ միայն համաշխարհային ուժի կեդրոններուն, այլ նաեւ մինչեւ իսկ հայութեան թշնամիներուն հետ: Մինչեւ իսկ սուլթան Համիտ Բ.ի հետ: Այո՛, 1896ին, սուլթան Համիտ Բ. պատուիրակութիւն մը ղրկեց Ժընեւ, բանակցելու համար ՀՅ Դաշնակցութեան հետ (Տատեանի առաքելութիւնը) եւ օրին, «Դրօշակ» արձագանգած է այս իրադարձութեան: Յաջորդած Ընդհ. Ժողովը՝ նոյնպէս:

Սփիւռքի մէջ, ՀՅ Դաշնակցութիւնը խօսակից եղած է ուժի համաշխարհային բոլոր կեդրոններու ներկայացուցիչներուն հետ, ինչքան որ կարելի եղած է եւ զանազան մակարդակներու վրայ, միշտ հետամուտ ըլլալով հայութեան ու Հայաստանի հաւաքական շահերուն: Դաշնակցութիւնը խօսակից եղած է նոյնիսկ խորհրդահայ ղեկավարութեան հետ՝ նոյն մղումէն մեկնելով: Օրինակի համար, 1978ի կանուխ աշնան, Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի ընթացքին, երբ հայկական թաղամասերը ապահովական լուրջ վտանգ դիմագրաւեցին, Խ. Հայաստանէն մարդասիրական օժանդակութեան հասնիլը դատարկութեան մէջ (vacume) չէր, որ տեղի ունեցաւ: Այլ՝ պարզ տրամաբանութեամբ, արդիւնք էր երկողմանի խօսակցութեան գործընթացի մը:

Երբ մեծ (կամ փոքր) պետութիւնները ՀՅ Դաշնակցութեան մէջ կը տեսնէին հայութիւնը ներկայացնող լուրջ խօսակից, սա կը նշանակէ, որ զայն իրենց «հետաքրքրասիրութեան» թիրախ դարձնելը եւս իրենց օրակարգին վրայ եղած է: Եւ տրամաբանական է: Հակառակը անտրամաբանական պիտի ըլլար, որովհետեւ Հայաստանով ու հայութեամբ շահագրգռուած բոլոր ուժերուն համար յստակ էր ՀՅ Դաշնակցութեան դերին վճռորոշ բնոյթը՝ ամէն անգամ երբ օրակարգի վրայ եկած է Հայութիւն, Հայաստանը, կամ Հայկական հարցը՝ իր ընդհանրութեան մէջ: Այսպէս կը գործեն պետութիւնները ու արտասովոր (կամ զգայացունց) ոչինչ կայ ասոր մէջ:

Արտասովորը պիտի ըլլայ այն, եթէ Դաշնակցութիւնը գիտակից չըլլայ այս շատ պարզ իրականութեան ու ինք եւս համապատասխան քայլերը առած չըլլայ: Սա եւս բնական երեւոյթ է: Աւելցնեմ, որ անձնապէս Լիբանան ապրած ըլլալով, գործելով հանդերձ ՀՅԴ Բիւրոյի մամլոյ դիւանէն ներս (1977-85 տարիներուն), միայն 1980ականներու վերջերուն էր որ իմացած եմ, որ ՀՅԴ 21րդ Ընդհ. Ժողովը գումարուած է նոյնինքն Պէյրութի մէջ, 1977ին, հակառակ անոր, որ այդ ժողովին Լիբանանի մեր կառոյցը ներկայացնող պատուիրակութեան անդամներէն մէկ քանիին հետ մօտիկ կապեր ալ ունէի: Սա եւս բնական երեւոյթ է:

Կօալիցիա-ՊՊԾ

Վերադառնանք Հայաստան:

Բոլորս ալ լաւ գիտենք, թէ 1998ի ճիշդ այս օրերուն, Լ. Տէր Պետրոսեան հրաժար(ու)եցաւ, ազգային ուժերու իշխանութեան գալով, վարչակարգը փոխուեցաւ եւ Դաշնակցութեան դէմ 1992էն ի վեր մղուող քաղաքական հալածանքը բնականաբար դադրեցաւ:

Ռոպերթ Քոչարեանի ընտրութեան (1998) եւ վերընտրութեան (2003) զօրակցելէ ետք, 2008ի Փետրուարի նախագահական ընտրութիւններուն, ՀՅ Դաշնակցութիւնը առաջադրեց նախագահութեան իր սեփական թեկնածուն՝ Վահան Յովհաննիսեանը: Ան դժբախտաբար չկրցաւ Բ. փուլին անցնիլ, ուր «մենամարտեցան» Սերժ Սարգսեան եւ Լ. Տէր Պետրոսեան: Յետ ընտրական լարուածութիւնը յանգեցաւ Մարտի 1ի դէպքերուն, ուր գլխաւոր հրահրիչ-դերակատարը նոյնինքն նիկոլ փաշինեանն էր (վրիպակ չկայ, անունը փոքրատառով է), ինչպէս բացայայտօրէն վաւերագրուած է բազմաթիւ ժամերու երկարութեամբ արձանագրուած տեսաերիզներու վրայ:

Ի՞նչ եղաւ Դաշնակցութեան դերակատարութիւնը յետընտրական այս լարուածութեան մէջ: Մենք փորձեցինք մեղմացնել փողոցի լարուածութիւնը, զայն բերել քաղաքական երկխօսութեան դաշտ. Դաշնակցական պատգամաւորներ անձնապէս երաշխաւորեցին ձերբակալուածներ ազատ արձակել տալու համար: Սակայն բանականութեան մեր կոչերը լսելի չդարձան կողմերուն, մանաւանդ՝ ընտրութեան պարտուած կողմին, Լ. Տ. Պետրոսեանին կողմէ:

Դաշնակցութեան այս ճիգերը կը բխէին երկիրը անհարկի ցնցումներէ հեռու պահելու մտահոգութենէն: Անցնող տասնամեակին, երկիրը բոլորած էր կայունութեան, տնտեսական զարգացումի եւ բանակաշինութեան փուլ մը՝ այդքան անհրաժեշտ ազդակներ նախորդ տարիներու վերիվայրումներէն եւ պատերազմական իրավիճակէն վերջ: Մեկնելով այս մտահոգութենէն, Դաշնակցութիւնը համաձայնագիր ստորագրելով ՀՀԿին հետ, մաս կազմեց Սերժ Սարգսեանի կառավարութեան (2008): Քոչարեանէն վերջ, երկրորդ անգամ ըլլալով, նորանկախ Հայաստանի պատմութեան մէջ, համախոհական (կօալիցիոն) կառավարութիւն մը կը տեղծուէր գրաւոր համաձայնագրի մը հիման վրայ եւ հայկական քաղաքական մշակոյթը կ'օժտուէր հասունացում ենթադրող նոր տարրով մը: Սակայն Քոչարեանի վերջին եւ Սերժ Սարգսեանի նախագահութեան առաջին տարիներուն, հայեւթուրք յարաբերութիւններուն դաշտին մէջ արձանագրուած էին այնպիս զարգացումներ, որոնք Դաշնակցութիւնը մղեցին վճռական դիրք ճշդելու անոնց դէմ: Առաջինը հայեւթուրք այսպէս ասած «հաշտեցման» ճիգերն էին, մաքսանենգութեան ոճով, իսկ երկրորդը՝ Հայաստան-Թուրքիա փրոթոգոլները, 2009ի աշնան, «մեծերու» դայեակութեամբ (Հիլըրի Քլինթըն եւ Սերգէյ Լաւրով):

Երկուքն ալ ձախողութեան մատնուեցան առաւելաբար ՀՅ Դաշնակցութեան ճիգերով, որոնք ներառեցին նաեւ Սփիւռքը:

Դաշնակցութիւնը նաեւ չվարանեցաւ դուռը «շրխկացնելով» դուրս գալու համախոհական կառավարութենէն: «Մեծերու» մայրաքաղաքներուն մէջ, տեղ մը, արձանագրուեցաւ այն փաստը, որ ՀՅ Դաշնակցութիւնը անգամ մը եւս կրցած էր խափանել թէ՛ Արեւմուտքին, թէ՛ Թուրքիոյ եւ թէ՛ Ռուսիոյ էապէս հայավնաս ճիգերը: Եւ ընդհանրապէս նման արարքներ չեն «ներուիր»: Այս

պարագային՝ նաեւ սեփական երկրի իշխանութեան կողմէ... Իսկ Դաշնակցութիւնը գիտէ՞ր, որ կրնար գին մը վճարել «հաշտեցման», կամ փրոթոգոլներուն դէմ իր ճշդած ազգանպաստ կեցուածքին համար: Պատասխանը պարզ է. անշո՛ւշտ: Բայց ընտրեց այդ ուղին, շատ լաւ գիտնալով, որ ի վերջոյ իր այդ կեցուածքին մեծագոյն շահառուները պիտի ըլլան հայրենիքը եւ ազգը:

Այդ գինը նախ «վճարուեցաւ» 2012ի Աժի ընտրութիւններուն, երբ գրեթէ կէսի իջաւ Դաշնակցութեան ունեցած պատգամաւորներուն թիւը:

Ապա, «վճարուեցաւ» քարոզչական բնագաւառէն ներս, երբ տեղի ունեցաւ ՊՊԾ շէնքին գրաւումը, 2016ի Յուլիսին, «Սասնայ ծռեր» կոչուած կազմակերպութեան կողմէ: Իշխանութեան ընդդիմադիր արտաքին եւ ներքին ուժերը իրենց ամբողջ քարոզչական միջոցները, ընկերային ցանցերով հանդերձ, ուղղեցին թէ՛ Սերժ Սարգսեանի վարչակազմին եւ թէ՛ զուգահեռաբար՝ Դաշնակցութեան դէմ:

Այս քարզչութիւնը թիրախ ընտրեց Դաշնակցութեան մեծ ընտանիքը, նաե՛ւ այն պատճառով, որ վերջինը ՊՊԾի շէնքին գրաւումը կը համարէր հարուած սեփական պետութեան դէմ, իբրեւ զայն անկայունութեան տանող արարք: Ընկերային ցանցերու վրայ դաշնակցական անհատներ եւս համոզելու ճիգը կ'ընթանար հետեւեալ տրամաբանութեամբ (բառացի օրինակով)՝ «Պանք Օթոմանը գրաւած Դաշնակցութիւնը ինչպէ՞ս կրնայ դէմ ըլլալ ՊՊԾի շէնքին գրաւումին»: Այս անմիտները չէին տրամաբաներ, որ Պանք Օթոմանի արարքը ուղղուած էր... թշնամի՛ եւ ոչ թէ սեփական պետութեան դէմ:

Բայց Հայաստանի մէջ ընկերային ցանցերը սկսած էին գործելու իրենց աւերը եւ տրամաբանութիւնը այլեւս սկսած էր «անտրամաբանական» համարուիլ: Ստեղծուած էր կեղծ կարծիքներու եւ կեղծ ազատականութեան այնպիսի ժխոր մը, ուր այլեւս չէին լսուեր տրամաբանութեան եւ ողջմտութեան ձայները (նոյնիսկ հիմա, երբ Արցախի գրեթէ 80 տոկոսը կորսնցուցած ենք ապիկար իշխանութեան մը պատճառով): Ու այդ ալիքը որոշ չափով թափանցեց ՀՅ Դաշնակցութեան մեծ ընտանիքէն ներս եւս, Երեւանէն Լոս Անճելըս, քիչ մը ամէն տեղ: «Չէ՞ որ Պանք Օթոման»ի խաղաքարտը ինչքան ալ անհիմն էր ու անտրամաբանական, այսուհանդերձ իր աւերը գործեց:

Այլանդակութիւնը հասած էր այն աստիճանի, երբ իրենք զիրենք «քաղաքացիական հասարակութեան» ջատագով համարողներ (օրինակ-անունները չեմ ուզեր տալ, այդ պատիւը չտալու համար իրենց), սեփական փառամոլութենէն մղուած, սկսան բացէ ի բաց ջատագովելու սեփական պետութեան դէմ գործուած այս բռնարարքը, որուն զոհ գացին դժբախտաբար նաեւ երեք հայ համազգեստաւոր սպաներ: Տուեալ «սելեպրիթիները» կամ «քաղաքագէտները» կը մոռնային, որ քաղաքացիական հասարակութիւն յղացքը ամէն բանէ առաջ կը յենի օրէնքի՛ ուժին, օրինականութի՛ւնը պաշտպանելու գաղափարին, այլ ոչ թէ բռնարարքներու եւ արիւնայեղութեան վրայ:

Կօալիցիայէն կեղծ թաւիշ

Երկրի քաղաքական դաշտը նեխումէ փրկելու նպատակով, առաջ մղուեցաւ սահմանադրական փոփոխութիւններու օրակարգը, կառավարման դրութիւնը նախագահականէն խորհրդարանականի վերածելու հիմնական գաղափարով:

Այս մէկը քաղաքական լուրջ բարեկարգում կ'ենթադրէր ամբողջ պետութեան համար եւ հետեւաբար նաեւ՝ նոր կառավարութեան անհրաժեշտութիւնը կը ստեղծուէր: Այս կառավարութեան կազմելու առաջարկը ընդունեց Դաշնակցութիւնը՝ ամիսներ, գրեթէ տարի մը տեւած բանակցութիւններէ վերջ: Ստորագրուեցաւ նոր համաձայնագիր, յստակօրէն նշելով թիրախները եւ պայմանները, որոնք կոչուած էին թարմացնելու, բիւրեղացնելու եւ ուժեղացնելու ամբողջ պետական համակարգը: Պատերազմող երկրի մը համար անհրաժեշտ էին այս բարեկարգումները, որպէսզի կարենար դիմագրաւել-սրբագրել թէ՛ ներքին ընկերային-տնտեսական յուռի ընթացքը, եւ թէ՛ արտաքին ճնշումներն ու մարտահրաւէրները: Բայց մանաւա՛նդ, դիւանագիտական-քաղաքական եւ ապահովական գետնի վրայ, ամրապնդելու համար երկրի հողային ամբողջականութիւնը:

Զուգահեռ, վերսկսաւ քարոզչական արշաւը թէ՛ նոր կառավարութեան եւ թէ՛ զուգահեռաբար Դաշնակցութեան դէմ: Չկրկնենք քարոզչական թեզերը:

Ընկերային ցանցերու թէ մամուլին մէջ թափ առած քարոզչութիւնը գլեց անցաւ ամէն աշխարհագրական ու գաղափարական սահման: Հարուածները ուղղուեցան ՀՅԴ պատասխանատու անհատներու դէմ, Հայաստանի մէջ թէ անկէ դուրս, փորձելով 1920ականներու Չեկայի ոճով վարկաբեկելու Դաշնակցութիւնը, իբրեւ գլխաւոր զօրակիցը այս բարեկարգչական շարժումին:

Հակադաշնակցական այս արշաւը նոր թափ առաւ «թաւշեայ յեղափոխութիւն» կոչուած շարժումին ընթացքին ու անկէ վերջ, հետեւեալ ներքին տրամաբանութեամբ.- Այս շարժումին տիրութիւն ըրին արտաքին ուժեր, իրենց օրակարգը պարտադրելու համար մեր երկրին: Իսկ ո՞վ կրնար դիմադրել արտաքին միջամտութիւններուն՝ պատասխանը պարզ է, Դաշնակցութիւնը: Հետեւաբար, պայքարը պէտք էր սաստկացնել նաե՛ւ Դաշնակցութեան դէմ, որպէսզի չկարենար դիմադրել արտաքին խաղացողներու կամքին:

Ինչպէս «թաւշեայ» շարժումին իբրեւ խաղաքարտ օգտագործուեցաւ մարդոց շատ յաճախ արդար դժգոհութիւնները իշխող վարչակազմէն, այնպէս ալ մարդիկ փորձեցին Դաշնակցութեան մէջ գտնել տարրեր, որոնք կրնային ինչ ինչ պատճառներով դժգոհ ըլլալ ղեկա-

Թափանցում... Շար. էջ 9

ՎԱՉԷ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՒՈՐՈՒՄ

Հայաստան, հայ ազգի հայրենիքը, Միջին Արեւելքի ամէնէն հին երկիրներէն մէկն է։ Տարածուած Սեւ, Կասպից եւ Միջերկրական ծովերուն միջեւ. ան կը կազմէ ինքնատիպ լեռնաշխարհ մը։ Այնտեղ կազմաւորուած է հայ ժողովուրդը, անընդմիջաբար բնակած հազարամեակներէ ի վեր, կերտած պատմութիւն, քաղաքակրթութիւն եւ ազգային նկարագիր։

Հայաստանի աշխարհագրական դիրքն ու հայ ժողովուրդի պատմական ընթացքը, տարբեր քաղաքակրթութիւններու փոխազդեցութեան պայմաններու մէջ, նպաստած են ուրոյն՝ նիւթեղէն եւ հոգեւոր մշակոյթի մը զարգացման։

Հայ ժողովուրդի պատմութիւնը կը յատկանշուի իր ազգային պետականութեան պահպանման կամ անոր անկախութեան վերականգման տեւական պայքարով։

Հայութեան ընկերային ու ազգային կեանքի բնականոն հոլովոյթը ընդհանուր շրջադարձային երեւոյթը կազմեց այն իրողութիւնը, որ յատկապէս թուրանական ներխուժողները ոչ միայն աւերեցին երկիրը, այլեւ մեծազանգուած հաստատուեցան Հայաստանի մէջ։ Անոնք փոխեցին Հայկական Լեռնաշխարհի ազգային միատարր նկարագիրը, դարեր շարունակ կասեցուցին հայ մշակոյթի ու քաղաքակրթութեան առաջընթացը եւ հայ զանգուածները ենթարկեցին ջարդի ու բռնագաղթի, որուն հետեւանքով յառաջացան հայկական հոծ գաղթօճախներ։

Այս ընթացքը շարունակուեցաւ օսմանեան բովանդակ տիրապետութեան շրջանին ու վճռական հետեւանք ունեցաւ հայ ժողովուրդի ճակատագրին եւ հայկական հարցի բնոյթին ու հոլովոյթին վրայ։

19-րդ դարու կիսուն Հայաստանը բաժնուեցաւ օսմանեան եւ ռուսական կայսրութիւններուն միջեւ։ Այս իրավիճակը պատճառ դարձաւ հայութեան արեւմտեան եւ արեւելեան հատուածներու աւելիով տարանջատումին։

Օսմանեան բռնութիւններուն հետեւանքով եւ հայութեան զոյգ հատուածներու մտաւոր Զարթօնքով յառաջ եկաւ հայկական հարցի սկզբնական ըմբռնումը, որ կը պահանջէր հայութեան մարդկային տարրական իրաւունքներուն յարգումը։ Օսմանեան պետութիւնը ոչ միայն չընդառաջեց հայ ժողովուրդի պահանջներուն, այլեւ՝ նոր բռնութիւններ կիրարկեց։ Ինքնապաշտպանութեան տարերային մղումով բռնկեցան ապստամբութիւններ Արեւմտեան Հայաստանի տարբեր շրջաններուն մէջ։

Հայ ազգային ղեկավարութեան ճիգերուն շնորհիւ եւ Օսմանեան Թուրքիոյ մէջ մեծ պետութիւններու հետապնդած քաղաքական ու տնտեսական շահերուն հետեւանքով՝ Հայկական Հարցը ստացաւ միջազգային բնոյթ։ Սակայն միջ-պետական ներհակ շահերու բերումով՝ Հայկական Հարցի լուծման ուղղութեամբ տարուած ճիգերը մնացին ապարդիւն։ Այս իրողութիւնը եւ հայութեան քաղաքական գիտակցութեան զարթօնքը ծնունդ տուին Հայ Յեղափոխութեան։

Հայ Յեղափոխութիւնը նոր նկարագրով օժտեց Հայկական Հարցը՝ զայն վերածելով ազատագրական սեփական պայքարով հետապնդուող Դատի։ Անիկա իր քաղաքական եւ ընկերային առաջադրանքներուն շուրջ փորձեց միացնել հայութեան բոլոր հատուածները՝ ստեղծելով իր անհատական թէ հաւաքական իրաւունքներուն ամբողջական գիտակցութեան ու նախանձախնդրութեան տէր հայը։ Հայ Յեղափոխութիւնը, որ թափ առաւ 1880-ական թուականներուն, ամբողջ քառասնամեակ մը հանդիսացաւ հայ քաղաքական մտքին հնոցը եւ հայ մարտական կորովին ու կամքին դարբինը։

1890-ին հիմնադրուած Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը առաջադրեց համադրել հայութեան յեղափոխական ճիգը։ Շնորհիւ իր նպատակասլաց գործունէութեան եւ նուիրեալներու զոհաբերումին, Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը հանդիսացաւ Հայ Յեղափոխութեան փաստական դրօշակիրը։

20-րդ դարու սկիզբը սաստկացան ճնշումները նաեւ Արեւելեան Հայաստանի մէջ՝ նպատակ ունենալով փոխել Անդրկովկասի ազգային դիմագիծը ի վնաս հայութեան։ Այս ճնշումներուն դէմ ծառացաւ հայ ժողովուրդը, Հ. Յ. Դաշնակցութեան ղեկավարութեամբ։

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, հաւատարիմ՝ մարդկային թէ ազգային բոլոր իրաւունքներու յարգման սկզբունքին, հիմնական առաջադրանք դարձուց Փոքր Ասիոյ եւ Անդրկովկասի ժողովուրդներուն դաշնակցային առողջ համակեցութիւնը եւ համերաշխ գործակցութիւնը։

Կրօնապետական ու ցեղապաշտ, վարդապետութիւններ դաւանող օսմանեան սուլթանական թէ իթթիհատական վերնախաւը թրքական ծաւալապաշտութեան խոչընդոտ նկատեց հայ ժողովուրդը եւ զայն վերցնելու նպատակով, հրահրեց ու գործադրեց զանգուածային պարբերական ջարդեր։

Օգտուելով Առաջին Աշխարհամարտի առիթէն, ու պետական բծախնդիր ծրագրումով, Օսմանեան պետութիւնը ձեռնամուխ եղաւ Հայկական Հարցի արմատական լուծման՝ 1915ին սկսած Հայոց Ցեղասպանութեամբ։ Հայութեան տեղահանութեան ու ամբողջական բնաջնջումի այս քաղաքականութիւնը շարունակուեցաւ Թուրքիոյ կողմէ մինչեւ 1923։ Արեւմտահայաստանը պարպուեցաւ հայութենէն։

Համաթուրանական ծրագիրը իր լրումին չհասաւ սակայն։ 1918-ին, հայ ազգի մնացորդացը վճռապէս ծառացաւ թրքական արշաւող բանակներուն դէմ, կասեցուց անոնց յառաջխաղացքը եւ նուաճեց Հայաստանի անկախութիւնը։ Դարերու ընդհատումէն ետք, հայաստանի փոքր մէկ հողամասին վրայ, վերականգնեցաւ հայ ազգային պետականութիւնը։

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը, որ հիմնական դերակատարը եղաւ Հայաստանի անկախ հանրապետութեան կերտումին, մեկնելով պատմական փորձէն եւ առկայ իրավիճակէն, որդեգրեց Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ Հայաստանի ստեղծման նպատակը։

1920-ին ստորագրուած Սեւրի դաշնագրով՝ միջազգային ճանաչում գտաւ հայ ազգին իրաւատիրութիւնը իր պատմական հայրենիքին նկատմամբ։ Սակայն այս դաշնագրին Հայաստանի վերաբերեալ տրամադրութիւնները չիրականացան։ Խորհրդային Ռուսիոյ եւ Քեմալական Թուրքիոյ մեղսակից յարձակումներուն ենթարկուելով՝ Հայաստանի Հանրապետութիւնը խորհրդայնացաւ, տեղի տալով ռուսական վերջնագրին առջեւ։

1923 թուականին, Լօզանի դաշնագրով՝ մեծ պետութիւնները փորձեցին թաղել Հայ Դատը։

Ցեղասպանութեան հետեւանքով յառաջացած նոր սփիւռքը հետզհետէ ստեղծեց կազմակերպ կեանք՝ կրթական, մշակութային, կրօնական եւ ընկերային-քաղաքական համապատասխան կառոյցներով ու կազմակերպութիւններով։ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը գլխաւոր կերտիչը հանդիսացաւ վերոյիշեալ կառոյցներուն, ան անզիջող պայքար մղեց համայնավար գաղափարախօսութեան ամբողջատիրութեան եւ հայ ժողովուրդը մասնատելու անոր փորձերուն դէմ ու ծաւալեց բազմակողմանի գործունէութիւն Հայ Դատի հետապնդման մարզին մէջ։

Խորհրդային ամբողջատիրութեան շրջանին, հայ ժողովուրդն ու յատկապէս մտաւորականութիւնը ենթարկուեցան պարբերական բռնութիւններու եւ աքսորի, իսկ Հայաստանը մասնատուեցաւ՝ Արցախի, Նախիջեւանի եւ Ջաւախքի արուեստական անջատումով։ Այսուհանդերձ, Խորհրդային Հայաստանի ժողովուրդը զարգացուց հայ մշակոյթը, արուեստներն ու գիտութիւնը եւ վառ պահեց ազգային ինքնագիտակցութիւնը։ Խորհրդային Միութեան լուծարումով, 1991ին վերանկախացաւ Հայաստանի Հանրապետութիւնը։

Արցախեան պահանջատիրութիւնը 1988-էն աւդին ստացաւ աննախընթաց թափ ոչ միայն Արցախի մէջ, այլեւ ամբողջ հայութեան մօտ։ Ան փաստօրէն յանգեցաւ ազգային-ազատագրական պայքարի, որուն Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը մասնակցեցաւ իր բոլոր միջոցներով եւ այդ պայքարին հաղորդեց գաղափարական յստակացում։

* * *

Հայ ժողովուրդի պատմութեան հոլովոյթի ներկայ հանգրուանին կը պարզուի հետեւեալ պատկերը.–

1– Հայաստանի Հանրապետութիւնը կը կազմէ Սեւրի դաշնագրով ճանաչում ստացած եւ Ուիլսընեան իրաւարարական վճռագրով սահմանագծուած Հայաստանի միայն մէկ փոքր մասը։

2– Հայ ազգի միայն մէկ մասը կ՚ապրի Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ. հայապատկան բայց Հայաստանէն անջատուած հայրենի հողերու վրայ եւ Ռուսաստանի ու նախկին խորհրդային հանրապետութեանց տարածքին ապրող հայ բազմութիւններով կազմուած է ներքին սփիւռք մը, իսկ մնացեալ մեծաթիւ հայութեամբ՝ բաղկացած առաւելաբար Թուրքիոյ կողմէ բռնագրաւեալ հայկական հողերու բնակչութեան ժառանգորդներէն՝ առաջացած է Հայկական Սփիւռքը։

3– Արցախի Հայութիւնը կը պայքարի Ատրպէյճանի լուծէն ազատագրուելու եւ ազգային ինքնորոշման իր իրաւունքին միջազգային ճանաչումը ապահովելու համար։

4– Հայ ժողովուրդին դէմ Թուրքիոյ գործադրած Ցեղասպանութիւնը դեռ չէ հատուցուած. ցեղասպանութիւնը նաեւ կը շարունակուի, որովհետեւ Սփիւռքի հայութիւնը զրկուած իր սեփական հայրենիքին մէջ ապրելու հնարաւորութենէն, ենթակայ կը մնայ ձուլումի սպառնալիքին։

5– Կը շարունակուի Թուրքիոյ կողմէ բռնագրաւուած հայկական հողերու ազգագրական պատկերին փոփոխութիւնը։ Կը քանդուին կամ կը ենթարկուին բոլոր այն պատմական յուշարձանները, որոնք վկաներն են այդ շրջաններու հայկական պատկանելիութեան։ Այս ձեւով կ՚ոչնչացուի ինքնատիպ ամբողջ քաղաքակրթութիւն մը։

6– Միջազգային օրէնքը, Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ուխտը, եւ Մարդկային Իրաւանց Յայտարարութիւնը մասնաւորապէ՛ս ցեղասպանութեան մասին ՄԱԿ-ի 1948-ի համաձայնագիրը ցեղասպանական արարքները կը յայտարարեն ոճիր մարդկութեան դէմ եւ անոնց հետեւանք հանդիսացող ազգային հողամասերու իւրացումը կը նկատեն ապօրինի։

Միջազգային այդ օրէնքներն ու համաձայնագրերը անժամանցելի են եւ յետադարձ ուժ ունին. հետեւաբար՝ ի զօրու են հին թէ նոր բոլոր պարագաներուն։ Բովանդակ մարդկութեան եւ համաշխարհային խաղաղութեան ի խնդիր, անոնք պէտք է գործադրուին՝ իրենց տառով ու ոգիով. նախ՝ արդարութիւն գործելու ցեղասպանութեան զոհ դարձած ազգերուն, ապա՝ կանխելու համար նոր ցեղասպանութիւններ եւ մարդկութիւնը խնայելու նոր աղէտներէ։

7– Ազգերու ինքնորոշման իրաւունքը, որ մաս կը կազմէ Միացեալ Ազգերու Ուխտին, տրամաբանօրէն եւ իրաւականօրէն պէտք է կիրարկուի նաեւ հայ ազգին նկատմամբ։ Հայ Դատի լուծումը ոչ միայն արդարութեան, Ցեղասպանութեան դատապարտումին ու պատժարկման գործնական արտայայտութիւն է, այլեւ միջազգային իրաւունքի հարց մը՝ ազգերու ինքնորոշման անկապտելի սկզբունքին հիման վրայ։

8– Ներկայ Հայաստանի Հանրապետութիւնը Հայաստանի առաջին Հանրապետութեան իրաւաժառանգորդն է եւ, իբրեւ այդպիսին, օրինական իրաւատէրն է հայկական բռնագրաւեալ բոլոր հողատարածքներուն։

9– Հայաստանի Հանրապետութիւնը, որ կոչուած է դառնալու Հայ Դատի լուծման հիմնական կռուանը, պետականութեան կայացման ներկայ հանգրուանին կը դիմագրաւէ իր անկախութիւնը ամրապնդելու, ժողովրդավարութիւն հաստատելու, ընկերային-տնտեսական ինքնուրոյն ու արդար համակարգ ձեւաւորելու եւ հայ ժողովուրդի մշակութային յառաջընթացը ապահովելու մարտահրաւէրներ։

10– Հայ Դատը ունի պատմական, բարոյական, իրաւական եւ քաղաքական էական երեսներ ու հիմնաւորումներ, եւ կը խտանայ հետեւեալ կէտերուն մէջ.

ա.– Ամբողջական Հայաստանի ստեղծում՝ արեւմըտեան եւ արեւելեան Հայաստանի հողամասերուն վրայ։ Արցախի հարցի արդար լուծումը կը հանդիսանայ Հայ Դատի հանգրուաններէն մէկը։

բ.– Սփիւռքի տարագիր հայութեան համախմբում՝ իր հայրենի հողերուն վրայ։

գ.– Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ Հայաստանի կերտում։

Ոչ մի բռնութիւն, ոչ մի հալածանք, ոչ մի սահման չէ կարող բաժանել մի ժողովուրդ, եթե նա տոգորուած է ընդհանուր շահերի գիտակցութեամբ, ունի նաեւ կրելու անսահման վճռողականութիւն եւ կապուած, միացուած է դարերով սնուած ու պահպանուած ընդհանուր բնազդների ու զգացմունքների առողջ զարկերով։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Ուր որ էլ լինենք եւ կռուի դաշտին մէջ, թէ չղթայակապ կալանաւոր, բահը ձեռքերիդ մշակ թէ թափառական առաքեալ եւ միշտ էլ ներշնչողը լինի թող տառապողի Ազատութեան վեհ աղափարը, ձեր առաջնորդը՝ դիրքերուն վրայ մնալու պարտաճանաչութեան սուրբ սկզբունքը։ Հոգ չէ թէ մի օր վահանով կը դառնաք, միւս օր եւ վահանի վրայ եւ արդիւնքը նոյնն է՝ յաղթութիւնը

ՍԻՄՈՆ ԶԱՒԱՐԵԱՆ

Չէ, հայ ժողովուրդը անկարող է ապրել Տաճկահայաստանում տիրող կարգերում. Նա ուժասպառ է լինում, նա մեռնում է, նա չի կարող չբողոքել, ոտքի չկանգնել եւ չդիմել յեղափոխութեանը, իբրեւ իր միակ փրկարարին։ Յեղափոխութիւն կանգ չի առնի ոչ մի խորտակիչ ուժի առաջ, քանի որ գոյութիւն ունեն կեանքի տանջանքները,– նա միայն կը փոխի իր ձեւը, յարմարուելով նոր պայմաններին, եւ երբեք իր էութիւնը։

ՌՈՍՏՈՄ

«Իրողութիւն ըլլալէ չի դադրիր, որ ազատութեան եւ հաւասարութեան գաղափարն ու տենչը հիմնական մղիչ ուժերէն են յեղափոխական ամէն անկեղծ շարժման, անկախ Յեղափոխութիւն երեւոյթին գիտական մեկնաբանութեան ու բացատրութեան բոլոր փորձերէն, եւ անկախ յեղափոխութեան յաջողութենէն եռք իրերու ստացած ընթացքէն»։

ՀՐԱՉ ՏԱՍՆԱՊԵՏԵԱՆ

Դաշնակցութիւնը եւ դա քաղցր ու նուիրական դաշնակցութիւնն է ցեղի եւ ժողովրդի միջեւ։ Դա ցեղի դրո՛շմն է՝ դրուած ժամանակակից հայութեան էութեան վրայ։ Ցեղի ուղղութիւնն է Դաշնակցութիւնը, որի միջոցով ցեղն իր պատասխանատուութեան ենթարկելով ժողովուրդը, այդ վերջինը իր գիտակցութեան, ուժի եւ արժէքի լրումին կը մղի։

ԳԱՐԵԻՆ ՆԺԴԵՀ

Հայ ժողովրդի գոյութեան հարցը մեր սեփական գոյութեան պատճառն է եղել եւ Դաշնակցութիւնը սկզբից ի վեր–Թուրքիայում, Կովկասում, Պարսկաստանում եղել է նախ եւ առաջ յեղափոխական–ինքնապաշտպան կազմակերպութիւն։ Ինչ էլ լինի, թէ թշնամուն եւ թէ բարեկամին յարգանք ու պատկառանք ներշնչողը, դժբախտաբար, դեռ կոպիտ ուժն է։Լինել կազմ ու պատրաստ ինքնապաշտպանութեան համար, մանաւանդ քաղաքական ցնցումների վայրկեաններում։

ՆԻԿՈԼ ԴՈՒՄԱՆ

Ամէն ոք իր մասին է մտածում։ Իր երկրի սահմաններից այն կողմ եթէ նայող կայ, նայում է միայն յանուն իր շահերի։ Եթէ ընդհանուր ուժերով ճակատ պահելու խօսք է լինում, դա խօսք է՝ զուրկ իրական հիմքերից ու անկեղծութիւնից։ Հայերով ոչ ոք չի հետաքրքրւում, չօշափելի օգնութիւն հասցնելու մտքով։ Դրա հակառակը, կայ դաւադրական վերաբերմունք։ Մենակ ենք եւ պէտք է ապաւինենք միայն մեր ուժերին՝ թէ ճակատը պաշտպանելու, թէ երկրի ներսը կարգ հաստատելու։

ԱՐԱՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ըմբռնելու համար Մայիս 28–ի պատմական մեծ նշանակութիւնը, անհրաժեշտ է աչքի առաջ ունենալ այն ծանր պայմանները, որոնց մէջ տառապած եւ արիւնաքամ հայ ժողովուրդը կարողացաւ կենաց մահու հերոսական կռիւներ մղել եւ ազատ ու անկախ Հայաստանի հրաշքը իրագործել։ Այդ ճգնաժամային պայմանների մէջ կատարուեց հրաշքը։ Դաշնակցութիւնը կարողացաւ ի մի հաւաքել եւ գոյապայքարի ճակատ նետել հայութեան բոլոր կենդանի ուժերը։ Որքան յուզիչ դրուագներ կարելի է նկարագրել այն կռիւներից, որոնց արդիւնքում եղաւ Մայիս 28–ի պատմական մեծ թուականը։

ԴՐՕ

ԵԹԷ ԱՐՑԱԽԸ ԶԻՋԻՆՔ...
«...եթէ Ղարաբաղը զիջինք, մենք այլեւս ոչ մէկ կարելիութիւն պիտի չունենանք նաեւ հայ ժողովրդի այլ իրաւունքների համար իբրեւ պահանջատէր ներկայանալու: Սա մեր վերջին սահմանն է: Մահու կենաց հարց է:»
ՀՐԱՅՐ ՄԱՐՈՒԽԵԱՆ

Մենք ձեզ երբեք երկնային մանանայ չենք խոստացել։ Մենք ասել ենք՝ եթէ դուք իրօք պատրաստ էք պայքարելու ձեր իրաւունքների, ձեր ազատութեան համար, մենք կ'առաջնորդենք ձեզ դէպի յաղթանակ։ Սակայն եթէ դուք պատրաստւում էք սպասել հրաշքով ձեզ փրկողին, deus ex machina *ոճով, իսկ ինքներդ ցանկանում էք ապրել ինչպէս ապրում էիք՝ մի փոքր գողանալ, մի փոքր քծնել եւ շատ լաց լինել, եթէ ցանկանում էք նստել հեռուստաէկրանի առաջ եւ հեռուից հետեւել սեփական փրկութեանը, ապա առաւելագոյնը ինչ կը տեսնէք, կը լինի ձանձրալի բազմասերիանոց քաղաքական շօուն։ Այնպէս որ, սիրելի հայրենակիցներ, մեզնից մի՛ դժգոհէք, մենք չենք դաւաճանել ձեր յոյսերը, քանի որ դուք մեզ ոչ մի յոյս չէիք էլ կապել։ Արդէն* 120 *տարի է, ինչ մենք ձեզ խոստանում ենք բարդ պայքար եւ յաղթանակ։ Ձեր պայքարը եւ ձեր յաղթանակը։ Պարզապէս մենք ուրիշներից լաւ գիտենք, որ մէկն առանց միւսի չի լինում։ Իսկ դուք պայքարի փոխարէն ընտրում էք կախարդական հեքիաթը, կամ այլ խօսքերով՝ որ ձեզ յիմարի տեղ դնեն։ Եւ արդիւնքում ունէք այն, ինչին արժանի էք։ Ընդ որում, ուշադրութիւն դարձրէք, որ Դաշնակցութիւնը միակ կուսակցութիւնն է հայ հասարակութեան մէջ, որը բացէիբաց ընդունում է իր սխալները եւ բաց քննադատութեան արժանացնում սեփական անցեալը եւ սեփական ղեկավարութեանը։*

Վահան Յովհաննիսեան

CIBC
Aline Shnorhokian
Mortgage Advisor
Tel: 1 866 231-8876
Fax: 450 688-7555
Cell: 514 797-1375
aline.shnorhokian@cibc.com

Sutton
ALBERT ARKILANIAN
Courtier immobilier résidentiel
Residential Real Estate Broker
aarkilanian@sutton.com
Cell: 514.962.8822
Bur: 514.426.9595
Fax: 514.426.9596
Satisfaction garantie ou je revends votre propriété gratuitement!*
*certaines conditions s'appliquent

HONDA
Tro Bachekjian
Représentant des ventes
Véhicules d'occasion
Pre-owned
Sales Consultant
tbachekjian@gabriel.ca
Tél. : 514 327-7777
Poste : 4139
Téléc. : 514 262-8019
HONDA GABRIEL
7000, boul. Henri-Bourassa Est
Montréal-Nord, QC H1G 6C4
www.hondagabriel.com
CONCESSIONNAIRE DE QUALITÉ

École De Conduite
AZIG
Driving School
Tel: 514-336-1110
Moniteur-Instructeur
Instruction Automatique ou manuelle
AUTOECOLEAZIG@HOTMAIL.COM
1400, rue Sauvé O, Montréal, QC H4N 1C5, Suite 1438 Centre Adonis II

Hôtel du Parlement/
Parliament Building
1045, rue des Parlementaires
Bureau/Office 3.21
Québec (Québec) G1A 1A4
Tél./Phone 418 644-4050
Bureau de circonscription/
Riding Office
4599, boulevard Samson, bur. 201
Laval (Québec) H7W 2H2
Tél./Phone 450 686-0166
Téléc./Fax 450 686-7153
Guy.Ouellette.CHOM@assnat.qc.ca
assnat.qc.ca

BRING YOUR OWN WINE
NAZARETH
CLASSIC GRILL
550 Curé Labelle, suite 17, Ste-Rose, QC H7L 4V6
Tel: 450.937.4064
Email: resto.nazareth@hotmail.com

SAMUEL TOPALIAN
450 682-1644
AUTO SAMSON
MÉCANIQUE GÉNÉRALE - REMORQUAGE
SERVICE DE PNEUS MISE AU POINT
4700 BOUL. SAMSON, CHOMEDEY LAVAL, QC.

RE/MAX
ՀԱՅԿ ՅԱՐԹՈՒՆԵԱՆ
Hayk Hartounian
Courtier immobilier résidentiel
Residential Real Estate Broker
C 514.574.6162
B 514.333.3000

NETTOYEUR MARIE-CLAIRE
CUEILLETTE ET LIVRAISON GRATUITE
À DOMICILE ET AU BUREAU (MONTRÉAL ET LAVAL)
2535 de Salaberry, Montréal
Tél: 514.334.7830

ՀՅԴ 130-ամեակ. կենսունակութիւնը պահելու հրամայականը

Որն է կուսակցութիւնների կենսունակութեան գաղտնիքը: Կարծում եմ պատասխանը պարզ է՝ կուսակցութեան կենսունակութիւնը պայմանաւորուած է նրանով, թէ որքան են վերջինիս գաղափարներն ու նպատակները պահանջուած տուեալ հասարակական-քաղաքական միջավայրում:

Այն պատմական ժամանակահատուածում, երբ ստեղծուեց Դաշնակցութիւնը, աշխարհը փոթորկւում էր պատերազմներից եւ յեղափոխութիւններից: Դաշնակցութեան պատմագրութիւնը վկայում է, որ ՀՅԴ հիմնադիրները եկան մասնաւորապէս ռուսական յեղափոխական միջավայրերից: Այդ յեղափոխական տարբեր հոսանքները, որոնց հարում էին օրինակ Քրիստափոր Միքայէլեանը, Սիմոն Զաւարեանը եւ Ռոստոմը նոյնպէս պայքարում էին իշխող բռնապետութեան դէմ, բայց նրանց պայքարի բնոյթը ժողովրդավարական եւ ընկերային-դասակարգային էր:

Այդ նպատակների մէջ բացակայում էր ազգային հարցը, այսինքն խնդիր դնելով ազատուելու բռնակալ ռեժիմներից եւ շահագործող խաւերից, Յեղափոխական հոսանքներն իրենց առջեւ նպատակ չէին դրել պայքարելու նաե՛ւ կայսերական ռեժիմների կողմից գաղութացուած ժողովուրդների հաւաքական կամ ազգային իրաւունքների, ազատութիւնների եւ այլ հիմնահարցերի համար: Եթէ փորձենք գնահատել մեր կուսակցութեան հիմնադիրների մեծութիւնը՝ ելնելով նրանց գործի արժէքից, վերջիններս լուծել են, որ կուսակցութեան գաղափարական հիմքում դրել են ազգային արժէքներն ու երազանքները: Դեռ կուսակցական գաղափարախօսութեան ձեւաւորումից ու բիւրեղացումից առաջ, որպէս տեսական հիմքի շաղախ, նրանք ընտրել են ազգային ազատագրութեան, անկախ պետականութեան ու ժողովրդի ազատ ինքնիշխան ապագայի վերաբերեալ այն գաղափարները, որոնք սերմի պէս ցանուած էին 19-րդ դարի հայ ազգային մտաւորականութեան ու գործիչների աշխատասիրութիւններում:

Յիշենք դրանց թւում Խաչատուր Աբովեանի «Վէրք Հայաստանի» վէպը, Ռաֆայէլ Պատկանեանի հայրենասիրական բանաստեղծութիւնները, Խրիմեան Հայրիկի հայակերտ քերթուածքները Միքայէլ Նալպանտեանի ազատասիրական բանաստեղծութիւններն ու ազգային պետութեան կերտման ծրագրի նախագիծ յիշեցնող «Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ» գործը եւ ի հարկէ Րաֆֆու պայքարի կոչող պատմավէպերն ու միւս ստեղծագործութիւնները: Ի դէպ կարելի է պատկերաւոր ասել, որ մինչեւ կեանքի կենդանի արահետների վրայ հայ ֆիտայիների ոտք դնելը նախ նրանք ծնուեցին ու հերոսացան Րաֆֆու վէպերում եւ պայքարի կայծեր վառեցին երիտասարդ սերունդների սրտերում: Անկախ նրանից, թէ հետագայ տարիներին որքան խմորուեց, տեսական ձեւ ու կերպարանք առաւ Դաշնակցութեան գաղափարախօսութիւնը, ըստ էութեան հիմքում մնացին ազգային գրականութեան, մշակոյթի եւ ժողովրդի հոգու մէջ ծլարձակած նոյն երազանքները:

Չմոռանանք, որ Դաշնակցութիւնը եւս ստեղծուեց որպէս յեղափոխական կուսակցութիւն, սակայն նրա յեղափոխական էութիւնը պայմանաւորուած էր ազգային ազատագրական պայքարի տեսլականով եւ միտուած էր արեւմտահայութեան ազգային իրաւունքների ձեռք բերմանը: Այնուհետեւ այդ պահանջին գումարուեց նաեւ արեւելահայութեան դատը: Դաշնակցութեան յեղափոխական գաղափարախօսութիւնը նաեւ արմատական փոփոխութիւնների անհրաժեշտութիւնն էր ժողովրդի ընկերային կեանքում, ինչը այսօր ոչ միայն չի կորցրել արդիականութիւնը, այլեւ՝ մնում է օրախնդիր, բնականաբար, ներկայ կեանքի մարտահրաւէրներից բխելով:

Տարիները տասնամեակները եւ արդէն երրորդ դարը յաջորդում են իրար, իսկ Դաշնակցութիւնը շարունակում է մնալ կենսունակ, որովհետեւ կենսունակ եւ պահանջուած են մնում հայութեան հիմնական երազանքներն ու ձգտումները, որոնք եղել եւ մնում են Դաշնակցութեան անփոփոխելի ուղենիշներն ու վերջնանպատակները:

Հայ մարդու երազանքը, արդէն քանի դար, եղել է պատմական հայրենիքի ազատագրումը, անկախ հայրենիքում ազատ հայութեան համախմբումը եւ սեփական ազգային կեանքի ինքնուրոյն կազմակերպումը:

Մեզ թւաց, որ այդ նպատակների որոշ մասը վերջնականապէս իրականացաւ Արեւելեան Հայաստանի մէկ հատուածի վրայ այսօրուայ Հայաստանի Հանրապետութեան անկախացմամբ , ինչպէս եւ պատմական Լեռնային Արցախի մեծ հատուածի ազատագրմամբ ու այս տարածքի վրայ Հայաստանի երկրորդ անկախ պետականութեան կայացմամբ:

Կեանքը, սակայն դաժան դաս տուեց հայութեանը փաստելով, որ ժողովուրդների կենսագրութիւնը պայքարի ընթացք է, որը դադար չունի, ինչպէս որ բնութեան մէջ երբեք չի դադարում մրցակցութիւնը: Այս մրցակցութեան մէջ թոյլերը, յոգնողները, զգօնութիւնն ու մարտունակութիւնը կորցնողները, սեփական ճանապարհից շեղողները դատապարտւում են պարտութեան, իսկ այդ պարտութեան պատճառով ժողովուրդները կարող են նաեւ ինչ որ մի պահի դուրս մղուել մարդկութեան համընդհանուր երթից:

2020 թուականի աշնանը ադրբեջանթուրքական դաշինքը, ներգրաւելով իսլամ ծայրայեղական հրոսակներին, պատերազմ սանձազերծեց Արցախի դէմ եւ մատնեց մեզ ծանր պարտութեան՝ տարածքային ու մարդկային հսկայական կորուստներով:

Հայաստանի անփորձ-անպատասխանատու իշխանութիւնների ինքնագլուխ, երբեմն կասկածելի գործունէութեան հետեւանքով լուրջ հարուած հասցուեց նաեւ բուն Հայաստանի Հանրապետութեան անվտանգութեանը, սրանով նաեւ Հայաստանի անկախութեանն ու ինքնիշխանութեանը: Պատերազմն ու պարտութիւնը երիտասարդ իշխանութեան ստոյգ թերացումների ու ձախողութիւնների հետեւանք էին, միւս կողմից դրանք ունէին իրենց գաղափարական ու հոգեբանական ենթահողը:

Ինչպէ՞ս պատահեց, որ մեր երկրում աճեց ու իշխանութեան հասաւ ապազգային եւ օտար ազդեցութիւնների ենթակայ սերունդը, ինչպէ՞ս պատահեց, որ հերոսական տասնամեակներ կերտած հայ ժողովուրդի մեծ հատուածը չզգաց ազգային արժէքներից եւ նպատակներից շեղուելու եւ նահանջելու վտանգը. ու այսօր, ոչ համարժէք է արձագանքում այն սպառնալիքներին, որոնք դամոկլեան սրի պէս կախուած են հայրենի պետականութեան ներկայի եւ ապագայի վրայյ:

Անդրադառնալով անցնող երեսնամեակին, պէտք է ցաւով արձանագրենք, որ Հայաստանում այս ընթացքում չձեւակերպուեցին ազգային-պետական նպատակներն ու տեսլականները: Սահմանուեց, որ Հայաստանը պէտք է՝ ձգտի հզօրանալ, հայաստանցիք պիտի լաւ ապրեն, բայց ինչ աւանդական ու ժամանակակից արժէքների պէտք է հաւատարիմ մնայ հայ ժողովուրդը, ի՞նչ խնդիրների հետապնդումը առաջնահերթ համարել, ինչպիսի՞ յատկութիւններով, գերակայութիւններով պէտք է օժտուած լինի Հայաստան պետութիւնը, ի՞նչ մարտահրաւէրներ յաղթահարելու ունակ պէտք է լինեն հայկական երկու Հանրապետութիւնները: Այս հարցերը ցայսօր իրենց քաղաքական-գաղափարական ձեւակերպումը չեն ստացել: Պիտի արձանագրենք, որ անկախ Հայաստանում, քաղաքական ասպարէզից համայնավարների եւ իրենց ապազգային գաղափարախօսութեան վերանալուց յետոյ, միակ գործօն գաղափարական ուժը, ինչպէս առհասարակ հայութեան մէջ, մնաց Դաշնակցութիւնը:

Այս իրողութիւնը մեծ առաքելութեամբ է օժտում եւ պատմակշիռ պարտաւորութիւններ է դնում Դաշնակցութեան առջեւ՝ թելադրելով իր համազգային գաղափարները եւ ռազմավարական նպատակները դարձնելու մեր այսօրուան պետականութեան եւ հայութեան ներկայ սերունդների սեփականութիւնը:

Այս կարեւոր առաքելութեան իրականացման ճանապարհին մեծ է նաեւ Դաշնակցական երիտասարդութեան դերը, որովհետեւ ոչ ոք չի կարող ասպարէզ մտնող սերունդների հետ խօսել այնքան հասկանալի ու անմիջական լեզուով, որքան նրանց սերնդակիցները: Ի հարկէ մինչեւ ուրիշների հետ խօսելը ինքներս մեր մէջ մարսած պէտք է լինենք եւ անվերապահ հաւատք ունենանք Դաշնակցութեան գործի, գործելակերպի եւ նպատակների հանդէպ:

Վերջին տարիներին, զարմանքով տեսանք, որ դաշնակցական մարդը, ով ձեւաւորուել ու ամրապնդուել է իր կուսակցութեան քուրային մէջ, նոյնպէս կարող է յայտնուել օտար ու կասկածելի նպատակների եւ արժէքների ազդեցութեան ներքոյ: Պատճառն այն է, որ ներկայ աշխարհը, անդադար շրջանառուող տեղեկատուական հոսքերի աշխարհ է եւ այդ հոսքերը չեն կարող չներգործել նրանց վրայ, ովքեր ստանում են միակողմանի, յաճախ կեղծ տեղակատուութիւն, աւելի թոյլ են իրենց գաղափարական պատրաստուածութեամբ եւ այլն:

Օրինակ, ինչպէ՞ս կարող էր պատահել, որ անգամ դաշնակցական մարդիկ յայտնուէին «նիկոլփաշինեանական» օտարածին ու ապազգային քարոզչութեան ազդեցութեան տակ եւ շեղուէին իրենց կուսակցութեան գաղափարաքաղաքական ուղեծիրից: Շեղուէին ՀՅԴ-ի որդեգրած դիրքորոշումներից ու անգամ հակադրուէին դրանց:

Այստեղ յիշենք օրինակ Նիկոլ Աղբալեան ուսանողական Միութեան անդամների այն մեծ խմբին, որ հեռացուեց կուսակցութեան շարքերից: Նիկոլ Փաշինեանի եւ նրա համախոհների քաղաքական եւ գաղափարական դիրքորոշումները Արցախն ու Հայաստանը կանգնեցրին մեծ ողբերգութիւնների առջեւ, եւ հայութեան վճարած ծանր գնով բացայայտեցին իրենց ողջ սնանկութիւնն ու վտանգաւորութիւնը:

Ենթադրենք, սակայն, թէ վաղը պետական-քաղաքական ասպարէզը կարող են գրաւել ազգային հայրենասէր ուժեր, իրենց ոչ վտանգաւոր եւ ոչ մերժելի գաղափարներով: Սա նշանակո՞ւմ է արդեօք, թէ դաշնակցական անհատը կամ մենք բոլորս միասին, այս անգամ էլ կուսակցական ընտանիքն ու դաւանանքը մոռանալով պէտք է վազ տանք այս նորերի ետեւից: Այո, մենք մեր ժողովուրդի մէկ մասնիկն ենք, բայց նրա Դաշնակցական հատուածն ենք կազմում մեր ուրոյն գաղափարներով ու տեսլականներով:

Անպայման չէ, որ աշխարհում ինչքան լաւ ծրագրեր ու գաղափարներ կան տեղաւորուեն Դաշնակցութեան արժէքային համակարգի մէջ, սակայն, այն ինչ մերն է մենք հենց դրանց ենք առաջնահերթութիւն տալիս եւ դաւանում, դրանով տարբերւում ենք միւսներից եւ դրանք համարելով հայ ժողովուրդի ներկայի ու ապագայի համար կարեւոր ուղենիշեր, ցանկանում ենք տարածել ու դարձնել դրանք մեր ազգի սեփականութիւնը (անշուշտ չմերժելով քաղաքական այլ մտածողութիւնների գոյութեան իրաւունքը):

Վերը բերուած օրինակները փաստում են, որ գաղափարական-դաստիարակչական աշխատանքները պէտք է լինեն մշտական ու անընդհատ, որպէսզի հենց մեր կողքի ընկերը թիւրիմացաբար կամ անգիտակցօրէն չյայտնուի օտար օրակարգերի ու նպատակների պղտոր ջրապտոյտների մէջ: Ինչպէս նշուեց Դաշնակցութեան գաղափարներն ու տեսլականները մրցունակ են եղել 19-րդ, 20-րդ դարերում եւ մրցունակ արժէքներ են 21-րդ դարում: Որպէսզի վերջիններս չկորցնեն իրենց կենսունակութիւնը անհրաժեշտ է, որ մշտապէս անդրադառնանք դրանց, քննարկենք եւ յստակեցնենք դրանց տեղն ու դերը մեր քաղաքական առօրեայում, վերածենք դրանք սերունդների ճանապարհը լուսաւորող փարոսի: Աշխարհի ամենահանճարեղ իմաստնութիւնները պարունակող գիրքը ոչինչ է իր նշանակութեամբ, եթէ անշարժ դրուած է փոշոտ դարակում:

Ազատագրուած եւ անկախ հայրենիքում անելիքները շատ-շատ են, եւ այդ անելիքների մեծ մասը նաեւ ծրագրային հարցեր են Դաշնակցութեան համար: Դաշնակցութեան հիմնասիւներից մէկը ազգային հարցն է՝ համապատասխան գաղափարախօսութիւնն ու նպատակներն են, իսկ միւսը՝ սոցիալական (ընկերային) պահանջներն են եւ երկու ուղղութեամբ էլ բազում մարտահրաւէրներ կան մեր առջեւ:

Կարելի է մտածել օրինակ, որ արդէն շատ վաղուց մեր մեծ գործիչներն ու տեսաբանները բանաձեւել են ե՛ւ մեր ծրագրային նպատակների էութիւնը ե՛ւ լուծելիք խնդիրները ու մեզ մնում է գնալ վաղուց տրորուած ճանապարհով, անել ու ասել այն, ինչ որ մեր նախորդներն ասել ու արել են մինչեւ մեզ: Իրականում Դաշնակցութիւնը նման է հսկայ ծառի, որի արմատները միշտ նոյնն են, բայց միեւնոյն ժամանակ, թէկուզ աչքի համար աննկատելի, անընդհատ փոխւում են ծառի տերեւներն ու ճիւղերը: Դրանք չեն կարող չփոխուել, որովհետեւ փոփոխւում են տարուան եղանակները, այսինքն ժամանակն ու իրականութիւնը: Եւ եթէ մեր արմատները մեր հիմնական գաղափարներն ու երազանք-նպատակներն են, որոնք փոփոխական չեն, ժամանակի մէջ փոփոխուող պայմանների հետ պարտաւոր ենք փոխուել մենք՝ նորացնելով մեր գործելակերպը:

Հրամայականը... Շար. էջ 10

ԱՐՏԱՇԷՍ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ

horiZon
ARMENIAN WEEKLY
VOL. 26 No. 38-39 (1319-1320) FEBRUARY 15-22, 2021

Prelate Tcharian discusses Artsakh war and Canada's response with Minister Joly

MONTRAL—On February 4, through an official telephone conversation, Archbishop Papken Tcharian, Prelate, and Hon. Melanie Joly, Federal Minister of Economic Development and Official Languages, discussed the 27 September to 9 November, 2020 Nagorno-Karabakh (Artsakh) ar.

Minister Joly has shown great dedication towards the needs of the community since being first elected as Member of Parliament in Ahuntsic-Cartierville in 2015, most notably by being Minister in charge of La Francophonie during her attendance of the XVII Francophonie Summit in Yerevan with Prime minister Justin Trudeau in 2018.

Archbishop Tcharian raised the issue of the current situation in Nagorno-Karabakh and emphasized that Armenia and Artsakh with a combined population of three million, face an existential threat from Azerbaijan, a country of 10 million, aided by Turkey, a country of 82-84 million.

Prelate Tcharian expressed his concerns for Canada's reaction which has been underwhelming at best, especially to the drone permits, which were issued in spring 2020. Minister Joly underlined that Canada is working together with the OSCE Minsk Group to refrain parties from taking actions that risk exacerbating the crisis.

The Prelate thanked the Minister for taking the time and listening to the concerns of the Armenian Community, with the hope, that humanitarian assistance from the Government of Canada can be provided to Armenia and the vulnerable population of the displaced people of Artsakh. In return, Minister Joly expressed her willingness to relay Archbishop's concerns to the Ministers of the cabinet.

Karekin II renews call for Pashinyan's resignation

YEREVAN—Catholicos Karekin II, the supreme head of the Armenian Apostolic Church, reiterated on January 28 calls for Prime Minister Nikol Pashinyan's resignation.

"There is no change in our convictions and positions," he told reporters when asked about his stance on the continuing political crisis in Armenia.

In a televised address to the nation aired on December 8, Karekin II said Pashinyan lacks popular trust after the "disastrous" war in Nagorno-Karabagh and should step down to prevent violent unrest and end the "deep political crisis." He said he made this clear at a face-to-face meeting with the embattled premier.

Similar statements were also made by the number two figure in the church hierarchy, the Lebanon-based Catholicos Aram I, and other top clergymen in Armenia and its worldwide Diaspora. Some of them denounced Pashinyan in unusually strong terms.

Karekin II again insisted that the ancient church, to which the vast majority of Armenians nominally belong, is not meddling in politics or siding with opposition forces trying to topple the government.

"The church is guided by national and state interests, and if the church's position is in tune with the views of one or another political faction that must not be construed as a church bias in favor of a particular political party. The church is above politics," he said.

President Armen Sarkissian and Armenian many public figures have also urged Pashinyan to step down and hand over power to an interim government. The premier has rejected these calls while expressing readiness to hold fresh parliamentary elections.

Aurora supports Digital Matenadaran

YEREVAN —The Aurora Humanitarian Initiative has allocated a US $10,000 grant to the Matenadaran, the national repository of ancient manuscripts named after Mesrop Mashtots, to help it create Digital Matenadaran and present its main exhibition hall online. This new project will give visitors an opportunity to take a virtual walk around the central hall of one of the world's largest museums of Armenian manuscripts. Digital Matenadaran will be designed as a virtual exhibition with both text and audio descriptions. It will allow users to virtually stroll through the exhibition and study more than 100 items of manuscript treasures, including exclusive samples of Armenian miniatures, presented in high-resolution digitalized copies with zoom-in options.

This is Aurora's fifth grant to the Matenadaran, allocated within the Aurora Grants program and in accordance with the Memory Act. Through the Aurora Grants, descendants of Armenian Genocide survivors seek to honor the memory of their ancestors' saviors by supporting educational initiatives and preserving Armenian heritage while promoting awareness of humanitarian efforts and Armenian history.

Opening of transport links between Armenia and Azerbaijan starts amidst another prisoner exchange

BY LILLIAN AVEDIAN

The trilateral working group created to oversee the construction of transport links connecting Armenia and Azerbaijan met for the first time on January 30. The meeting follows a summit between the Prime Minister of Armenia and the Presidents of Azerbaijan and Russia on January 11 during which the leaders agreed to unblock all economic and transport links in the region, as per point nine of the November 9 trilateral ceasefire agreement ending the 2020 Artsakh War.

According to the statement released following the January 11 summit, routes that were operational during the Soviet era yet have been closed since the first Artsakh War will be rebuilt. Azerbaijan and its Nakhichevan Autonomous Republic will be connected by a route crossing through the town of Meghri in Armenia's southernmost Syunik province. Land travel between the two regions has not been possible until now. Armenia will be connected to Russia through Azerbaijan. Presently the only land passage from Armenia to Russia is the Georgian Upper Lars transport corridor, yet this route is often closed due to severe weather conditions. These routes will also provide Russia and Turkey with overland connection through Armenia and Azerbaijan.

The working group to oversee construction is chaired by the respective Deputy Prime Ministers from Armenia, Azerbaijan and Russia: Mher Grigoryan, Shahin Mustafayev and Alexei Overchuk. During its first meeting, the group agreed to establish expert subgroups in rail, road and combined transport and transport security issues, including border, customs, sanitary, veterinary, phytosanitary and other types of control. The subgroups will hold their first meetings by February 5.

Analysts have noted that the unblocking of transport links in the region poses potential advantages and risks for the Armenian economy as well as national security. The agreement offers the possibility for greater economic investment in a landlocked country where economic development has been stymied over the last three decades by a total blockade imposed by Turkey and Azerbaijan since the first Artsakh War. However, prospects for economic growth might be contingent on the future construction of transportation infrastructure. Currently Meghri is not connected by rail to the rest of Armenia, potentially limiting the economic benefits of a Kars-Nakhichevan-Meghri-Zangelan-Baku railway without the expansion of domestic transportation infrastructure or the revival of other regional routes like the Soviet era Kars-Gyumri railway.

The opening of economic and transport links in the region also gives rise to national

Continued on page E2

'Pashinyan never intended to hold snap elections,' says ARF's Saghatelyan

YEREVAN—Following the February 7 announcement by Prime Minister Nikol Pashinyan and his My Step ruling faction in parliament that snap elections were not needed in Armenia, Ishkhan Saghatelyan, the chair of the Armenian Revolutionary Federation Supreme Council of Armenia said that the prime minister never intended to hold elections, despite assurances late last year that he would.

Pashinyan reneged on a promise he made in December that he would organize snap elections and claimed, along with his My Step alliance, that the majority of the population didn't see the need for early polls.

Saghatelyan, who is also the lead coordinator of the National Salvation Movement, said in an interview with Tert.am's Ani Gevorkyan that Pashinyan himself has abandoned the notion of snap election in order to remain "glued to his seat" by diverting the public's attention from the real challenges facing Armenia.

— Mr. Saghatelyan, the authorities are refusing to hold snap elections. What do you think is the underlying reason?

— There are three main reasons to abandon the idea of snap elections. First, they have come to the understanding that they practically have no chance of winning through polls — that it is just impossible. Second, they see that they will have problems within their team, as most of the lawmakers who found themselves in parliament by a stroke of luck will lose their mandates. Third, they believe that it is still possible to keep on cheating and silencing the people and easily digest all that. This is why they have actually decided to maintain their grip on power by giving up the idea [of snap elections]. But they are sadly mistaken.

— My Step [the ruling parliamentary bloc] cites the absence of public demand, whereas the parliamentary opposition rejects that notion.

— I think they have conducted the kind of survey only within the the Civil Contract [party], in particular within their parliamentary bloc. Otherwise, they would have understood whether or not there is a real demand.

— Mr. Saghatelyan, do you see other factors? Many believe that it may be linked to the second president's [Robert Kocharian] statement saying that he will run for elections and win.

— You may recall that we have stated several times that this person, who remains glued to his seat, is attempting to divert the agenda. He had no plan to head to snap elections; I have to repeat myself that he had virtually no chance of reproduction. He has evaluated the situation in that sense — as well as his potential contenders — and he will now continue to remain glued to his seat, avoiding responsibility.

— You said that [the attempts] to cheat the people will succeed, but what measures are going to be taken to prevent that from happening? Do you see people who are trying to justify Nikol Pashinyan after so many developments?

— Populists normally cheat their people once, but their second [attempt] is certain to fail. By hiding behind the people and speaking on behalf of the people repeatedly, they are trying to pretend that everything is fine or there is no demand for their dismissal. So they will thereby try to make the society a participant in their disgraceful treacherous process.

— Mr. Saghatelyan, most opposition members rejected the plan to hold snap elections organized by Nikol Pashinyan. They proposed creating a caretaker government and holding elections a year later. Are the demands the same now? What are your plans?

— I want to remind you once again that no political force — including parliamentary ones — has ever opposed snap elections. They have also outlined a very specific roadmap: resignation, the formation of an interim government and then the holding of snap elections.

The opposition reaffirmed its demand and agenda, as well as the road map about 10 days ago. Hence, nothing has changed in our approaches. Our fight is continuing in all the directions. We have scheduled a big demonstration for February 20. There will be processions, rallies and different civil disobedience campaigns. I have to repeat myself again: if they believe they will manage to digest their treachery with a false agenda, distracting the society and maintaining grip on power, they are mistaken.

— While the opposition has stated that nothing has changed in their agenda, the developments in both Artsakh and border regions of Armenia, still give way to concerns.

— We have been saying since November 9 — and even long before — that every single day of those people's hold on power is a loss for our homeland. Yes, as long as this government of evil exists, it isn't possible to expect anything good. These authorities are unable, mildly speaking, to defend the interests of the people. On the contrary, they seem to be defending the hostile country's interests instead.

IN MEMORIAM

A Rosa by any other name would smell as sweet as our Vartouhi

With great sadness, we say good bye to Nene Rosa Vartouhi Minassian Benohanian. She was the matriarch of our family and a pillar of her community and society. Rosa was filled with good old fashioned advice: she encouraged you to work hard and be grateful for what you had - all was given from up above. Rosa never had idle hands, she was constantly knitting, crocheting or sewing, or cooking, or working, she would say "housework is never finished, there's always something to do". And so, she kept herself busy. Raising five children, Antranik, Chaké (Gunjian), Aram, Vahé, and Armand Benohanian and a dozen grandchildren, and five great-grandchildren, there was never a dull moment in the Life of Rosa. She was constantly learning herself, with an Armenian and French dictionary always by her side, Rosa would encourage others to put importance on education, never being quenched of the thirst for knowledge.

She was always humble and modest, She treated everyone from all walks of life with dignity and respect, and she never expected anything to be done for her, her pride in self-reliance made her do everything for herself.

She was more forward thinking than most of the world, she never let anything go to waste, from scraps of fabric, to empty containers, she found a way to recycle, reuse, and repurpose everything that most of us think as disposable. She was an artist, she would form tapestries of wonder with her leftover fabrics and materials, and she would make designs from those scraps that you would later see famous fashion designers try to emulate years later.

Rosa had one wedding photo, she got married to Norayr Benohanian in a dress she made out of parachute silk from the allied paratroopers, her wedding night was during an air raid in Alexandria, Egypt. And with a story like that, whether it was war, revolution, pandemic, recession, or hardship she would casually convince you that this too shall pass, and don't think too much of it. Just keep focused on your work, and give thanks everyday.

She witnessed the introduction of telephones and the internet and learned both just the same 70 years apart.

Summing up Rosa's 97 and a half year old life in a thousand pages would not do this larger than life woman any justice, she was simply the height of elegance and beauty with a profound understanding of life that you were privileged to witness and learn from.

She will be missed worldwide from all who knew her. Rosa lived the life of la vie en Rose.

ZAVEN GUNJIAN

Ascenseur Adams Elevator
Services Inc.

PO Box 30, St-Laurent, Qc. H4L 4V4
RBQ# 1812-6474-22

www.adamselevator.ca

TEL: 514-745-4455 - FAX: 514-745-6613

RENOVATION, REPAIRS, MAINTENANCE, INSTALLATION OF ELEVATORS.

Eddie, Pedro, Joyce Oughourlian

OPENING...

continued from page **E1**

security concerns. Primarily, while the ceasefire agreement guarantees that the route passing through Armenia will be guarded by Russian peacekeepers, it offers no guarantees regarding the security of Armenian cargo and passengers travelling through Azerbaijan. Moreover, the establishment of transportation and communication links between Armenia and Azerbaijan has been presented as a step toward peacebuilding through regional integration. However, persistent instability along the newly created borders between the two countries indicates the severe obstacles to cooperation. The Office of Armenia's Human Rights Defender reported that Azerbaijani personnel stationed in Zangelan have been firing in the direction of settlements in Syunik with small and large caliber weapons for the past month. Meanwhile the Azerbaijani military erected a sign stating "Welcome to Azerbaijan" on the inter-community road from Kapan to Chakaten, the second such incident since parts of the Koris-Meghri-Kapan highway came under Azerbaijani control at the end of the war. Such intimidation tactics endanger the security of Armenian residents of border communities while undermining possibilities for peace moving forward.

Finally, progress on regional economic integration is widely perceived as secondary to immediate human rights concerns, such as Azerbaijan's refusal to return dozens of Armenian prisoners of war and other captives. Armenia and Azerbaijan conducted another partial exchange of prisoners on January 28, yet at least 115 Armenian prisoners remain in captivity.

Armenian Deputy Prime Minister Tigran Avinyan shared that five Armenian prisoners returned home from Azerbaijan on January 28 through the combined efforts of the Russian peacekeeping contingent in Artsakh and the Armenian National Security Service. The soldiers were captured alongside 57 others following an attack by the Azerbaijani armed forces on the Hin Tagher and Khtsabert communities in the southern Hadrut district of Artsakh on December 11—a month after the end of the war. Avinyan also stated that the 62 soldiers had the opportunity to speak with their relatives over the phone for the first time since their capture.

According to Russian military officer and commander of the Russian peacekeepers Rustam Muradov, one Azerbaijani prisoner was also transferred to Baku in the course of the prisoner exchange.

DISPLACED ARMENIANS OF ARTSAKH RECEIVE AID, BUT NO STATUS

The 2020 Artsakh War precipitated overlapping refugee crises. Tens of thousands of Armenians were displaced from their homes in the Artsakh republic during the 44-day war, fleeing incessant shelling of civilian settlements by the Azerbaijani armed forces and seeking temporary safety in Armenia. The Russian Defenc Ministry cites that over 50-thousand citizens of Artsakh have returned to their homes since the end of the war.

Meanwhile the November 9 end-of-war agreement permitted Azerbaijan to retain control over the seven outlying territories (Agdam, Fizuli, Jabrayil, Zangelan, Qubatlu, Kelbajar and Lachin) that had been the subject of negotiations so far, as well as parts of the former Nagorno Karabagh Autonomous Oblast itself that it captured during the war, including the Hadrut region, the city of Shushi and several dozen other communities. Consequently an estimated 30,000 people have lost their homes to Azerbaijani occupation.

Two weeks ago the Office of the Human Rights Defender of Armenia published a guide delineating the types of financial and social assistance available in Armenia to people displaced from their homes in Artsakh. In addition to revealing the humanitarian framework adopted by the government for meeting the needs of the Armenian population of Artsakh, the guide exposes the legal ambiguities surrounding their status as displaced persons.

The guide sets forth parameters for eligibility to receive funds from the Ministry of Labor and Social Affairs of Armenia. Every citizen of Nagorno-Karabagh (Artsakh) is eligible to receive a base amount of 68,000 drams, plus an additional 15,000 drams if that person does not own real estate in Armenia. Citizens of Artsakh who lived on lands passed over to Azerbaijani control will receive 300,000 drams. Citizens who live on land retained as part of Artsakh property yet whose homes have become uninhabitable as a result of the destruction of the war will receive 250,000 drams.

The government has also committed to cooperating with municipal governments to integrate displaced persons into the Armenian labor market. Participants of temporary public works programs overseen by local governments will be paid 8,000 drams a day. Employers who train unemployed workers from Artsakh in order to provide them with work experience will receive 34,000 drams a month. In the meantime, unemployed individuals can receive a monthly salary of 100,000 drams for up to three months.

Finally, the guide ensures that citizens of Artsakh are entitled to the same rights as citizens of Armenia, including the right to education, employment, medical help and social services.

The law in Armenia "On Refugees and Asylum" grants a wide range of rights to asylum seekers and refugees, including property rights, the right to paid employment, social security and medical care, education and temporary housing. The law incorporates the United Nations 1951 Refugee Convention and its 1967 Protocol into domestic law. The convention defines a refugee as "a person who is outside his or her country of nationality or habitual residence" who is "unable or unwilling to avail him or herself of the protection of that country, or to return there, for fear of persecution." Armenian law details a process for the recognition of refugee status and provision of asylum for foreign citizens and stateless persons. However, this process involves two different countries, since the citizen of one country applies to the government of another country for international protection.

The United Nations also specifies internally displaced persons (IDPs) as a separate categorization. The UN defines IDPs as "persons or groups of persons who have been forced or obliged to flee or to leave their homes or places of habitual residence" and "who have not crossed an internationally recognized state border." IDPs are not conferred special status under international law, since they legally retain their rights and guarantees as citizens of their country. Armenia's law on refugees and asylum does not include provisions on the recognition of IDP status.

Since the Republic of Artsakh is not internationally recognized as an independent state, Armenians displaced from Artsakh during the war are not protected under international law as refugees. They do not retain IDP status either, since they are considered citizens of Artsakh upon entering Armenia.

The government of Armenia addresses this gap in international refugee law by granting people displaced from Artsakh similar rights guaranteed to refugees and asylum seekers under Armenia's domestic law, notwithstanding their lack of refugee status. Beneficiaries must obtain an Armenian passport in order to access financial and social assistance programs. In the meantime, they retain their status as citizens of Nagorno-Karabagh. It is unclear whether the Armenian government intends to create a pathway to dual citizenship for Armenians displaced from Artsakh, thus securing their rights as IDPs. However, such a scenario would prevent future conferral of refugee status.

(The Armenian Weekly)

IT'S TIME TO TOYOTA
2021 TOYOTA RAV4 LE FWD
LEASE AT
*$89
FOR 60 MONTHS 260 PAYMENTS
SUGGESTED PRICE OF
$30,589^
2021 TOYOTA COROLLA L CVT
LEASE AT
*$65
FOR 60 MONTHS 260 PAYMENTS
SUGGESTED PRICE OF
$23,119^
Images for illustration purposes only
TOYOTA
Դիմեցէք ՍԱՄ Քարատանայեանին լաւագոյն սպասարկութեան համար
Sam Karadanaian, Product Consultant
Tel.: 514 748-7777, ext.: 3810
skaradanaian@toyotagabriel.com
GABRIEL ST-LAURENT
TOYOTA
3333, ch. de la Côte-de-Liesse
Saint-Laurent, QC H4N 3C2
514 748-7777
toyotagabrielstlaurent.com
OPEN SATURDAYS
TOYOTA GABRIEL ST-LAURENT

ANI BAKERY LTD
Middle Eastern Pizza Lahmajoun
Սեփականատէր՝ Արսէն Տապպաղեան
Ուր կը գտնէք հայկական եւ արաբական լահմաճունի տեսակներ՝փոքր եւ բնական չափերով: Լահմաճունը կը պատրաստենք մեր չափերով եւ յաճախորդներուն պահանջքին համաձայն՝,միսը իրենցմէ կամ մեզմէ:
Կը պատրաստենք եւ կը ծախենք նաեւ թահինով հաց, պանիրով հաց եւ մենէիշ:
Միշտ պատրաստ ենք ձեր ապսպրանքներուն գոհացում տալու ուրախ եւ տխուր առիթներով:
Address: 25 Howden Road, Unit #2, Scarborough, Ontario M1R 3C3 | Phone: (416) 285-7164
Բաց ենք շաբաթը վեց օր, կիրակի մինչեւ կէսօր, նոր՝ ժամը 2:00
(Երկուշաբթի փակ)
Փորձեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

CASSANDRA I.D.A. PHARMACY

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ՝
ՊԱԼԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔ

ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ՝
ՄԱՐԱԼ ՊԱԼԵԱՆ
ՎԱՐԴԱՆ ՊԱԼԵԱՆ

ARMENIAN MEDICAL CENTRE
& PHARMACY

PHARMACISTS
SARKIS BALIAN, BScPhm, RPh
MARAL BALIAN, PharmD, RPh
VARTAN BALIAN, PharmD, RPh

- Դեղագիրներու պատրաստութիւն՝ շաբաթական յատուկ տուփերու մէջ:
- Արեան ճնշման քննութիւն եւ հետեւողականութիւն՝ անվճար
- Շաքարախտի քննութիւն
- Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար սպասարկութիւն
- Տարեցներու 10% զեղչ
- Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները
- Walk-In Clinic բաց է շաբաթը 6 օր: Կրնաք բժիշկները տեսնել առանց ժամադրութեան:

Դիմեցէք մեզի եւ պիտի դառնաք մեր մնայուն յաճախորդը:

Walk-in Clinic onsite: (416) 331-9111

հասցէ՝ 2040 Victoria Park Ave. (Victoria Park & Cassandra)
Toronto, Ontario M1R 1V2 Tel.: (416) 449-2040 Fax: (416) 449-2048

COME HEAR
WHAT YOU HAVE BEEN MISSING
hearing aid source
TRY HEARING AIDS
RISK-FREE
Call 416 754-4327
*NEW ADDRESS
702 Coxwell Avenue
Toronto, ON M4C 3B9
Tel: 416 463-4327(HEAR)
Parkway Mall, 85 Ellesmere Road,
#29 Toronto, ON, M1R 4B7
Tel: 416 754-4327(HEAR)
www.hearingaidsource.ca
- Free Hearing Tests
- No obligation Hearing Aid Trial
- Hearing Protection
Images copyright Oticon Canada Ltd.
hearing aid source
invisible, custom & comfortable

Pharmacie
Levon Benohanian et
Mher Koubelian Inc.
Pharmaciens-propriétaires

3915, Boulevard Samson
Laval, QC H7W 2G1

Proxim

T 450 688-4111
F 450 681-5525
proximlaval@gmail.com

Lun. au vend. : 8h30 à 21h
Sam. et dim. : 9h à 17h

Infirmière (jeudi) : 8h30 à 15h

Անվճար սպասարկութիւն մինչեւ ձեր տունը.
Շաբաթական դեղատուփիկի պատրաստութիւն.
Ազատ փոխադրում ձեր դեղացանկի (dossier) այլ դեղարանէ. Կղերու պատուաստում (vaccination) հիւանդապահի կողմէ.

Բուժական հետեւում՝
արեան բարակութեան (INR), շնչերակային ճնշման (tension artérielle), արեան շաքարի (glycémie capillaire), արեան մաղձաճարպի (cholesterol), եւն.

Il n'y a pas d'âge
pour être heureux !

Manoir Gouin
RÉSIDENCE POUR AÎNÉS AUTONOMES ET SEMI-AUTONOMES

Appartements 1 1/2 à 4 1/2
avec ou sans repas

Nous vous aidons dans les procédures de résiliation.
Chez nous vous seriez en sécurité.

1½ à 4½
RÉSIDENCE ÉVOLUTIVE AVEC SERVICES DE QUALITÉ À PRIX ABORDABLES

12300, boul. Laurentien (angle boul. Gouin) Montréal Qc H4K 2Z6
514 335-1881 - info@manoirgouin.com

Visitez notre site web pour connaître nos promotions
www.manoirgouin.com
Suivez-nous sur Facebook

Hypothèque et achat

Գրաւական և կալուածային առուծախ

- Rencontre à votre domicile
- Présente à toutes les étapes
- Service professionnel rapide et efficace
- Bureau établi avec plusieurs employés

Օրինական խորհուրդի համար հեռաձայնեցէք:
Pour tout conseil légal, contactez-moi !

Առաջին խորհրդատուութիւնը անվճար:
Première consultation gratuite.

Գործնական սպասարկում հայերէնով, անգլերէնով և ֆրանսերէնով:
Services en arménien, français et anglais.

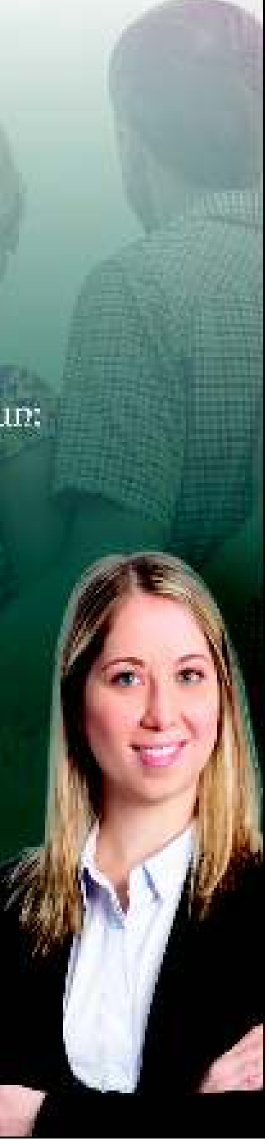

Me Tamara Patakfalvi Tavitian, notaire
t.patakfalvi@etticnotaires.com

450 (NOTAIRE) 668-2473
1620, boul. de l'Avenir, bureau 101, Laval (Qc) H7S 2N4
4799, boul. Dagenais Ouest, bureau 205, Laval (Qc) H7R 1L7
2540, boul. Daniel-Johnson, bureau 212, Laval (Qc) H7T 2S3

ETTIC
SOCIÉTÉ NOTARIALE

horiZon
HEBDOMADAIRE ARMÉNIEN
VOL. 26 No. 38-39 (1319-1320) 15-22 FÉVRIER 2021

Le Parlement approuve les projets du gouvernement pour la nomination de nouveaux juges

EREVAN—Les chefs de l'opposition ont accusé le 3 février le Parlement arménien d'avoir sapé l'indépendance de la justice en approuvant une proposition du gouvernement visant à embaucher de nouveaux juges qui ne traiteront que des affaires de corruption ou des arrestations avant le procès de suspects.

Un projet de loi allant en ce sens, rédigé par le ministère de la Justice, prévoit la sélection de 21 juges, au maximum, pour les tribunaux arméniens de première instance. Trois autres nouveaux juges spécialisés dans les arrestations ou les infractions liées à la corruption seraient nommés à la Cour d'appel.

Les responsables gouvernementaux ont déclaré que les nouveaux juges réduiraient la charge de travail des tribunaux de plus en plus submergés par les affaires pénales et civiles en cours. Selon le ministre de la Justice Rustam Badasian, ils devraient également rendre des décisions «plus objectives» sur les mandats d'arrêt exigés par les enquêteurs.

Ces derniers mois, les juges arméniens ont refusé d'autoriser les forces de l'ordre à arrêter des dizaines de dirigeants et de membres de l'opposition ainsi que d'autres militants anti-gouvernementaux. La quasi-totalité de ces personnes sont poursuivies en raison des manifestations de colère déclenchées par la gestion par le Premier ministre Nikol Pachinian de la guerre d'automne au Haut-Karabagh.

Pachinian a dénoncé en décembre le fait que le système judiciaire arménien faisait désormais partie d'une «pseudo-élite» qui tentait de le renverser après la guerre désastreuse.

L'Assemblée nationale a adopté le projet de loi du gouvernement en première lecture par 83 voix contre 17 et une abstention. Les deux partis d'opposition représentés au Parlement ont rejeté le projet de loi, affirmant que les autorités devraient plutôt s'attaquer aux problèmes de sécurité bien plus urgents auxquels l'Arménie et le Karabagh sont confrontés.

«Ces questions ne sont pas abordées parce que les autorités s'occupent de ce qu'elles considèrent comme un programme beaucoup plus important : comment augmenter le nombre de juges approuvant les mandats d'arrêt», a commenté Naira Zohrabian du parti d'opposition Arménie prospère (BHK).

Lilit Makunts, leader parlementaire du bloc Mon pas de Pachinian, a rejeté les critiques. «Je tiens à rappeler que le gouvernement prend chaque semaine de nouvelles mesures pour surmonter les conséquences de la guerre, a-t-elle assuré. Nous ne contribuons pas à un meilleur environnement [de sécurité] en prononçant des discours enflammés ici et en essayant de semer la panique parmi nos citoyens.»

Plusieurs autres groupes d'opposition ont dénoncé le projet de loi du gouvernement dans des termes plus forts et ont rallié des centaines de partisans à l'extérieur de l'enceinte du Parlement à Erevan dans le but de saborder son adoption. Leurs hauts dirigeants ont affirmé que l'administration de Pachinian souhaitait installer des juges fidèles qui autoriseraient dûment les arrestations avant le procès de leurs opposants politiques.

Les manifestants se sont affrontés avec la police anti-émeute après avoir bloqué une rue principale adjacente à l'enceinte. Plusieurs militants de l'opposition ont été arrêtés sur place.

La foule a ensuite marché vers le bâtiment principal du gouvernement entouré de plusieurs rangées de policiers anti-émeute.

(Armenews)

Pas d'élections anticipées

EREVAN—La faction «Mon pas» de l'Assemblée nationale a eu une réunion avec son chef, le Premier ministre Nikol Pashinyan, le 7 février. Après la réunion, le groupe a émis une déclaration affirmant qu'il ne voyait pas la nécessité d'élections parlementaires anticipées. La faction continue de soutenir le Premier ministre et le gouvernement dans la mise en œuvre de la feuille de route présentée au gouvernement le 18 novembre.

«Au cours de la réunion, nous avons enregistré que la proposition du Premier ministre arménien d'une élection législative anticipée n'a pas reçu une réponse favorable de l'opposition parlementaire, dans les larges cercles de l'opinion publique il n'y a pas non plus une demande d'élections anticipées, le groupe «Mon pas» continue de soutenir le Premier ministre et le gouvernement pour sa présentation le 18 novembre de la réalisation de la carte routière» a annoncé le groupe parlementaire «Mon pas».

(Armenews)

Les soldats russes ont déminé 1 079 hectares en Artsakh

MOSCOU—Les spécialistes du Centre international de déminage du Ministère de la défense de la Fédération de Russie poursuivent les travaux de déminage, de détection et de neutralisation des engins explosifs dans le Haut-Karabagh indique le site officiel du ministère russe de la Défense.

Depuis le début le début de leur mission de maintien de la paix le 10 novembre environ 1079 hectares de terres dans le Haut-Karabagh ont été déminés ainsi que 280 km de routes. Au total à ce jour 24 014 engins explosifs ont été trouvés et neutralisés indique le communiqué du ministère de la Défense de Russie.

(Armenews)

La Russie, la Chine et la Suisse ont été les principaux partenaires commerciaux de l'Arménie

EREVAN—L'Arménie a enregistré le chiffre d'affaires le plus élevé en 2020 avec la Russie, la Chine et la Suisse, a informé le Comité des statistiques d'Arménie.

Le chiffre d'affaires du commerce extérieur de l'Arménie en 2020 s'élevait à plus de US$7,1 milliards, en baisse de 13,2% par rapport à 2019.

La Russie se classe au premier rang des partenaires commerciaux extérieurs de l'Arménie, avec un chiffre d'affaires de plus de US$2,155 milliards soit une baisse de 3,5% par rapport à 2019.

Le deuxième partenaire commercial extérieur de l'Arménie était la Chine, avec un chiffre d'affaires de plus de US$964 millions soit une augmentation de 2% par rapport à 2019.

La Suisse vient ensuite, qui a enregistré un chiffre d'affaires de US$485 millions avec l'Arménie — en baisse de 5,1%.

Le chiffre d'affaires du commerce de l'Arménie avec l'UE s'est élevé à plus de US$1,276 milliard en baisse de 22,9% par rapport à 2019.

Le chiffre d'affaires du commerce de l'Arménie avec les États-Unis en 2020 s'est élevé à US$152 millions en baisse de 54,5% par rapport à 2019.

Le chiffre d'affaires du commerce avec l'Iran s'est élevé à plus de US$400 millions en baisse de 2,2%, et US$129,7 millions avec la Géorgie, soit une baisse de 12,9% par rapport à 2019.

(Armenews)

Le Pape François décrète le 27 février journée de la Fête de Saint-Grégoire de Narek

LE VATICAN—Par décret du Pape François, le 27 février sera célébré dans le calendrier principal romain comme le Jour du souvenir de saint Grégoire de Narek (Sourp Grigor Narekatsi), moine, théologien et érudit arménien du 10e siècle aux écrits mystiques.

L'Ambassade d'Arménie auprès du Saint-Siège qui a communiqué l'information a affirmé que cette date de commémoration sera incluse dans les calendriers des églises catholiques de la planète, les livres de liturgie et les textes du service seront à cette occasion mis à jour.

Le 23 février 2015, le Pape François Ier avait décerné le titre de Docteur de l'Eglise cosmique Grégoire de Narek.

Par cette décision, le Pape François désire que Grégoire de Narek soit reconnu comme l'un des plus grands ecclésiastiques de l'Eglise.

(Armenews)

L'opposition va reprendre ses manifestations

EREVAN—Les dirigeants de la coalition de plusieurs partis d'opposition ont annoncé le 3 février qu'ils reprendraient bientôt les manifestations de rue visant à forcer le Premier ministre Nikol Pachinian à démissionner.

«Il y aura des actions de désobéissance civile — des marches, des manifestations, des rassemblements — afin que nous évincions ce gouvernement du mal, sous la pression populaire», a prévenu Ishkhan Saghatelian, coordinateur du Mouvement pour le salut de la patrie.

L'alliance blâme Pachinian pour la défaite de l'Arménie dans la récente guerre contre l'Azerbaïdjan et veut qu'il cède le pouvoir à un gouvernement intérimaire dirigé par l'un de ses dirigeants, Vazgen Manukian. Le Premier ministre a rejeté les demandes de l'opposition et a proposé d'organiser de nouvelles élections parlementaires à la place.

Les forces de l'opposition n'ont pas réussi à attirer de grandes foules pour leurs manifestations de rue organisées à Erevan en novembre et décembre. Saghatelian a expliqué la semaine dernière qu'ils discutaient désormais des moyens de relancer leur campagne.

Les principaux dirigeants de l'alliance se sont réunis mardi soir dans le cadre de ces discussions. Parmi eux figuraient Saghatelian, Manukian, les anciens présidents Serge Sarkissian et Robert Kocharian, le chef du parti Arménie prospère (BHK) Gagik Tsarukian et l'ancien directeur du service de sécurité nationale Artur Vanetsian.

«Le mouvement poursuivra ses actions de protestation, passera à la vitesse supérieure et utilisera toute sa boîte à outils pour lutter contre les autorités», a averti Vanetsian. Il a ajouté que les manifestations antigouvernementales avaient été suspendues en raison du temps froid, plutôt que de divergences entre les dirigeants de l'alliance.

Saghatelian a reconnu qu'ils étaient divisés sur leur participation aux élections anticipées qui seraient organisées par le gouvernement. Mais il a minimisé ces différences de points de vue, affirmant que les forces d'opposition restent unies dans leur attitude à l'égard de l'administration de Pachinian.

(Armenews)

Les prix des denrées alimentaires montent en flèche

EREVAN—Les prix des denrées alimentaires en Arménie ont augmenté en moyenne de 6,4% sur un an en janvier, selon les données du gouvernement.

Un rapport mensuel publié par le Comité des statistiques du gouvernement arménien fait état d'augmentations particulièrement drastiques des prix des denrées alimentaires essentielles importées, telles que l'huile de cuisson et le sucre. Ils ont augmenté de plus de 40% depuis janvier 2020.

Les prix du pain, des produits laitiers et des œufs ont augmenté d'environ 8 %, toujours selon le Comité des statistiques. Il a également signalé une augmentation d'environ 10 % du coût des fruits et légumes principalement cultivés en Arménie.

La viande et les produits qui en sont issus étaient les seules denrées alimentaires qui ne sont essentiellement pas devenues plus chères depuis janvier 2020, d'après les statistiques officielles.

Par conséquent, l'inflation des prix à la consommation dans le pays a atteint 4,5% le mois dernier, selon le rapport du comité, dépassant ainsi l'objectif annuel de 4% fixé par le gouvernement pour 2021. Elle avait déjà augmenté de manière significative en décembre.

Afin de freiner l'inflation plus élevée que prévu, la Banque centrale d'Arménie a relevé son taux directeur à deux reprises depuis le 15 décembre.

La flambée des prix alimentaires a été causée en partie par une dépréciation majeure du dram arménien. La monnaie nationale a perdu plus de 7% de sa valeur nominale par rapport au dollar américain au cours de l'année écoulée.

La poussée semble également refléter une tendance mondiale. Dans un rapport récent, l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture (FAO) a révélé que les prix mondiaux des denrées alimentaires avaient augmenté en novembre pour atteindre leur plus haut niveau en six ans. Il a décrit la pandémie de Coronavirus comme «un facteur important des niveaux d'insécurité alimentaire mondiale».

La pandémie a été le principal facteur à l'origine d'une contraction estimée à 8% du PIB de l'Arménie en 2020.

(RFE/RL)

Les turco-azéris montent la pression

GÉRARD MERDJANIAN

Mettre de l'ordre dans la politique intérieure en ciblant les titulaires de postes juteux, n'implique pas une clairvoyance dans le domaine extérieur. La méconnaissance des arcanes de la politique étrangère par le premier ministre arménien a débouché sur une guerre perdue d'avance selon un grand nombre d'observateurs avertis. Lorsqu'on mène une guerre exclusivement défensive, en mettant en première ligne essentiellement des jeunes conscrits face à des militaires de différentes nations, suréquipés en matériel modernes et aguerris, il était clair que la victoire aurait été très difficilement au rendez-vous.

Et l'homme, qui porte la responsabilité de cette tragédie, s'accroche toujours à son siège, faisant fi de ses bévues, arguant qu'il a été élu démocratiquement, à l'instar d'un certain Donald Trump!

Les coprésidents du groupe de Minsk de l'OSCE — États-Unis, France, Russie — en charge de la résolution du conflit du Haut-Karabagh ont été marginalisés depuis l'agression turco-azérie du 27 septembre dernier. Seule la Russie joue encore et toujours le rôle incontournable dans cette tourmente, mais sans sa casquette de coprésident; les deux autres coprésidents se contentant d'apporter leur contribution dans l'humanitaire et l'aide d'urgence.

Il est bien triste de constater que ce n'est pas en avançant des arguments généralistes propres aux démocraties que l'on convainc un dictateur, c'est ce que les médiateurs ont essayé dès la création du groupe de Minsk de l'OSCE. Et pour éviter de froisser qui que ce soit, ils n'ont jamais élevé le ton, jamais donné de nom, et toujours maintenir l'équité même en face de dérapages flagrants. Depuis de nombreuses années la question qui se posait pour bon nombre de spécialistes, n'était pas de savoir «si» il allait avoir une guerre mais «quand» elle allait avoir lieu ! Vingt-huit ans après, voilà le résultat.

Et si la guerre s'est arrêtée, ce n'est pas parce que le potentat a atteint ses objectifs mais parce que le camarade Poutine a sifflé la fin de la récréation en conviant les belligérants à Moscou et imposant ses soldats de la paix. Est-ce que pour autant ce cessez-le-feu est pérenne?

L'accord du 9 novembre n'est valable que cinq ans, reconductible. Les zones d'ombres sont nombreuses et la Turquie est toujours aux aguets guettant la moindre faille de Moscou. Son exécuteur des basses œuvres n'attend que son feu vert pour reprendre ses exactions, gardiens de la paix russes ou pas.

Si les problèmes les plus urgents portent sur l'humanitaire et l'aide d'urgence, le retour des prisonniers mettent déjà en évidence la mauvaise volonté de Bakou.

Quant aux sous-groupes de travail qui vont plancher sur de nombreux points et notamment la libéralisation des voies de communications, dont les plus grands bénéficiaires seront les Turco-azéris, on ne peut que souhaiter que les Azerbaidjanais jouent le jeu, à l'arbitre russe de siffler les fautes.

En attendant, le discours et les messages anti-arménien des dirigeants azéris n'a pas changé et Erdoğan de son côté maintient toujours le blocus de l'Arménie.

L'Arménie n'a jamais eu de problèmes avec le service de la dette

EREVAN—L'Arménie n'a jamais eu de problèmes avec le service de sa dette publique, a déclaré le vice-président de la Banque centrale Nerses Yeritsyan dans une interview récente à la télévision publique arménienne.

Il a dit que sinon les investisseurs n'auraient pas investi un sou en Arménie. Il a également noté que l'absence de problèmes de service de la dette est un facteur supplémentaire qui inspire la confiance des investisseurs en Arménie.

Selon le ministère des Finances, la dette publique de l'Arménie à la fin de 2021 s'élèvera à 8,9 milliards de dollars (66,3% du PIB).

À la fin de 2020, la dette nationale s'élevait à 7,9 milliards de dollars. La dette de l'Arménie a augmenté de 750 millions de dollars après avoir émis et placé des euro-obligations dans ce sens.

Les euro-obligations libellées en USD ont été placées avec une maturité de 10 ans et un rendement du coupon de 3,6%. Le rendement du placement était de 3,875% et la demande dépassait 3 milliards de dollars.

(Armenews)

La Russie lève l'interdiction d'importer des tomates d'Arménie

MOSCOU—À partir du 5 février, le Service fédéral russe de surveillance vétérinaire et phytosanitaire (Rosselkhoznadzor) lèvera partiellement les restrictions temporaires à l'importation de tomates et de poivrons d'Arménie.

«Rosselkhoznadzor à compter du 5 février 2021 supprime les restrictions temporaires sur l'approvisionnement en tomates et poivrons de 13 entreprises de la région d'Armavir de la République d'Arménie, où aucun signe du virus de la mosaïque du Pepino n'a été trouvé», a indiqué le service dans un communiqué .

La décision a été prise sur la base d'informations sur les résultats du contrôle phytosanitaire des serres de la république produisant des tomates et des poivrons, fournies au département russe par la partie arménienne.

L'importation de tomates et de poivrons de la région d'Armavir en Arménie a été interdite à partir du 14 décembre 2020 en raison de la détection du virus de la mosaïque du pépino dans les produits.

(Armenews)

Appel aux femmes d'Europe à se mobiliser pour Maral Najarian prisonnière en Azerbaïdjan

EREVAN—La députée de l'Assemblée nationale, Naira Zohrabyan, a lancé un appel aux femmes leaders en Europe, demandant à l'Azerbaïdjan de libérer l'arméno- libanaise Maral Najarian de captivité.

Maral Najaryan a déménagé à Berdzor, en Artsakh, après l'explosion dans le port de Beyrouth. Elle a été emmenée captive sur la route Goris-Stepanakert alors qu'elle se rendait à Berdzor pour transporter ses effets personnels à Erevan avant que la région ne soit remise à l'Azerbaïdjan.

L'Azerbaïdjan a officiellement confirmé le fait de la captivité de Maral, et elle serait détenue dans la prison du Gubistan, à environ 70 km de Bakou.

Naira Zohrabyan, de la faction d'opposition Arménie prospère, a appelé les femmes leaders européennes, les militantes des droits humains et toutes les organisations s'occupant des problèmes des femmes à forcer l'Azerbaïdjan à renvoyer Maral et tous les prisonniers de guerre.

«J'ai appelé toutes les femmes de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe à appeler l'Azerbaïdjan et l'épouse d'Aliyev, ambassadrice de bonne volonté de l'UNESCO, à renvoyer immédiatement Maral Najaryan, une civile, en Arménie», a déclaré Naira Zohrabyan dans un message sur Facebook.

«J'ai lancé un appel à l'UNESCO, qui donne le titre d'ambassadeur de bonne volonté à l'épouse du président d'un pays criminel de guerre, afin que l'UNESCO exige dans le cadre de son mandat que son ambassadeur de bonne volonté azerbaïdjanais ne crache pas sur le droit international humanitaire et garde les prisonniers arméniens de guerre et Maral Najaryan en tant que «monnaie politique», pour renvoyer immédiatement tous les prisonniers de guerre en Arménie en vertu de la 3e Convention de Genève», a déclaré Naira Zohrabyan.

(Armenews)

Une délégation technologique iranienne vise à promouvoir les produits en Arménie

TEHERAN—Une délégation composée de représentants de 40 entreprises iraniennes basées sur le savoir sera en Arménie dans le but de promouvoir leurs produits technologiques et d'étendre le marché dans le pays voisin, rapporte le Tehran Times.

Organisée par la vice-présidence pour la science et la technologie, la visite de quatre jours se tiendra du 16 au 19 février.

Le 27 janvier, la vice-présidente pour la science et la technologie, Sourena Sattari, a rencontré le ministre arménien de l'Économie Vahan Kerobyan à Téhéran pour discuter des moyens d'élargir la coopération technologique.

Saluant les réalisations scientifiques et technologiques de l'Iran, Kerobyan a déclaré: «Nous sommes d'accord avec la mise en œuvre d'un projet dans le domaine de la création d'un parc technologique commun entre l'Iran et l'Arménie dès que possible et la formation d'une équipe pour développer la coopération bilatérale.»

Sattari, a déclaré pour sa part, que l'Iran compte quatre millions d'étudiants avec une grande capacité de connaissances, de sorte que le pays compte sur eux pour évoluer vers une économie basée sur la connaissance.

Il y a actuellement 6 000 entreprises basées sur le savoir en Iran, et l'année dernière, elles ont généré un chiffre d'affaires d'environ 12 milliards de dollars, a-t-il souligné.

Il a souligné que l'Iran possède les plus grandes startups de la région dans le domaine des technologies de l'information et de la communication, de la biotechnologie, de la nanotechnologie, des cellules souches, etc., et qu'environ 50 parcs technologiques ont été créés dans tout l'Iran.

Notant que 98% des médicaments nécessaires dans le pays sont produits dans le pays, il a déclaré qu'un grand nombre de scientifiques et d'universitaires arméniens étudient dans les universités iraniennes.

Il a souligné la nécessité d'élargir la coopération dans le domaine des parcs technologiques communs et des échanges d'étudiants.

(Armenews)

L'Arménie perd des plumes dans un classement mondial de la démocratie

EREVAN—L'Economist Intelligence Unit (EIU), un groupe de réflexion basé à Londres, a revu à la baisse la position de l'Arménie dans son enquête annuelle sur l'état de la démocratie dans le monde.

L'Arménie est passée de la 86e à la 89e place dans le dernier indice de l'EIU, après avoir considérablement progressé dans le classement mondial au cours des deux années précédentes.

L'EIU évalue 167 pays et territoires sur cinq indicateurs, y compris les libertés civiles, le processus électoral et le pluralisme, et les divise en quatre catégories : les démocraties «pleines» et «imparfaites», les «régimes hybrides» et les «régimes autoritaires».

L'Arménie reste dans la catégorie des pays «à régime hybride» avec un «score» global de démocratie de 5,35 sur 10. L'EIU lui avait attribué 5,54 points dans l'Indice de la démocratie 2019, publié il y a un an.

«Le score de l'Arménie a considérablement baissé en 2020, après que le pays a résisté à la tendance régionale et enregistré une amélioration significative en 2018-2019», peut-on lire dans le dernier rapport de l'EIU.

«À la suite du conflit armé avec l'Azerbaïdjan au sujet de la région séparatiste du Haut-Karabagh, le gouvernement arménien a imposé la loi martiale qui a considérablement limité les libertés des citoyens, y compris la liberté d'expression. La loi martiale s'est poursuivie même après la fin des combats via un cessez-le-feu et a été utilisée comme prétexte pour disperser les manifestations anti-gouvernementales et détenir les dirigeants de l'opposition», pense l'organisme.

Les groupes d'opposition arméniens ont accusé le gouvernement d'exploiter l'état d'urgence et la loi martiale qui en a résulté pour réprimer la dissidence.

Ils l'ont également dénoncé pour avoir promulgué en juin 2020 des amendements constitutionnels qui ont considérablement modifié la composition de la Cour constitutionnelle du pays. Le tribunal a été bloqué.

(Armenews)

Des prêts pour des hôpitaux

EREVAN—La Banque mondiale a approuvé le prêt de 7,4 millions de dollars destinés à aider le gouvernement arménien à construire et à équiper deux nouveaux hôpitaux provinciaux.

Dans un communiqué publié jeudi soir, la banque a déclaré qu'elle servirait de «financement supplémentaire» à un projet de santé lancé en Arménie en 2013. Elle avait alors prêté 35 millions de dollars à l'ancien gouvernement du pays.

Le communiqué indique que le projet élargi comblera les «déficits financiers» pour la construction des hôpitaux qui seront situés dans les provinces de Gegharkunik et Vayots Dzor.

Il a cité le chef du bureau de la Banque mondiale à Erevan, Sylvie Bossoutrot, disant que plus de 137 000 résidents locaux auront accès à des «soins médicaux de qualité» grâce au projet. La banque a déjà financé la construction de 18 centres médicaux régionaux en Arménie, a précisé Bossoutrot.

Le communiqué ajoute que le financement supplémentaire augmentera également la capacité du pays à faire face à la pandémie de coronavirus.

«En raison des limitations de la capacité hospitalière pendant la pandémie pour la gestion clinique des cas de COVID-19 dans la région de Vayots Dzor, les cas nécessitant des soins intensifs ont été transférés vers les hôpitaux des régions environnantes, entraînant des retards dans l'accès aux services et augmentant le risque de mortalité», a-t-il expliqué.

(RFE/RL)

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

Մեծ մարտահրաւէրը՝ ի՞մս, թէ՞ մե՛րը

Առաջին անգամն էր, Հայաստան գացեր էի։ Կրնամ ըսել ուխտագնացութեա՛ն էի գացեր։ 1991 սեպտեմբերի վերջն էր, անկախութեան հանրաքուէէն քանի մը օր ետք։ Խորհրդային Միութիւնը տակաւին պաշտօնապէս չէր լուծարուած. Այդ պիտի կատարուէր երեք ամիսէն։

Շատ բան տեսնելու, շատերո՛ւ հանդիպելու ցանկութիւն ունէի։ Եւ բախտաւոր եղայ, քանի որ նախագահական առաջին ընտրութեան ընտրարշաւի օրերն էին, եւ այդ ծիրին մէջ ալ զանազան ընկերներու հետ ամբողջ երկիրը շրջելու առիթ ունեցայ երկու շաբթուան ընթացքին, միաժամանակ նաեւ չպակսեցան բազմաթիւ անձերու հետ դէմ-յանդիման նստելու, զրուցելու, հարցազրոյցներ ալ ունենալու առիթներ։

Անձերէն մէկը, որ մտադրած էի տեսնել, Կապուտիկեան Սիլվան էր, այն բանաստեղծուհին, որուն «Խօսք իմ որդուն»-ը մեզի հասած էր դպրոցական օրերուս, որուն առաջին անգամ հանդիպեր էի 1963-ին՝ Գահիրէ, եւ երկրորդ անգամ 1973-ին՝ Մոնթրէալ։ Անկէ ի վեր տարօրինակ կապ մը պահուած էր մեր միջեւ, իրմէ կը ստանայի իր գիրքերը, մակագրուա՛ծ, սակայն ոչ մէկ նամակ։

Եւ ահա, կը յաջողիմ ձեռք ձգել հեռաձայնի թիւն ու տան հասցէն, եւ երեկոյ մը կը թակեմ իր դուռը։ Կը մտնեմ շքեղ յարկաբաժին մը՝ հին-դասական ոճով զարդարուն կահաւորումով, գեղորներով, գորգերով ու պատերուն՝ գեղեցիկ բնանկարներով ու այլ կտաւներով հարուստ։ Ջերմ մթնոլորտ մը, նաեւ շատ ջերմ ու անկեղծ հանդիպում մը։ Այդ հանդիպման մասին այլապէս գրած եմ ու այդ մասին չէ, որ կ'ուզեմ խօսիլ այստեղ։

Կ'ուզեմ պարզապէս մատնանշել այդ շքեղութեան ամբողջովին հակադիր այն պատկերը, որ իր բնակած բազմայարկ շէնքը կը ներկայացնէր։ Ոչ միայն իր, այլ շատերո՛ւ։ Սկսելով շէնքի մուտքի դռնէն կամ դարպասէն, որ կրնար խարխլած ըլլալ, իր ծխնիներուն վրայ դժուարութեամբ շարժող, մուտքի գաւիթէն՝ մութ, կեղտոտ, աստիճանավանդակէն՝ նոյնպէս, յաճախակի կոտրուած աստիճաններով, չաշխատող վերելակով եւ այլն։ Ուղղակի կը ցնցուէիր, եւ եթէ մտած ատենդ այդ իրավիճակը զարմանք ու նողկանք կը պատճառէր, մտածելով, թէ ինչպիսի՞ պայմաններու մէջ կը բնակէր անուանի բանաստեղծուհին՝ «ամենա՛յն հայոց բանաստեղծուհին», դուրս եկած ատենդ տարբե՛ր մտորումներ կը տագնապեցնէին միտքդ, թէ ինչպէ՞ս ինք ու այդ շէնքի միւս բնակիչները կը հանդուրժէին նման պայմաններու մէջ տեսնել իրենց բնակած շէնքը, ուր սակայն ինք ու հաւանաբար իւրաքանչիւր բնակիչ ջանք չէին խնայեր, ի հարկէ իրենց կարողութեան սահմաններուն մէջ, ընդունելի, ընդունելիէն ալ շատ աւելի հանգիստ ու հաճելի միջավայր մը ստեղծելու համար իրենց սեփական յարկաբաժիններուն մէջ։

Ի՞նչ էր ասոր պատճառը. Ինչպէ՞ս բացատրել այս աչք ծակող հակասութիւնը։

Պարզ իրողութեամբ մը. շէնքը պետութեան կը պատկանէր (մինչեւ այդ օրերը)։ Ինծի չէր պատկաներ, ինչո՞ւ ես պիտի մտահոգուէի անոր խնամքով, հոգ տանէի, նորոգէի անոր կոտրուած աստիճանները, որոնք անկասկած կրնային արկածներու պատճառ դառնալ, նոյնիսկ փոխէի այրած լապտերը, նախընտրելով մութին մէջ խարխափելով բարձրանալ յարկաբաժինս։ Տակաւին համատիրոյթի (condominium) *գաղափարը չէր ներածուած ի Հայաստան...*

Այս պարզ օրինակով կրնայիր տեսնել այն ահաւոր հոգեբանական վիճակը, որ ստեղծուած էր մեր հայրենիքին մէջ, եւ ոչ միայն մեր հայրենիքին՝ եօթ տասնամեակի ընթացքին, վարչակարգի մը տակ, որ եկած էր որպէս թէ նախորդ դարերու անարդար կարգերը փոխելու եւ երջանիկ կեանք մը շնորհելու պատրանքային խոստումը տալով մարդուն։ Եւ չարաչար սխալելով։

Այդ մասին վկայութիւն մըն ալ մէջբերելէ առաջ, սակայն, կ'ուզեմ վերյիշել երկու այլ դրուագներ եւս, բարացուցակա՛ն դրուագներ։

Վերանկախացումէն տասը տարի առաջ էր, 1981 *թուականի ամառը։ Մոնթրէալի «Էքսփօ 67» միջազգային մեծ ցուցահանդէսի շարունակութիւնը հանդիսացող ու նոյն հողատարածքին վրայ, տակաւին կանգուն մնացած շէնքերով շարունակուող «Մարդը եւ իր աշխարհը» ցուցահանդէսի ծիրին մէջ, նախկին խորհրդային տաղաւարին մէջ կը կայանար Խորհրդային Միութեան կողմէ նախաձեռնուած ցուցադրութիւն՝ մեծ մասամբ Խորհրդային Հայաստանի եւ անոր յարակից՝ փոքր մասով ալ Եակուտներուն նուիրուած։ Ամբողջ երեք ամիս։ Յաճախ հոն պիտի գտնուէի, ծանօթանայի տասը-տասներկու պաշտօնատար մեր հայրենակիցներուն, որոնք կը վարէին ցուցահանդէսը եւ այցելուները կը դիմաւորէին, կը զբաղեցնէին այնտեղ։ Պիտի մտերմանայի անոնցմէ շատերու հետ, զիրենք պիտի հիւրընկալէի մեր տունը։*

Անոնցմէ մէկը՝ Ռոպերտ Սարգսեան անունով խելացի ու հաճելի անձնաւորութիւն մը, որ ամենէն աշխուժ անձերէն մէկն էր, որ յետոյ, մեկնած օրը միայն, իրմէ պիտի նաեւ տեղեկանայի թէ խումբին կուսակցական-«գաղափարական» (անշեղութեան) պատասխանատուն էր, որ նոյնիսկ պիտի գար տեսնուելու մեր պատասխանատու մարմիններուն հետ, ու դժգոհէր, թէ աւելի ուժեղ կեցուածք չէինք ցուցաբերած, երբ այդ ցուցահանդէսի պաշտօնական հանդիսութիւններու կամ ընդունելութիւններու ընթացքին Դաշնակցութեան դէմ խանգարիչ արգելքներ դրուած էին։ Ուրեմն մեր ընտանեկան սեղանին շուրջ ընթրիքէն ետք, Ռոպերտին հետ դուրս եկանք քիչ մը ճեմելու համար մեր թաղին ու անոր կեդրոնական զբօսայգիին մէջ, որ գեղեցկօրէն կը լուսաւորուէր մութը կոխելէ ետք։

— Ի՛նչ լաւ կ'ըլլար ես ալ այստեղ տուն մը ունենայի,— բաղձանք յայտնեց քայլակիցս։

Ականջիս չէի հաւատար։ Ինք, որ եկած էր Հայաստանի եւ իր մշակոյթին եւ արտադրութիւններուն գովքը ընելու Մոնթրէալի հասարակութեան ու հայութեան, արտագաղթելու խօսք կ'ընէր։ Կարծես նոյն հակասութիւնն էր, որ յետոյ, տասնամեակ մը ետք պիտի տեսնէի Կապուտիկեանի յարկաբաժնին ու իր շէնքի մուտքի գաւիթին ու աստիճանավանդակին միջեւ։

Սակայն չեմ ուզեր որ չտեսնենք յուշադրամին միւս երեսն ալ։

Նոյն այդ ցուցահանդէսին մասնակցողներէն մէկն ալ Սահակ Սահակեան անուն ինքնուս արուեստագէտ մըն էր, ոչ՝ անուանի երգիչը, որ կը նստէր ու փայտէ պուպրիկներ կը ներկէր-կը գունաւորէր ու կը հրամցնէր այցելուներուս։ Երբոր խօսէիր հետը, ու հասկնար որ հայ ես, մանաւանդ եթէ ելեկտրական հոսանք մը անցնէր մեր միջեւ, պուպրիկին վրայ կ'երեւէին երեք գոյներ, մեր Եռագոյնի գոյները։ Զինք ալ, ի հարկէ, պիտի հրաւիրէինք մեր տունը ընթրիքի մը։ Եւ ան հոն պիտի խոստովանէր, թէ ինք երկիրը ձգող չէր, իր ոտքերը շատ խորն էին մխրճուած մեր հողին մէջ, եւ ցոյց ալ պիտի տար իր գոյնզգոյն շապիկին կոճակներէն մէկէն կախուած երեք գոյն թելեր...։ Այո, այսպիսի մարդիկ ալ կային ու կա՛ն։ Անոնցմէ շատեր կը հանգչին Եռաբլուրի ու Ստեփանակերտի շիրմավայրերու տարածքին...

Ուրեմն ահա նաեւ վկայութիւն մը, որ այնքան խօսուն է։

Թուականը՝ 1989*։ Երկրաշարժ, Սումգայիթ. պատմական ժամանակներ։ Հրանտ Մաթեւոսեան Մոնթրէալ կ'այցելէ։ «Հորիզոն» խմբական հարցազրոյց մը կ'ունենայ հետը։ Եւ ահա թէ ի՛նչ կ'ըսէ գրողը. «Երկրի, խորհրդային ասուած երկրի գլխաւոր հարցերն են. մարդու դիմազրկութեան եւ մարդու իր հողից, իր աշխատանքից գժտութեան, մարդու եւ աշխատանքի բախման հարցերը. գժտութիւն՝ որ դարձաւ երկրի անհուն աղքատութեան պատճառ։ Յաւակնոտ երկրի յեղափոխականները, ովքեր որ յաջողեցին իրենց յեղափոխութիւնը եւ կարծում էին որ իրենք աստուածներ էին, կարողանալու են երկրի վրայ նոր խորհրդանիշեր ստեղծել, նոր այբուբեն ստեղծել եւ մարդուն նոր կոչումներ տալ, աւելիով՝ նոր երկիր ստեղծել, ոչինչի չհասան իրենց* 70 *տարուայ աշխատանքով, միայն հասան էն բանին, որ ամբողջ խորհրդային երկրով մէկ խորհրդային մարդը թշնամացաւ իր երկրին, հողին, աշխատանքին, իր գործին նկատմամբ» («Հորիզոն»,* 21 *օգոստոս* 1989, Հաղորդութիւն Հրանտ Մաթեւոսեանի հետ)։ *«Յաւակնոտ երկրի յեղափոխականները»... հոն չե՞ն այսօր ալ։*

Այս մտորումները կ'արձանագրեմ ՀՅԴ 130*-ամեակին առթիւ։ Կ'ենթադրեմ, որ վերեւի տրուած օրինակներէն ու վկայութենէն անդին շատ բան ըսելու կարիքը չկայ տեսնելու համար մեր առջեւ նետուած ձեռնոցը։*

Այո՛, մենք պարտաւոր ենք իր հողին տիրութեան զգացումը վերարծարծել, ամրակայել մեր ժողովուրդին մէջ, այդ տիրութեան մէջ հողին հետ հասկնալով այն ամէնը որ մաս կը կազմէ հաւաքական սեփականութեան, ժառանգութեա՛ն, եւ բոլոր «եսերէն» անդին «մե՛նքը» զօրացնել մեր հոգիներուն մէջ։ Բան մը, որ անցնող երեսուն տարիներուն չկրցանք համապարփակ կերպով կատարել։ Վերցնել այդ «գժտութեան», այդ անտարբերութեան, օտարո՛ւմի զգացումը՝ հայրենիքի մէջ թէ հայրենիքէն դուրս։

Ահա մեր մարտահրաւէրը, որ պէտք է ընդունինք, մանաւանդ այսօր՝ պարտուած ազգի մը մեր իրավիճակին մէջ, որպէսզի կարենանք շարունակել մեր գոյամարտը։

ՎՐԷԺ-ԱՐՄԷՆ

Թափանցում... Սկիզբը էջ 5

վար մարմիններէն, անկախ անկէ թէ արդա՞ր էին իրենց դժգոհութիւնները, թէ անարդար։

Հիմա, այս օրերուն, երբ մեր երկրի պետականութիւնը արեւին տակ դրուած կարագի նման կը հալի մեր բոլորին աչքերուն դիմաց, Դաշնակցութիւնը լծուած է այդ պետականութիւնը փրկելու ծանր գործին։ Այսօր, ոչ միայն մեր երկրին դարպասները բացուած են համաթուրանականութեան դիմաց, այլեւ լուրջ մտավախութիւններ կան, որ ՀՀ ներկայ իշխանութիւնները տակաւին չեն ամբողջացուցած իրենց այն սեւ գործը, որուն հլու հնազանդ կամակատարները դարձած են. այսինքն՝ անհաւանական չէ, որ Թուրքիոյ հետ «բարի-դրացիական» յարաբերութիւններ հաստատելու կեղծ օրակարգով, փաշինեան ստորագրէ այնպիսի փաստաթուղթ մը, որ ոչ միայն նուիրականացնէ Հայաստան-Թուրքիա ներկայիս սահմանները, այլեւ Հայաստանը հրաժարի Ցեղասպանութեան ճանաչման եւ հատուցման ամէն ճիգէ։ Մէկ խօսքով՝ Հայաստանի ու հայ ազգի դամբանականը։

Բնականաբար Դաշնակցութիւնն է, որ ամէնէն ուժեղ թափով պիտի պայքարի ասոր դէմ ու դիմադրէ։ Դաշնակցութեան կողքին, այս աշխատանքին լծուած են նաեւ բազմաթիւ ուժեր։ Սակայն փաստօրէն, այս դիմադրական ճակատին հիմնական առանցքը (կամ առանցքներէն մէկը) Դաշնակցութիւնն է։ Հետեւաբար, պէտք է շարունակել զայն տկարացնելու միտող քայլերը, ըլլան ատոնք քարոզչութեամբ, թէ մասնայատուկ քայլերով, ուր որ կարելի է, այս կամ այն շղարշին տակ (ինչպէս օրինակ՝ «մտահոգ» երեւալով)։ Այս է ներկայիս ստեղծուած իրականութիւնը։

ԻԲՐԵՒ ՎԵՐՋԱԲԱՆ՝ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Մեր յօդուածի առաջին մասով անդրադարձեր էինք Դաշնակցութեան մէջ ներքին տարակարծութիւններու թեմային ։

Դաշնակցութիւնը ապրող օրգանիզմ է։ Կը գործէ կեանքին ու իրականութիւններուն հետ համահունչ։ Երբեմն նաեւ «հարբուխէ» կը վարակուի, կը «հիւանդանայ», բայց շնորհիւ իր ժողովական փորձուած դրութեան, կը յաջողի «դարմանելու» ինքզինք։

Բայց ինչպէ՞ս.- Մեր հաշուետու ժողովները ընդհանրապէս եղած են բուռն. բոլոր տարակարծութիւնները կը բերուին սեղանին ու տեղի կ'ունենան շատ յաճախ բուռն վէճեր ու անխնայ քննադատութիւններ։ Գաղտնիք յայտնած չեմ ըլլար եթէ ըսեմ, թէ Դաշնակցական մարմիններու ամէնէն անխնայ քննադատողները նոյնինքն դաշնակցականներն են՝ իրենց համապատասխան ժողովներուն մէջ։ Ու ատոր համար ալ, լուծումները, դարմանումները կը բխին մեր ժողովներէն, այլ ոչ թէ անոնցմէ դուրս։ Եւ հո՛ս կը կայանայ մեր կենսունակութեան աղբիւրը։

Բայց մենք գիտենք իրարմէ զանազանել զազրախօսութիւնը եւ քնն-ա-դատ-ութիւնը (քննելով դատելը)։ Մենք գիտենք իսկական քննադատութեան եւ «թափանցողական» զազրախօսութեան տարբերութիւնը ու ասո՛ր համար է, որ մենք կը մնանք կենսունակ, բոլոր տեսակի դիմահար թէ անուղղակի յարձակումներու դիմաց։

Թող ոչ ոք կասկածի։

ՎԱԶԷ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

ՈՒ՞Ր Է ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Ո՞ւր է գաղտնիքը ՀՅ Դաշնակցութեան կենսունակութեան։ Անոր յարաճուն վերելքին, տարածուն հմայքին եւ ծաւալուն ուժին։

Ինչպէ՞ս է, որ հայ ժողովուրդի քաղաքական այս մեծ կազմակերպութիւնը, հակառակ բոլոր աննպաստ պայմաններուն, կը շարունակէ առաջնորդի դեր կատարել սփիւռքի հայրենաբաղձ ու ազատատենչ հայութեան մէջ։

Շատ պարզ է այս հարցումներուն պատասխանը։

Դաշնակցութիւնը կ'ապրի, կը զարգանայ ու կը բարգաւաճի։ Իր շարքերը կը թարմանան ամէն օր նոր, երիտասարդ ուժերու յաւելումով։ Իր գաղափարականը հող կը գտնէ ժողովրդական լայն խաւերու մէջ, անոր համար որ ՀՅ Դաշնակցութիւնը՝ կեանքի կոչուած վերջ տալու համար հայութեան անլուր տառապանքին, եօթանասուն տարիէ ի վեր կանգնած է անոր կողքին, իբրեւ հարազատ արտայայտիչը անոր ազգային եւ քաղաքական պահանջներուն, իբրեւ տէրն ու պաշտպանը հայկական արդար դատին։ Դաշնակցութիւնը ո՛չ թէ խօսքի, այլ գործի կուսակցութիւն է եղած։

Վկայ՝ իր փառաւոր անցեալը, որ լի է հերոսական մարտնչումներու, դիւցազնական ոգորումներու սխրալի դրուագներով։

«Մարտիրոս», «Նահատակ», ջարդուելու դատապարտուած ժողովուրդ մը, շնորհիւ ՀՅ Դաշնակցութեան, դարձաւ անձնազոհ ֆետայիներու, հայդուկներու ծնունդ տուող փառապանծ ազգ մը։

Դաշնակցութիւնը իր դրօշին վրայ գրեց «Մա՛հ կամ ազատութիւն»՝ նպատակ ունենալով ազատ ու անկախ հայրենիք մը ապահովել հայ ժողովուրդին, իր պատմական հողերուն վրայ։

Հաւատարիմ մնաց իր հաւատոյ հանգանակին։ Մտքի ու բազուկի իր լաւագոյն հերոսները զոհ տուաւ ազատութեան ճանապարհին վրայ։

Ու ճակատագրական վայրկեանի մը, երբ կը կարծուէր, թէ Մեծ եղեռնը վերջապէս փորած է հայութեան գերեզմանը, Դաշնակցութիւնը յաջողեցաւ ի մի համախմբել ազգին բոլոր զաւակները եւ պատմական ճակատամարտներու շնորհիւ մեր դարաւոր թշնամիին պարտադրեց ազատ եւ անկախ Հայաստանը։

Հայ ժողովուրդը տեսաւ այս բոլորը։ Նահատեց դաշնակցականի զոհողութեան ոգին, անոր անշահախնդրութիւնը։ Ու փարեցաւ անոր՝ ամենայն վստահութեամբ։

Հասկցաւ, որ Դաշնակցութիւնը իր կողքին է միշտ, լաւ թէ գէշ օրերուն։

Երէկ երկրին մէջ իր հայդուկները լեռ կը բարձրանային պաշտպանելու համար հայուն պատիւը. այսօր սփիւռքի մէջ անիկա նուիրուած է ազգապահպանման սրբազան գործին։

Անկախութեան կորուստէն ետք, երբ բոլոր նահանջականներն ու սորկամիտները գլուխ կը ծռեն օտար բռնակալներու առջեւ եւ «սրտառուչ» համակերպութեամբ մը կ'ընդունին «կատարուած իրողութիւն»ը։ Երբ երկրի այսօրուան վարիչներն ու արտասահմանի անոնց մունետիկները վերջապէս լուծուած կը նկատեն Հայ դատը, ՀՅ Դաշնակցութիւնը կ'ընդվզի այս եպերելի մտայնութեան դէմ եւ քառասուն տարիէ ի վեր ի լուր աշխարհի կը յայտարարէ, թէ հայ ժողովուրդը Դատ ունի դեռ։ Այդ դատը կը լուծուի այն ատեն միայն, երբ հայը հայրենիքը կը դառնայ անկախ, ու երբ մեր բռնագրաւեալ հողերը կը վերադարձուին իրենց բուն տիրոջ։

1890*-էն մինչեւ* 1959 *ամբողջ* 69 *տարուան փորձառութեան շրջան մըն է ապրած ՀՅ Դաշնակցութիւնը։ Հիմնուած այդ փորձառութեան վրայ՝ անիկա այսօր աւելի քան երբեք ուժով կը յայտարարէ, թէ ցնորք մը չէ իր ծրագիրը։*

Ազգ մը, որ 1918*-ի ամէնէն ողբերգական օրերուն յաջողեցաւ հրաշք մը գործել, կրնայ նոր հրաշք մը եւս գործել։*

Աշխարհի ներկայ խառնակ վիճակին մէջ, երբ ընդհանուր դժգոհութիւն կը տիրէ երկրագունդիս մէկ ծայրէն միւսը, երբ ամէն ազգ իր դատի լուծումին կը սպասէ ակնդէտ, հայ ժողովուրդը չէ, որ ձեռնածալ պիտի ըլլայ՝ հրաժարելով իր արդար դատէն։

ՀՅ Դաշնակցութիւնը ինչպէս երէկ, այսօր ալ կը ներկայանայ իբրեւ ախոյեանը Հայ դատին։ Պիտի հետապնդէ զայն կարելի բոլոր միջոցներով, հաւատարմօրէն ու հաստատակամ, մինչեւ որ հայ ժողովուրդը տիրանայ իր ազատ, անկախ ու միացեալ հայրենիքին։

Ահա, թէ ո՛ւր է Դաշնակցութեան ուժին ու կենսունակութեան գաղտնիքը։

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

Հրամայական... Սկիզբը էջ 8

Չփոխուենք մեր էութեամբ եւ դաւանած գաղափարներով, բայց փոփոխուենք մեր գործելու մեթոտներով եւ նոր ժամանակին համահունչ ու քաղաքական միջավայրին համապատասխան թարմացնելով մեր աւանդականասելիքի մատուցման ձեւերն ու յստակեցնելով նորօրեայ առաջնահերթութիւնները։ Այսինքն կենսունակ լինելու համար բաւական չէ, որ դաւանես անանց գաղափարների, հարկ է, որ ասելիքդ ու անելիքդ համապատասխանեն օրուայ յուզող խնդիրներին եւ ունենաս դրանց լուծման բանալիներ։ Կարողանաս քո ժամանակի խնդիրներով ապրել եւ առաջ գնալ ժամանակին համաքայլ։ Աւանդական գաղափարներդ պէտք է ներդաշնակեցնես եւ ապրեցնես նոր իրականութիւնների մէջ։

Հայ մեծ բանաստեղծ Եղիշէ Չարենցը այսպիսի տողեր է գրել.

«Թէ ուզում ես երգդ լսեն,
Ժամանակիդ շունչը դարձիր,
Կապուիր նեարդով իւրաքանչիւր
Քո աշխարհին քո նոր դարին»։

Անցած դարի 90*-ական թուականներին, երբ դեռ Հայաստանը նոր էր թօթափում խորհրդային ամբողջատիրութեան բեռը, Հայաստանում դեռեւս բիւրեղացած չէին հողային պահանջատիրութեան գաղափարները։ Խորհրդային հսկայ կայսրութիւնում, մինչ այդ, համարուել էր, թէ չկայ անարդարութիւն, կայսրութեան բոլոր ազգերը եղբայրներ են, հետեւաբար չէին կարող գոյութիւն ունենալ ազգային ու սոցիալական խնդիրներ եւ ուրեմն չէին կարող լինել նաեւ ազգային ու սոցիալական դժգոհութիւններ։*

Այսօր, անշուշտ մտածողութեան հսկայական յեղաշրջում է տեղի ունեցել մեր երկրում եւ այդ գործում Դաշնակցութիւնը ունեցել է մեծ դերակատարութիւն։ Ընդունենք նաեւ, որ այսօր մեր հայրենիքում մեր կուսակցութիւնից դուրս կայ հայրենասէր ու պահանջատէր երիտասարդութիւն, որ պատրաստ է ինքնազոհաբերուելու հայրենիքի պաշտպանութեան համար, ինչպէս եւ պատրաստակամ է ներքաղաքական պայքարի համար։

Կարելի՞ է ասել, որ առանց մեզ էլ պայքարողներ կը գտնուեն եւ ուրեմն մօտեցել է ժամանակը յայտարարելու, թէ Դաշնակցութիւնն իսկապէս այլեւս անելիք չունի։ Ո՛չ, որովհետեւ Դաշնակցութեան մտածողութիւնն ու գաղափարական-քաղաքական դաւանանքը հիմնաւորուած են, համակարգուած են, հեռանկարային են եւ կուռ են ինչպէս ոչ մէկինը։ Դաշնակցութեան ծրագրային նպատակները արտայայտում են ողջ հայութեան ազգային եւ հասարակական-ընկերային իտէալները, Դաշնակցութիւնը ոչ միայն իր կառոյցով, այլեւ գաղափարախօսութեամբ միակ համահայկական ուժն է, որն արտայայտում է աշխարհատարած ողջ հայութեան հաւաքական շահերը՝ առանց դասակարգային կամ այլ խտրութեան։

Պատահական չէ, որ այսօրուան ճակատագրական օրերին Արցախի ու Հայաստանի իրաւունքների համար, երկրում ազգային ու բանիմաց իշխանութիւն հաստատելու նպատակով դարձեալ առաջին գծի վրայ կանգնած է Դաշնակցութիւնը։

Ինչպէս սակայն վերն ասուեց, մենք մշտապէս անհրաժեշտութիւնն ունենք թարմացնելու մեր ասելիքն ու գործելակերպը, եւ այս գործում ամէնէն ընկալելի օրինակն ու ամենաճկունը ի հարկէ երիտասարդ սերունդն է։

Այն մեթոտներով ու ճանապարհներով, որ մինչեւ Հայաստանի անկախ հանրապետութեան ստեղծումը Սփիւռքից հնարաւոր էր պայքարել Հայոց պահանջատիրութեան ուղղութեամբ, այսօր սահմանափակ են ու հնացած։ Միւս կողմից, փոխուած է հենց Թուրքիան, հազարաւոր հայեր որպէս զբօսաշրջիկներ ամէն տարի այցելում են իրենց պապենական բնակավայրեր, Արեւմտահայաստանում եւ Թուրքիայի այլ տարածքներում տեղի է ունենում հայութեան վերադարձ իրենց ազգային ակունքներին, վերջապէս ժամանակակից կապի միջոցները ընդլայնում եւ կարելիութիւններ են ստեղծում շփումների բոլորովին նոր ու լայն հնարաւորութիւնների համար։ Նոր իրողութիւնները մեզ պարտադրում են նորացնելու մեր մարտավարական զինանոցը։

Թռուցիկ անդրադառնամ մեր անելիքների միւս՝ սոցիալական երեսին։ Գրեթէ եօթ տասնամեակ հարկադրուած վտարանդիութեան մէջ գտնուելով, բնականաբար, Դաշնակցութեան օրակարգերում բացակայում կամ գրեթէ բացակայում էին սոցիալական խնդիրները, հասարակական լայն հնչեղութիւն ունեցող հարցերն ու, մասնաւորապէս, ընկերվարական մեր էութիւնից բխող գործնական ծրագրերը։ Հայաստանի եւ Արցախի անկախ պետականութիւնները Դաշնակցութեանը հնարաւորութիւն ընձեռեցին վերադառնալու այս խնդիրներին եւ ազգային առաջնահերթութիւնների կողքին դրանք դիտելու որպէս օրակարգային հիմնական հարցեր։ Ու թէեւ արդէն երեսուն տարի այս խնդիրները մեզ համար առօրեայ կուսակցական անելիք են, ակնյայտ է, շատ բան կայ անելու, շատ բաներ նորից պէտք է սկսել, եւ դեռ պիտի ձգտենք հայրենի պետականութեան պայմաններում հաստատելու մեզ, որպէս սոցիալիստական ուղղուածութեան առանցքային ուժի։

Դաշնակցութիւնը ամէն օր պէտք է աշխատանքներ տանի ոչ միայն Հայ դատի, Արցախի ու ազգային այլ խնդիրների ուղղութեամբ, այլեւ պայքարի հայրենաբնակ ժողովուրդի սոցիալական, իրաւական, քաղաքական, կրթական, առողջապահական, աշխատանքային եւ այլ իրաւունքների համար։

Կուսակցութեան բոլոր օղակների համար խնդիրներն ու անելիքները մէկ ամբողջութիւն են, միաժամանակ անբնական չէ, որ կուսակցութեան մաս կազմող հասարակական տարբեր շերտերն ու խաւերը առաւել ակտիւութիւն եւ նախանձախնդրութիւն դրսեւորեն սեփական կեանքի ու միջավայրի առաջնահերթութիւնների ուղղութեամբ։

Օրինակ, մեր երիտասարդութիւնը պէտք է զգայուն եւ պահանջատէր լինի մասնաւորապէս հայ երիտասարդութեանը վերաբերող հիմնահարցերում։ ՀՅԴ երիտասարդութիւնը պարտաւոր է այդպիսին լինել, այլապէս նա հասկանալի չի լինի իր միջավայրի համար, կ'անտեսուի եւ կը մղուի հանրային ու քաղաքական կեանքի լուսանցք։ Այլ խօսքով, նա ժամանակի մէջ կը կորցնի իր կենսունակութիւնը։ Դաշնակցական երիտասարդութիւնը, կուսակցական աւանդներին հաւատարիմ, պէտք է լինի համարձակ ու գործնական, գործի ու պայքարի նախաձեռնող, եւ չգնայ իրադարձութիւնների ետեւից։ Դաշնակցական երիտասարդութիւնը երիտասարդական-ուսանողական միջավայրերի համար օրինակ պէտք է լինի իր ազգային դիմագիծով, արժէքների ու նպատակների նկատմամբ հաւատարմութեամբ, այդ գաղափարները կարողանայ ներշնչել իր հասակակիցներին եւ նրանց տանել իր ետեւից՝ սեփական իրաւունքների պաշտպանութեան ասպարէզ։ Դաշնակցական երիտասարդութիւնը պէտք է լինի պահպանողական՝ ազգային-բարոյական արժէքների հարցում եւ յեղափոխականօրէն առաջամարտիկ՝ բացասական երեւոյթները յաղթահարելու, լաւագոյն նորը իւրացնելու, ազգային ու ընկերային ապագայի ուղենիշները նախանշելու եւ առաջընթացի ճամբան հարթելու գործում։

Միայն իրապէս գաղափարական, իրապէս գործօն, եւ իրապէս նպատակասլաց կուսակցական երիտասարդութիւնը կարող է լինել ժամանակակից ու պահանջուած, նոր աւիշ հաղորդել ողջ կուսակցութեան եւ ապահովել Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան կենսունակութիւնը այն ապագայի մէջ, որ սկսւում է ամէն առաւօտ։

Դաշնակցութիւնը Արցախի համար պայքարը սկսել է Սփիւռքում նախքան 88 թուականը՝ Արցախի հարցը դիտելով իբրեւ Հայ Դատի բաղկացուցիչ մաս։ Այդ պատճառով միանշանակօրէն պարզ է նրա վերաբերմունքը Արցախեան հարցին, եւ նա գիտէր իր անելիքը, յստակ էին առաջադրանքները, ունէր նպատակային բանաձեւումներ եւ նպատակին հասնելու եղանակներ։

Գրեթէ բոլոր գրիչները համամիտ են, որ Հ.Յ.Դաշնակցութեան դերակատարութիւնը իր ամբողջ փայլով ի յայտ եկաւ ազատագրական պայքարի առաջին շրջանում՝ 1988-1992, երբ անհրաժեշտ էր արթնացնել եւ գործի դնել հայութեանը իբրեւ մէկ համահաւաք ամբողջութիւն՝ մինչեւ ինքնապաշտպանութեան գործը պետական հիմքերի վրայ դնելը եւ կանոնաւոր բանակ ստեղծելը։ Դրանից յետոյ էլ եւ յատկապէս Արցախի պետականութեան ստեղծման ամբողջ ընթացքում ՀՅԴ դերակատարութիւնը եւս փոքր չէր, սակայն ազատագրական պայքարի գնացքը շարժման մէջ դնողը եղաւ Դաշնակցութիւնը։

Արդէն 1988-ի օգոստոսին Հ.Յ.Դաշնակցութեան 24-րդ Ընդհանուր ժողովը որոշում հանեց «Դէպի երկիր» կարգախօսով վերադառնալ Հայրենիք։ 24-րդ Ընդհանուր ժողովից յետոյ, ղեկավարուելով հայութեան գերագոյն շահերով, իր ռազմավարութեան ուղեգիծը փոխեց՝ ակնկալութիւն ունենալով հայութեան ապահովութեան եւ Հայաստանի անվտանգութեան խնդիրները։ Ազատագրական պայքարի ոգին եւ սկզբունքները անարատ պահած եւ Հայրենիքն ու Սփիւռքը իրար կապող կազմակերպութիւնը կարճ ժամանակաշրջանում հունաւորեց ժողովրդի տարերային շարժումները՝ ինքնապաշտպանութեանը հաղորդելով կազմակերպչական բնոյթ։

Դաշնակցութիւնը 1990 թուականին հաստատուեց ամբողջ Արցախում եւ սկսեց իր գործունէութիւնը՝ ազատագրական բացայայտ գաղափարների քարոզչութեան եւ ժողովրդին զինելու եւ ինքնապաշտպանութեան գաղտնիքներին ծանօթացնելու ջանքերով։

Դաշնակցութիւնն իր վրայ վերցրեց ազգային ինքնապաշտպանութեան եւ ազատագրական պայքարի ծանրութիւնն ու պատասխանատուութիւնը եւ ի զօրու եղաւ ստիպելու կամ հասկացնելու պետական իշխանութեանն ու ազգային մնացեալ կազմակերպութիւններին, որ այլ կերպ փրկութիւն եւ ազատութիւն չկայ. հողային ռազմավարական հարցերը լուծւում են իբրեւ օրէնք՝ արիւնալի բախումներով։ Պետութիւնը ստիպուած եղաւ գնալու այդ քայլին, իսկ մնացեալ կազմակերպութիւնների համար արդէն պատուի խնդիր դարձաւ Արցախում արիւն թափելը։ Ոմանք անփորձութեան պատճառով անխոհեմ քայլեր արեցին, սակայն կարեւորը դա չէ, այլ՝ այն փաստը, որ պատերազմը դարձաւ համազգային։ Ինչպէս որ պատերազմ են վարել ազգովին, այնպէս էլ հայրենակերտումը պիտի իրագործեն բոլոր ուժերով համատեղ։ Ազգային բոլոր կազմակերպութիւնները, ուժերը, պետութիւնը այս մեծ նպատակի իրագործման միջոցներ պէտք է լինեն եւ ոչ թէ ինքնանպատակ կամ այլանպատակ իրողութիւններ։

ԱՇՈՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

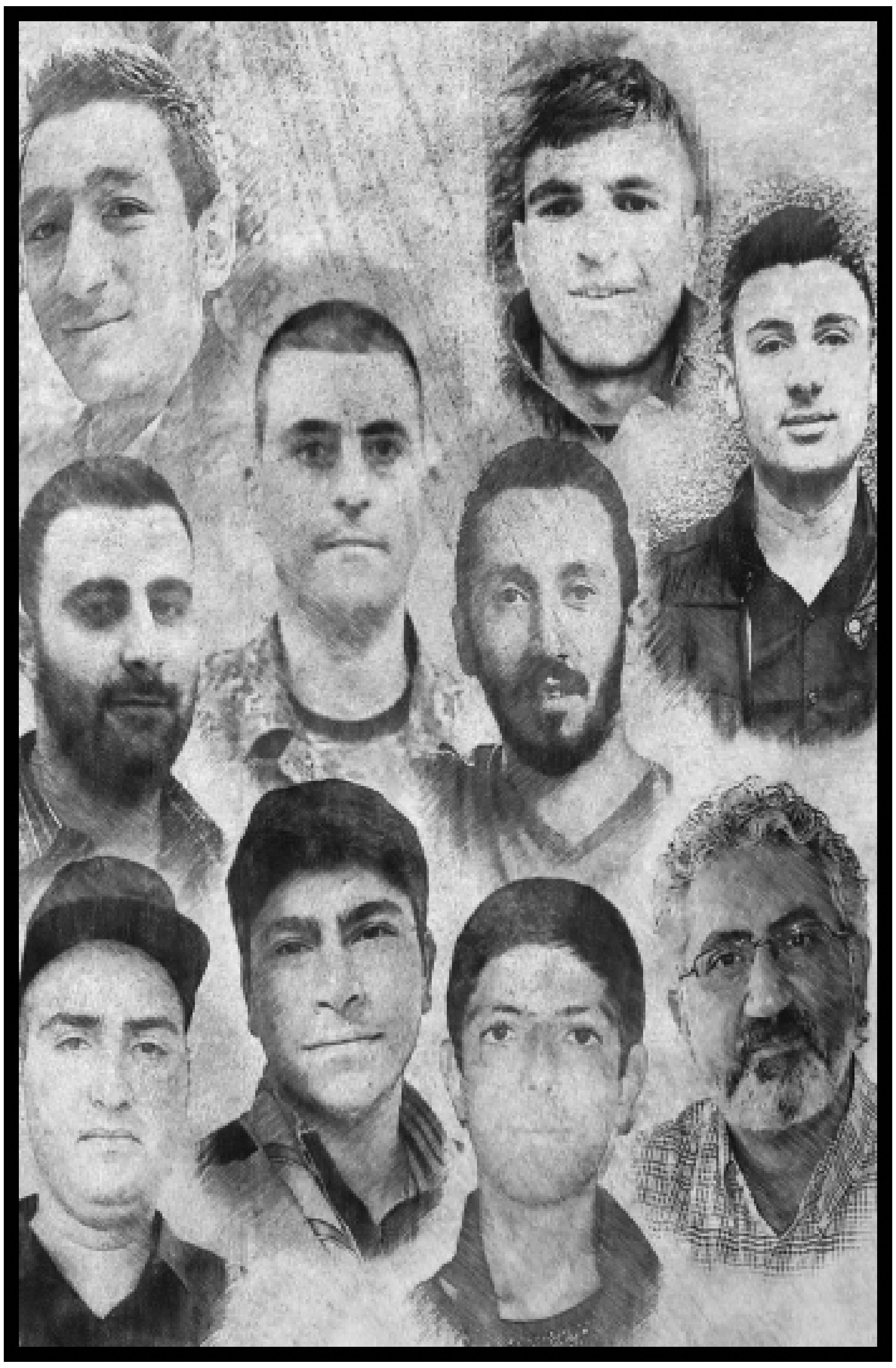

Պիտի գայ պահը վերականգնելու Արցախի իրաւունքներն ու ամբողջական սահմանները

«Դրօշակ»ի հարցազրոյցը ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Յակոբ Տէր-Խաչատուրեանի հետ

ԴՐՕՇԱԿ.– 2020 թուականի սեպտեմբերի 27-ին Արցախի դէմ լայնամասշտապ յարձակումից ժամեր անց ՀՅԴ-ն յայտարարեց, որ կոչ է անում մէկ կողմ դնել ներքաղաքական տարակարծութիւնները եւ համազգային միասնութեամբ լծուել հայրենիքի պաշտպանութեան գործին։ Հէնց ժամեր անց էլ Դաշնակցութեան առաջին վաշտը ճանապարհուեց մարտադաշտ, իսկ որոշ ժամանակ անց վերջինիս միանալու էին կուսակցութեան միւս վաշտերը։ ՀՅԴ-ի ներգրաւուածութիւնը չսահմանափակուեց այս, առանց այն էլ ծանրակշիռ դերակատարութեամբ։ Ակտիւ աշխատանքներ են ձեռնարկուել զանազան բնոյթի օժանդակութիւնների կազմակերպման ու դրանց խրախուսման, զանգուածային միջոցառումների կազմակերպման, քաղաքական-դիւանագիտական եւ այլ ուղղութիւններով։ Մի փոքր ներկայացրէք նաեւ այս աշխատանքը։

ՅՏԽ.– Պատերազմի բռնկումէն անմիջապէս ետք, ՀՅԴն, իր ուղեկից միութիւններով ու համակիրներով, ծաւալեց հայրենիքի օժանդակութեան լայն տարողութեամբ աշխատանք հետեւեալ չորս ուղղութիւններով՝

ա.– Մարդուժի տրամադրում. 2016ի ընդհարումներուն արդէն յայտնի էր դարձած կամաւորական ջոկատներու կազմակերպման անհրաժեշտութիւնը. ուստի, մենք նախաձեռնեցինք պահեստազօր ստեղծելու գործին, որպէսզի մարզուած մարդուժ տրամադրենք Հայոց բանակին երբ վտանգուին Հայաստանի ու Արցախի սահմանները։ Այդ նախաձեռնութիւնը ապա ստացաւ «Կամաւորական Շարժում» հասարակական կազմակերպութեան հանգամանք եւ ՀՀ պաշտպանութեան նախարարութեան գործակցութեամբ թափ առաւ աշխատանքը։

Սեպտեմբերի 27ին, Թուրք-ազրպէյճան-վարձկաններ հրոսախումբի յարձակումէն անմիջապէս ետք, մեր վաշտերու պատրաստուած տղաքը՝ տարբեր խումբերով, մեկնեցան Արցախի ռազմաճակատ եւ բոլորին վկայութեամբ՝այդ կամաւորները ունեցան պատուաբեր եւ խիստ կարեւոր ներդրում Արցախի սահմաններու պաշտպանութեան մէջ։ Տուինք բազմաթիւ զոհեր, որոնց յիշատակին առջեւ ակնածանքով կը խոնարհինք, եւ ունեցանք բազմաթիւ վիրաւորներ, որոնց բժշկական եւ ընկերատնտեսական կարիքները պարտինք կարգաւորել համակուսակցական ճիգով։ Հրադադարէն ետքն ալ մեր տղաքը լծուեցան Սիւնիքի պաշտպանութեան գործին։

Պահեստազօրի աշխատանքը կը շարունակուի այսօր ալ, որպէսզի միշտ ունենանք պատրաստ մարդուժ ի հարկին աջակցելու համար Հայոց բանակին, մանաւանդ այս վերակազմաւորման շրջանին ընթացքին։

բ.– Քաղաքական աշխատանք. Մեծ թափ առին մեր մարմիններու, Հայ Դատի յանձնախումբերու եւ գրասենեակներու ճամբով տարուող քաղաքական շփումները եւ իրազեկման արշաւը։ Արցախի ինքնորոշման իրաւունքի, անկախութեան ճանաչման արշաւը արձանագրեց լուրջ յառաջխաղացք մանաւանդ Եւրոպայի մէջ. աշխարհով մէկ բարձրացաւ բողոք՝ Թուրք-ատրպէյճան-վարձկաններ հրոսախումբի պատերազմական ոճիրներուն, ցեղապաշտական հայատեաց դրսեւորումներուն, փան-թրքական եւ նոր-Օսմանեան նկրտումներուն եւ միջազգային օրէնքներու ոտնահարումներուն դէմ. շարք մը երկիրներու մէջ նախաձեռնեցինք օրէնքներու կամ կառավարական որոշումներու նախագծեր կասեցնելու համար զինամթերքի հոսքը դէպի Ատրպէյճան. յատուկ յարաբերութիւններ մշակեցինք Մինսկի համանախագահող երկիրներու, ինչպէս նաեւ Իրանի եւ Եւրոպական միութեան՝ օրէնսդիր օղակի, գործադիր իշխանութեան եւ դեսպանութիւններու հետ. դատապարտեցինք Ատրպէյճանի եւ յատկապէս Թուրքիոյ դերը հայութեան դէմ սանձազերծուած հայատեաց ցեղապաշտական արշաւին եւ նոր-Օսմանեան ծրագիրներ առաջ քաշելնուն մէջ. եւ վերջապէս՝ միջազգային քաղաքական շրջանակներուն բացատրեցինք Թուրքիոյ հարաւային Կովկասէն ներս թափանցելու ճիգերը եւ Արցախեան բանակցութիւնները կասեցնելու կործանարար դերը։

գ.– Քարոզչական եւ ցուցական գործունէութիւն. Ատրպէյճան եւ Թուրքիա աշխարհով մէկ կազմակերպեցին քարոզչական ապատեղեկատուական գրոհ, արդարացնելու համար իրենց յարձակողապաշտ միտումները. պատերազմի ամբողջ տեւողութեան, եւ մինչեւ այսօր, կազմակերպուած սուտերով ողողեցին եւ կ՛ողողեն միջազգային մամուլը, հեռատեսիլը, ձայնասփիւռի ալիքները, կայքէջները եւ ընկերային ցանցերը ծաւալելով արհեստավարժ, համադրուած եւ մեծածախս քարոզչութիւն։ Այդ գրոհին հակադարձելու եւ հայկական տեսակէտները ներկայացնելու համար, մեր բոլոր հնարաւորութիւններով կազմակերպեցինք բազմաշերտ արշաւ։ Առաւել՝ շղթայազերծեցինք ցուցական արարքներ համաշխարհային մայրաքաղաքներու մէջ՝ Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի դիւանագիտական ներկայացուցչութիւններու դիմաց։ Անհրաժեշտ էր մեր թշնամիներուն ցոյց տալ, թէ միակամ է աշխարհասփիւռ հայութիւնը եւ հաստատակամ՝ իր հայրենիքի պաշտպանութեան մտադրութեան մէջ բոլոր ճակատներու վրայ։ Եւ հայութիւնը կարողացաւ իսկապէս բռնցքուիլ՝ մէկդի դնելով բոլոր ներքին տարակարծութիւնները որպէսզի նպաստէ պատերազմին յաջող ելքին։

դ.– Հանգանակութիւններ. Համահայկական հանգանակութիւնները մեծ յաջողութեամբ ընթացան ու աւելի փոքր տարողութեամբ դրամահաւաքներ այսօր ալ կը շարունակուին։ Աշխարհասփիւռ հայութիւնը անմիջապէս արձագանգեց նիւթական ապահովելու Հայաստանի եւ Արցախի կոչին եւ տրամադրեց աւելի քան 170 միլիոն ԱՄՆ տոլարի գումար Հայաստան համահայկական հիմնադրամին։

Հանգանակութեան նպատակը հասնիլն էր Արցախեան պատերազմի հետեւանքով խնդիրներ դիմագրաւած զինուորականներու եւ կամաւոր ազատամարտիկներու բժշկական-ընկերային-տնտեսական-բնակարանային, ինչպէս նաեւ՝ անապաստան եւ անօթեւան ընտանիքներու ապրուստի էական կարիքներուն։ Անթոյլատրելի է անշուշտ, որ այդ գումարները յատկացուին այլ նպատակներու, պարզապէս ֆինանսաւորելու համար պետութիւնը։ ՀՅԴն ժողովուրդին կոչ ուղղեց անվերապահ մասնակցելու այդ հանգանակութեան։ Ուրախութեամբ նկատեցինք, որ աշխարհասփիւռ մեր մարմինները, միաւորները, ուղեկից միութիւնները (մանաւանդ ՀՕՄը), հաստատութիւններն ու համակիրները անվերապահօրէն կատարեցին իրենց «պարտք»ը եւ լայն բացին իրենց քսակները։

Այս բոլորը կատարուեցաւ հակառակ այն իրողութեան, որ Սեպտեմբերեան պատերազմին նախորդող մէկ տարուան ընթացքին այլ հանգանակային նպատակներու համար շարունակաբար դիմած էինք մեր ժողովուրդին՝ հասնելու համար Միջին Արեւելքի, եւ մասնաւորաբար Լիբանանի ու Սուրիոյ տագնապահար հայութեան բազմաթիւ կարիքներուն։

Ինչպէս արդէն անդրադարձայ, այսօր ալ կը շարունակուին հանգանակութեամբ գումարներ ապահովելու աշխատանքները։ Բնականաբար հիմա պիտի կեդրոնանանք Արցախի վերաբնակեցման ծրագիրներուն եւ Հայաստանի մէջ ապաստանած, թէ Արցախ վերադարձած անօթեւան ժողովուրդին ընկերատնտեսական կարիքներուն վրայ։

ԴՐՕՇԱԿ.– Յայտնի է, որ պատերազմական օրերին, գործակցութեան նպատակով, շփումներ են եղել նաեւ Հայաստանի վարչապետի հետ։ Միւս կողմից այսօր Դաշնակցութիւնը պահանջում է Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականը։ Եթէ կարելի է անդրադարձէք եւ այս հարցերին։

ՅՏԽ.– Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը միշտ ձգտած է կապ պահել երկրի բարձրագոյն ղեկավարին հետ, որպէսզի կարծիքներու ուղղակի փոխանակում ունենայ, կարողանայ առաջին աղբիւրէն տեղեկութիւններ ստանալ եւ միաժամանակ փոխանցել իր տեսակէտներն ու կեցուածքները։ Վարչապետի հետ երկար ժամանակէ ի վեր այդ հաղորդակցական կապը չկար, բայց պատերազմական օրերուն եւ անոր ճիշդ նախորդող շրջանին, մենք ունեցանք մի քանի հանդիպումներ, հիմնականին մէջ փոխանցելու համար մեր մտահոգութիւնները եւ լսելու պատերազմական զարգացումներու պաշտօնական վերլուծումը։ Պատերազմի ընթացքին փոխանցած էինք նաեւ, որ հակառակ մեր ունեցած հիմնական տարակարծութիւններուն, մենք պատրաստ ենք այլ հարցերը մէկ կողմ դնել եւ կեդրոնանալ հայ պետականութեան եւ բանակի օժանդակութեան խնդրին վրայ, Արցախի պատերազմին ապահովելու համար հայութեան յաղթանակը։ Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան մեր առաջին հանդիպումներուն փոխանցած էր իր գնահատանքը, որ Դաշնակցութիւնը առաջին օրէն մարդուժով մասնակցած էր պատերազմին եւ նաեւ համահայկական-համաշխարհային առումով քաղաքական, քարոզչական եւ հանգանակային աշխատանք կը տանէր, որպէսզի հայանպաստ ելք ունենայ պատերազմը։ Դժբախտաբար սակայն, այդ հանդիպումներու ընթացքին եւ անկէ դուրս՝ անկեղծ եւ ճշգրիտ տեղեկութիւններու փոխանցում չեղաւ իշխանութեան ներկայացուցիչներուն կողմէ, նոյնիսկ երբ այդ ներկայացուցիչները կ՛ընդունէին, թէ իրավիճակը շատ աւելի վատ էր քան հրապարակային պաշտօնական տուեալները։

Մենք ալ, անդրադառնալով հանդերձ որ պաշտօնական տեղեկութիւնները չէին համապատասխաներ իրական կացութեան, ընդունելով նաեւ որ պատերազմական իրավիճակ էր եւ ռազմական դրութիւն գոյութիւն ունէր եւ պարտաւոր էինք չհակասելու պետական-պաշտօնական տեղեկատուութեանց, մնացինք զուսպ. անշուշտ շատ ծանր կը կշռէր մեր խղճին վրայ այն հանգամանքը, որ հայկական կողմը ունէր բազմաթիւ զոհեր, մեծ թիւով վիրաւորներ եւ պատերազմի հայանպաստ ելք չէր ուրուագծուեր։ Բան մը, որ կը ժխտուէր իշխանութեան կողմէ եւ կ՛ըսուէր, որ մենք այլընտրանք չունինք՝ բացի պայքարելէ մինչեւ վերջ։

Պատերազմի ընթացքին ի յայտ եկան մեծ դժուարութիւններ՝ անկազմակերպ վիճակ, զօրակոչի անկանոն յայտարարութիւններ, քաղաքական անտեղի միջամտութիւններ եւ ռազմաճակատի վրայ լուրջ ձախողութիւններ։ Մեզի համար անընդունելի էր այն իրողութիւնը, որ ունէինք բարձրաստիճան փորձառու սպաներ, որոնք որքան ալ տարակարծիք ըլլային այս իշխանութեան կեցուածքներուն նկատմամբ, իրենց պատրաստակամութիւնը յայտնած էին օժանդակելու պատերազմի գործողութիւններուն եւ իրենց ունեցած հեղինակութիւնն ու կարողութիւնը տրամադրելու հայ բանակին։ Պատասխանը միշտ եղած էր նոյնը՝ կտրուկ մերժում։ Ամենայնդէպս, արդիւնքը արդէն յստակ է, տակաւին պատերազմի ընթացքի մասին շատ մութ կէտեր կան, որոնց ակնարկած էր նոյնիսկ ԱՀ նախագահը իր ուղերձին մէջ եւ որոնք վստահաբար պիտի բացայայտուին։

Այս բոլորը ստեղծեց ներազգային շատ վատ մթնոլորտ։ Պատերազմի աւարտէն ետք, երբ յստակացաւ ազգային աղէտին տարողութիւնը, մեզի համար բացայայտ դարձաւ, որ որեւէ ելք չկայ այս կացութենէն՝ բացի հող յանձնած եւ ծանր պարտութեան առաջնորդած Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականէն եւ այս իշխանութեան հեռացումէն։ Պարզ է, որ պարտուած ու պարպուած վարչապետը, ամէն ինչ յանձնելու տրամադրութեան մէջ գտնուող անձը, ազգը սուտերով ապակողմնորոշած ղեկավարը չի կրնար որեւէ հայանպաստ կեցուածք ապահովել միջազգային ուժերէն, կամ իսկապէս դիմադրել մեր թշնամիներուն՝ Թուրքիոյ, Ատրպէյճանի բոլոր նկրտումներուն. էական է վայրկեան առաջ փոխարինել զինք, որպէսզի ազգային գաղափարախօսութեան հիմքերով ամուր վարչապետ մը՝ շրջապատուած փորձառու եւ կարող ուժերով, ստեղծէ ատակ, ազգանուէր դէմքերով կառավարութիւն, ստանձնէ սանձը այս երկրին, կարողանայ յոյսը վերադարձնել մեր ժողովուրդին եւ ձեռք բերէ հայանպաստ արդիւնքներ չարաբաստիկ Յայտարարութեան անորոշ կէտերուն վերաբերեալ եւ ապագայ բանակցութիւններու ընթացքին։

ԴՐՕՇԱԿ.– Ստեղծուած ծանր կացութեան մէջ ի՞նչ առաջնահերթ անելիքներ էք տեսնում Հայաստանի իշխանութիւնների, քաղաքական ուժերի եւ ընդհանրապէս մեր ժողովրդի համար։

ՅՏԽ.– Անմիջականօրէն՝ Հայաստանի քաղաքական որեւէ իշխանութեան հիմնական անելիքը ստորագրուած Յայտարարութեան անորոշ բաժիններու առաւելագոյն հայանպաստ լուծումներ ապահովելու խնդիրն է. բան մը, որ դժբախտաբար կարելի չէ իրագործել այս իշխանութեան օրոք։ Քաղաքական ուժերը եւ մտաւորականութիւնը, որոնք համախմբուած են ՀՅԴի շուրջ, արդէն իսկ բացայայտած են իրենց կեցուածքը՝ ստեղծել Հայրենիքի փրկութեան ժամանակաւոր կառավարութիւն, որպէսզի ժողովուրդին մօտ վերազարթնի յոյսը, վերադառնայ ազգային գաղափարա-

խօսութիւնը եւ պարտուողական, ընկճուած հոգեբանութենէն դուրս գայ ամբողջ ժողովուրդը։ Ապա՝ որոշ կայունութիւն եւ համերաշխութիւն հաստատուելէ ետք, դիմուի ժողովուրդին, որպէսզի իր կամքը արտայայտէ խորհրդարանական արտահերթ ընտրութիւններու միջոցաւ։

Մինչեւ այդ ընտրութիւնները, անհրաժեշտ է որ Հայրենիքի փրկութեան կառավարութիւնը աշխատի Հայաստանի տնտեսական անկումի կասեցման ուղղութեամբ, բնականոն պայմաններ ստեղծէ որպէսզի հնարաւորինս կասեցնէ հաւանական արտագաղթի հոսքը եւ իր կարեւոր նպաստը բերէ Արցախի վերականգնումին։ Իսկ այս նպատակներն անիրագործելի կը մնան, եթէ ներկայ իշխանութիւնը, իր վարչապետով, չհեռանայ իշխանութենէն։

ԴՐՕՇԱԿ.– 2021ը դիմաւորեցինք տագնապալի սպասումներով եւ անորոշութիւններով։ Անհոգ օրեր չեն սպասում մեզ։ Առաջին հերթին յիշենք արցախցիների առջեւ ծառացած հոգսերի ու մարտահրաւէրների մասին։ Այնուամենայնիւ ամեն նոր տարուա հետ միշտ կապւում են լաւատեսական յոյսեր ու ակնկալիքներ։ Ի՞նչ կը մաղթէինք մեր հայրենիքին, մեր ժողովրդին եւ մեր ընկերներին։

ՅՏԽ.– 2020ը աղէտալի տարի էր. չարունակական հարուածներու եւ տագնապներու տարի։ Կրկին յիշենք Լիբանանի մէջ հոկտեմբեր 2019էն սկսած անկումը, Սուրիոյ մէջ պատերազմական, տնտեսական եւ առողջապահական տագնապը, համաճարակի համաշխարհային աղէտը, Լիբանանի մէջ Պէյրութի նաւահանգիստին պայթիւնը եւ վերջ ի վերջոյ վերանկախացեալ մեր հայրենիքի նոր պատմութեան Արցախեան երկրորդ պատերազմի պարտութեան մեծագոյն աղէտը։ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնն ալ, շատերու նման, ստիպուեցաւ վերանայիլ իր ծրագիրները, վերարժեւորել անոնցմէ մէկ քանիին առաջնահերթութիւնները եւ կեդրոնանալ այդ այլազան տագնապներու եւ աղէտներու բերումով հայ ժողովուրդին կրած վնասներուն եւ հայրենիքին ու հայութեան տրամադրելի օժանդակութեանց վրայ։ Միաժամանակ անշուշտ, չենք մոռնար այս յուսահատական մթնոլորտէն մեր ժողովուրդը դուրս բերելու անհրաժեշտութիւնը, որպէսզի անոր վերադառնայ իր առասպելական արիութեան ոգին։

Ուրեմն մեր հայրենիքին ու ժողովուրդին կը մաղթենք վճռակամութիւն՝ վանելու համար համատարած ընկճուածութիւնն ու պարտուողական հոգեբանութիւնը. իսկ մեր ընկերներէն կ՛ակնկալենք, որ մնան պինդ՝ վերանորոգ կորովով եւ անսակարկ նուիրումով կեդրոնանալու 2021ի հետեւեալ առաջնահերթութիւններուն վրան.

1. Հայաստանի եւ Արցախի մէջ քաղաքական բեկումնային փոփոխութիւն.

Փաշինեանի եւ իր վարչախումբի հեռացումը առաջին էական քայլն է։ Ազգային փրկութեան կառավարութեան հաստատումէն ետք պարտինք համախմբել հայրենի ու համահայկական ուժերը, միասնաբար դիմագրաւելու հայրենի մարտահրաւէրները՝ հաստատելու համերաշխութիւն եւ քաղաքական բնականոն գործընթացներ, վերադարձնելու ազգային գաղափարախօսութիւնը որպէս հիմնարար սկզբունք, ամրապնդելու ժողովրդավարութիւնը եւ օրէնքի գերակայութիւնը, կասեցնելու տնտեսական գահավիժումը, ապահովելու բոլոր հայ գերիներու վերադարձը, յաւերժացնելու Արցախի պատերազմի նահատակներուն յիշատակը եւ հասնելու անոնց ու վիրաւոր զինուորներու եւ կամաւոր ազատամարտիկներու ընտանիքներու կարիքներուն, հզօրացնելու հայոց բանակը, վերահաստատելու Արցախի կարգավիճակի շուրջ բանակցութիւնները, բարելաւելու Հայաստան-Ռուսիա եւ Հայաստան-Իրան յարաբերութիւնները եւ վերադարձնելու բանականութիւնը քաղաքական փոխյարաբերութեանց մէջ։

2. Արցախի վերականգնում.

Դաշնակցութեան համար Արցախի նորօրեայ կորուստները մնայուն չեն. հրադադար հաստատուած է, բայց պատերազմը չէ աւարտած. պիտի գայ պահը վերականգնելու Արցախի իրաւունքներն ու ամբողջական սահմանները։ Մինչ այդ՝ անհրաժեշտ է հրադադարի պայմանները բարելաւել, վերակառուցել քաղաքներն ու գիւղերը, Արցախահայութեան համար ապահովել ԱՀ վերադարձի բարենպաստ պայմաններ, հասնիլ անօթեւան ընտանիքներու կարիքներուն, զարգացնել տնտեսութիւնը, իսկ համաշխարհային մակարդակի վրայ շեշտել Արցախի բացարձակ ինքնորոշման իրաւունքը եւ աշխատիլ վերականգնելու Մինսկի խումբի համանախագահութեան ներքոյ բանակցային գործընթացը։

3. Սփիւռքի վերաշխուժացում.

Սփիւռքն ալ պարտինք դուրս բերել Արցախեան կորուստի յարուցած ահաւոր ցնցումէն։ Եւ անոր վերադարձնել հաւատը հայրենիքի եւ հայութեան պայծառ ապագային նկատմամբ։ Կը յուսամ որ կը կարողանանք 2021ին իրականացնել նաեւ Սփիւռքի հարցերու խորհրդաժողովը՝ արտերկրի հայութեան նոր աւիշ հայթայթելու եւ համահայկական առաջնահերթութիւնները ճշդելու համար։

Մենք բոլորս, որպէս մէկ ու ամբողջական հայութիւն, պէտք է սթափօրէն գնահատենք, թէ կը գտնուինք միանգամայն նոր կացութեան առաջ։ Այդ կը պահանջէ նոր ծրագրումներ եւ, ի հարկէ, բազմապատկուած ջանքեր՝ տասնամեակներու փոթորկալի ճամբայ կտրած, սակայն մեծ ալեկոծութեան պատճառաւ ետ շպրտուած մեր ազգային նաւուն ընթացքը կրկին ուղղորդելու համար դէպի ազգային մեծ նպատակներու հասցնող հանգրուաններ։ Արդ՝ բոլորս պարտինք աշխատիլ վերահաստատելու հայութեան միասնականութիւնը, վերականգնելու այն հաւատն ու ոգին, որոնք երկար դարերու եւ փորձութիւններու ընդմէջէն ապահոված են ազգային մեր դժուար երթը։ Մենք պարտաւոր ենք կատարելու հետեւութիւններ մեր ոչ հեռաւոր անցեալի սխալներէն ու բացթողումներէն եւ մեջքերնիս շտկած, միտքերնիս պարզած առաջ շարժելու, կողմնորոշուելով միայն մեր ազգային գերագոյն շահերով ու ազգային իտէալներով։

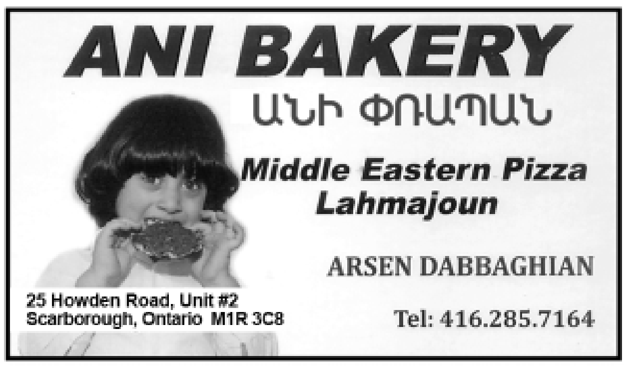

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

«Հորիզոն» շաբաթաթերթի խմբագրութիւնն ու անձնակազմը ցաւակցութիւն կը յայտնէն «Հորիզոն»ի բարեկամ եւ զօրակից՝ տիկ. Շաքէ Կէօնճեանին եւ զաւակներուն՝ Զաւէնին, Նորայրին եւ նաեւ Պէնօհանեան ընտանիքի բոլոր անդամներուն, իրենց մօր, մեծ մօր եւ հարազատին՝ ողբ. **ՌՕԶԱ ՄԻՆԱՍԵԱՆ ՊԷՆՕՀԱՆԵԱՆ**ի մահուան տխուր առթիւ:

ԲԱՐԻ ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ

ՀՅԴ «Միհրան Փափազեան» կոմիտէն բարի ապաքինում կը մաղթէ ընկ. **ՎԱՀԷ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ**ին եւ ընկհ. **ՎԱՆՈՒՀԻ ԻՍԱՋԱՆԵԱՆ**ին:

Ունկնդրեցէ՛ք Գանատայի տարածքին սփռուող հայկական ռատիոժամերը՝

ՎԱՆԳՈՒՎԸՐ- «Armenian Variety Show» Coop Radio 100.5 FM
Երեքշաբթի երեկոները ժամը 6:00-7:00

ԹՈՐՈՆԹՕ- «Կիլիկիոյ Ձայն» CHTO AM 1690
Կիրակի երեկոները ժամը 8:00-11:00

ՄՈՆԹՐԷԱԼ- «Հայ Կեդրոնի Ձայն» 105.1 FM
Երկուշաբթի երեկոները՝ ժամը 9:30-12:00
Շաբաթ առաւօտները ժամը՝ 7:30-9:30
Կիրակի առաւօտները ժամը 7:00-8:00
«Վանայ Ձայն» 1450 AM
Երկուշաբթի երեկոները ժամը 8:00-10:00

ՀԱՄԻԼԹԸՆ- «Հայ Կեդրոնի» ռատիոժամ CFMU 93.3 FM
Կիրակի առաւօտեան 10:00-11:00
cfmu.mcmaster.ca

Մ Ա Հ Ա Զ Դ

Տոքթ. եւ Տիկ. Անդրանիկ Պէնօհանեան, դուստր՝ Նաթալի
Տիկ. Շաքէ Կէօնճեան, զւկ.՝ Զաւէն
Տ եւ Տ Արամ, Մարի Պէնօհանեան, զւկ.՝ Լեւոն
Տ եւ Տ Արման, Լուսի Պէնօհանեան, զւկք.՝ Վարդան, Սարին
Տ եւ Տ Վահէ, Մարի Ալին Պէնօհանեան, զւկք.՝ Նորայր, Ժիրայր
Տ եւ Տ Դրօ, Գարէն Պէնօհանեան, զւկք.՝ Սթէֆանի, Ճէնիֆըր
Նորա Կէօնճեան, Մուրատ Թէք
Տ եւ Տ Զարեհ, Մարալ Մկրտիչեան, զւկք.՝ Կարէն, Կասիա
Տ եւ Տ Ժան-Փիէր, Դալար Հալէպեան, դուստր՝ Ալիք
Տիար Ալէքս Մինասեան

Նաեւ համայն Մինասեան, Թօփալեան, Մազինճի, Մարգարեան, Քէօլէեան, Կէօնճեան, Գարագաշեան, Երզնկացեան, Քէհեայեան, Սումպուլեան, Մկրտիչեան, Հալէպեան եւ Թէք ընտանիքներ

Խոր ցաւով կը գուժեն մահը
Իրենց մօր, մեծ մօր, մեծ մեծ մօր, քրոջ եւ հարազատին

ՌՕԶԱ ՎԱՐԴՈՒՀԻ
ՄԻՆԱՍԵԱՆ ՊԷՆՕՀԱՆԵԱՆԻ
(Ծնած 1923-ին, ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ)
մահը, որ պատահեցաւ
Կիրակի, 31 Յունուար 2021-ին

40-Ի ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
Կիրակի, 14 Մարտ 2021,
Յաւարտ Ս. Պատարագի
Ս. Յակոբ Առաջ. Մայր Եկեղեցի
Ըստ օրուան օրէնքին

Ընտանիքին փափաքով, փոխան ծաղկեպսակի ձեր նուիրատուութիւնները կրնաք կատարել եկեղեցւոյ՝ կապուելով 514 331 5445 #202 թիւին:

RITA BAGHDASSARIAN
Conseillère en Sécurité Financière
Revenu Garantie Viager
COMPTE D'ÉPARGNE LIBRE D'IMPÔT (CELI) • CRÉATION D'HÉRITAGE • REER_FERR RENTE RETRAITE • PLAN D'ÉDUCATION-REEÉ • ASSURANCE-VIE & HYPOTHÉCAIRE • ASSURANCE SALAIRE & COLLECTIVE • ASSURANCE DE PARTENARIAT
3820, boul. Lévesque Ouest, Bureau 101,
Laval Qc. H7V 1E8
Tél.: (450) 973-2822 • (514) 884-1117 • Fax: (450) 973-2262
ritabagh@yahoo.com

VIZUALIS
optométriste
DR SHANT DONABEDIAN
Centre d'Achat Fairview · Fairview Mall
Pointe Claire
514 695 2555 · VIZUALIS.CA

Danièle Papazian, MSc.
Courtier immobilier
C 514.234.6799
dpapazian@remax-quebec.com
www.remaxducartier.com
RE/MAX DU CARTIER
1290, rue Bernard Ouest, bureau 100
Outremont Qc H2V 1V9
T 514.271.2131

Assura Bien inc.
Cabinet en assurance de dommages et de services financiers
Ապահովագրական գրասենեակ
KRIKOR ABRAKIAN VAHAN MATOSSIAN
970 Montée de Liesse, suite 306, Saint-Laurent, Qc, H4T 1W7
T: 514.903.3999

Patisserie
MAHROUSÉ
FONDÉE EN 1970
9705 Boulevard de l'Acadie, Montréal, QC H4N 2W2
Tél: 514.279.1629 • info@mahrouse.ca • www.mahrouse.ca

1988
30 ans d'excellence!
CARROSSERIE
JACOB & JACOB
BODY SHOP
CAS D'ASSURANCES
6280 St. Jacques, Montréal, Québec, H4B 1T6
Tél: (514) 484 - 7945 Fax: (514) 484 - 2487
jacobautobody@bellnet.ca www.carrosseriejacobetjacob.ca

RE/MAX
RE/MAX 3000 inc.
Elie Berberian
Courtier immobilier | Real Estate Broker
C 514.519.3543
B 514.333.3000

FIVE STAR
ELECTRIQUE
CINQ ÉTOILES
SPECIALIST IN DECORATIVE GARDEN LIGHTING
RESIDENTIAL-COMMERCIAL
BEDROS NALPATIAN
442, LA RIVIÈRE, LAVAL, QC.
TEL: 514 - 497- 5155 FAX: 450 - 689- 3997
E-MAIL: ELECTRIC.FIVESTAR@GMAIL.COM

Pharmacie
Levon Benohanian et
Mher Koubelian Inc.
Pharmaciens-propriétaires
3915, Boulevard Samson
Laval, QC H7W 2G1
T 450 688-4111
F 450 681-5525
Lun. au vend. : 8h30 à 21h
Sam. et dim. : 9h à 17h
Infirmière (jeudi) : 8h30 à 15h
LIVRAISON GRATUITE
membre affilié à Proxim

horiZon
HORIZON
Hebdomadaire arménien
Armenian Weekly
Publié par / Published by
Les Publications Arméniennes (1991)
3401, Olivar-Asselin
Montréal, Québec
Canada H4J 1L5

Abonnement annuel / Yearly subscription
Canada
2e classe - 2nd class: $80
plus applicable taxes
1re classe - 1st class: $95
États-Unis / USA
1re classe - 1st class: $95 US
Ailleurs / Elsewhere
1re classe - 1st class: $125 US

Administration / Publicité
Sylva Ehramdjian-Bachekjian
(General Manager)
Tél.: (514) 332-3757
Télécopieur/Fax (514) 332-4870
E-Mail:sylva@horizonweekly.ca
Courrier de deuxième classe
/No. 40065294 / Second class mail
Dépôt légal: bibliothèques nationales du Québec et du Canada - ISSN 0708580X

Վարիչ Խմբագիր՝
Վահագն Գարագաշեան
Վարչական պատասխանատու՝
Սիլվա Պաշըգճեան
Քարտուղար՝ Մարինա
Տէր Խաչատուրեան
Աւագ խմբագիր՝
Վրէժ-Արմէն Արթինեան
Անգլերէն/Ֆրանսերէն՝ Վիգէն Աբրահամեան, Թինա Սիլահեան
Ձեւաւորում եւ Սրբագրիչ՝
Քրիստափոր Միքայէլեան

Թորոնթոյի Ներկայացուցիչներ՝
Գրիգոր Հորոյեան, (416) 494-1921
Ժագ Վարպետեան, (416) 722-9225

Լուսանկարիչներ՝ Արմէն Ալեմեան, Մայք Թաշճեան, Իշխան Ղազարեան, Վազգէն Տէկիրմէնքաշ

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada
Canada

MARCHÉ
ADONIS
Un univers de fraîcheur
Ste-Catherine - Griffintown - Anjou - Sauvé
Place Vertu- DDO - Brossard - Laval - Laval Est - Gatineau
Scarborough - Mississauga
www.groupeadonis.ca /
You Tube

Horizon, 3401, Olivar-Asselin, Montréal, Québec Canada H4J 1L5 Courrier de deuxième classe /No. 40065294 / Second class mail